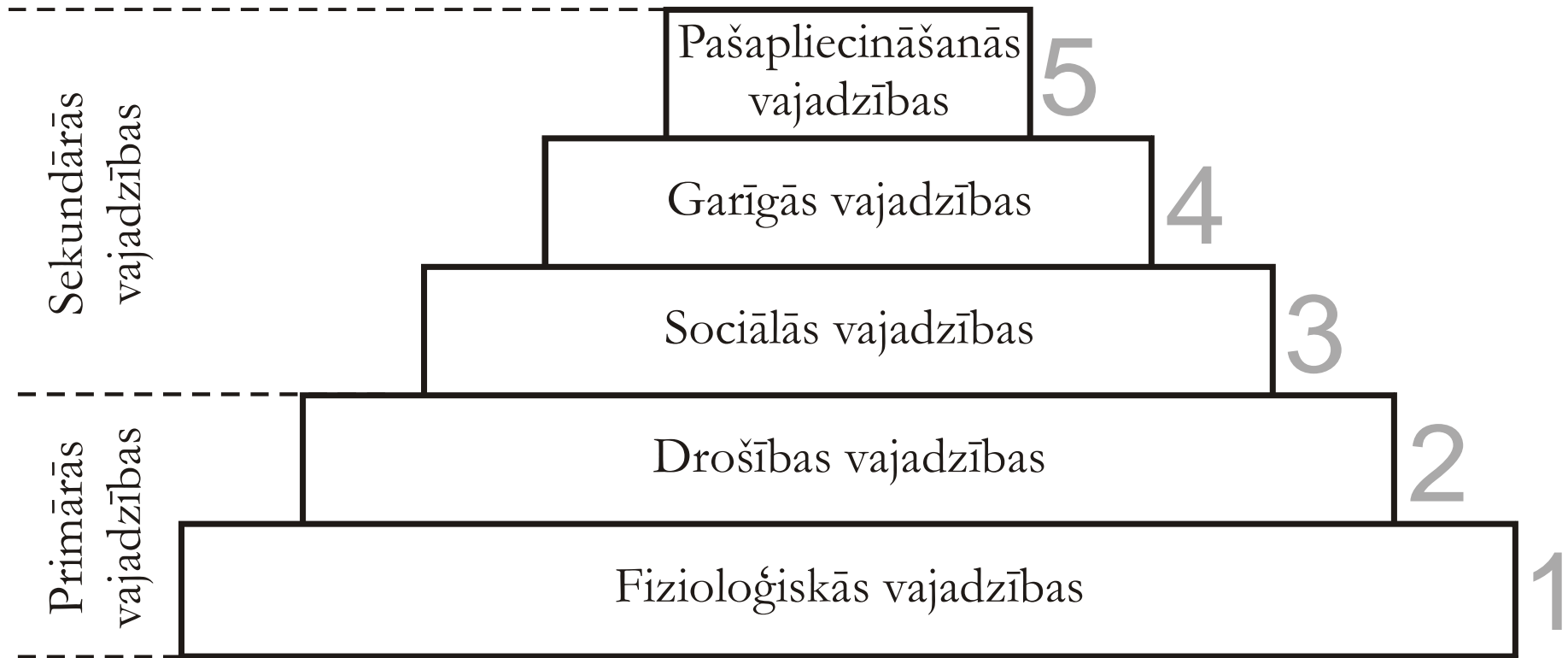

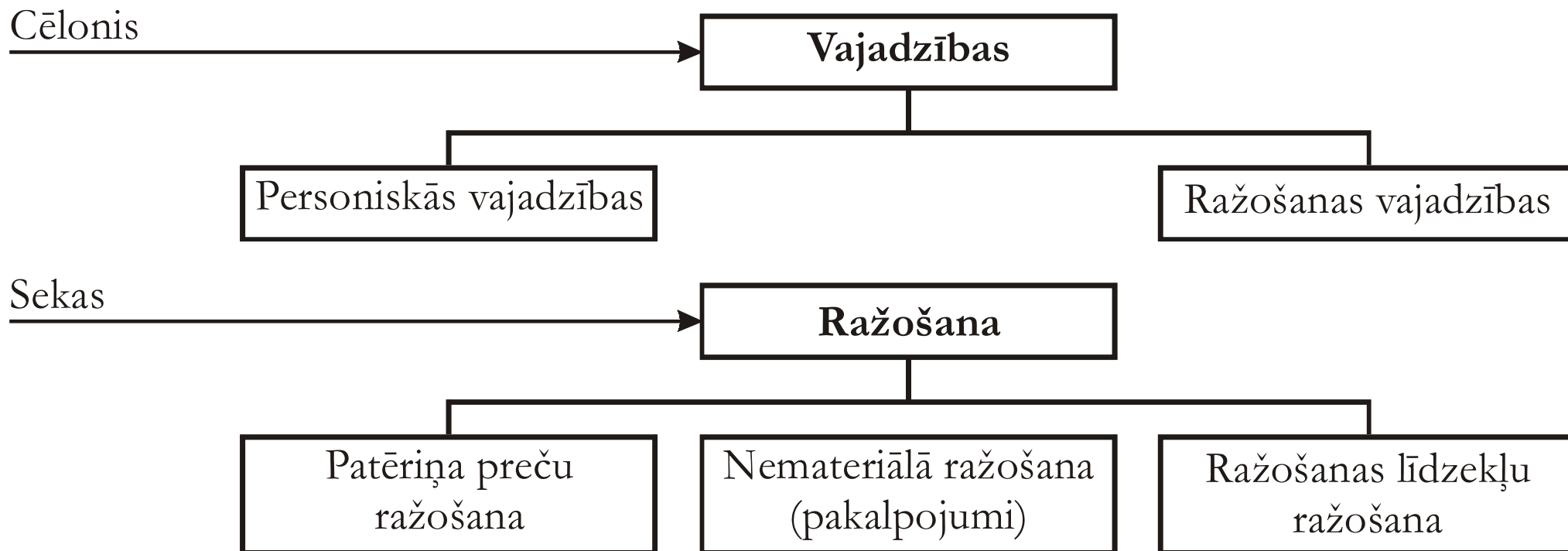

1.1. attēls. Ekonomikas vieta zinātņu sistēmā

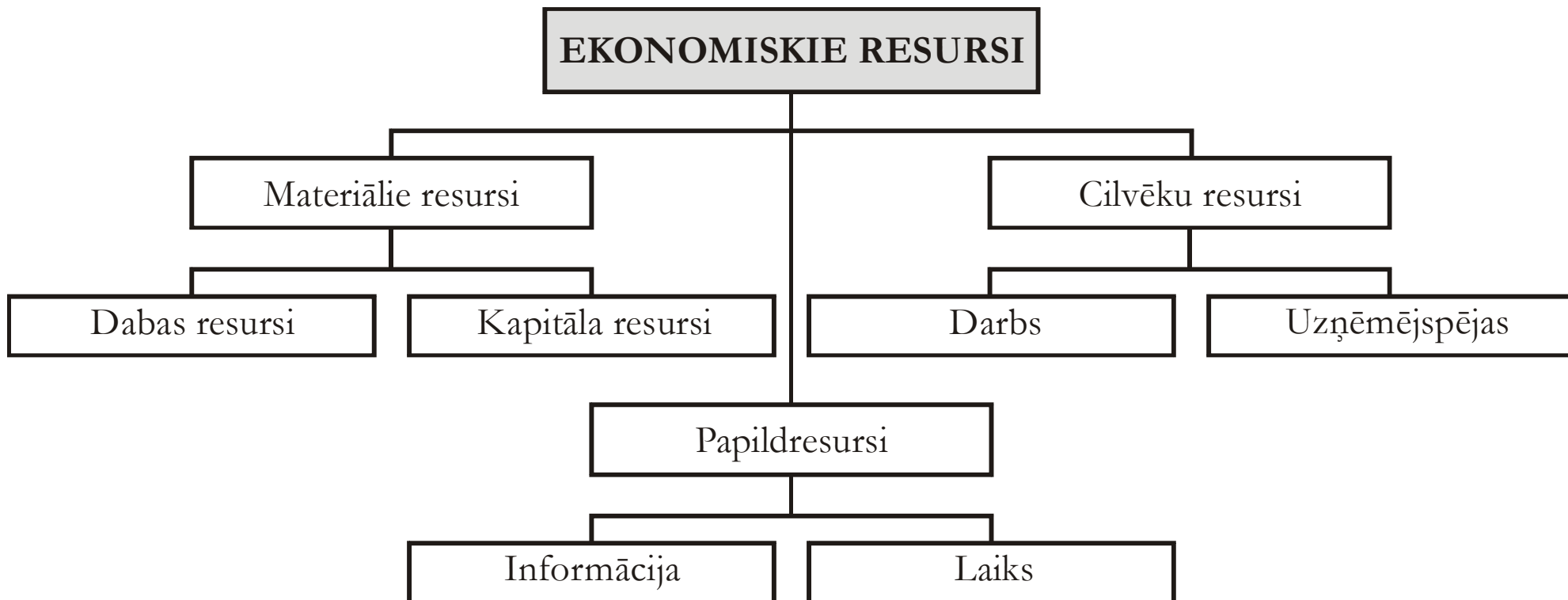
Maslova piramīda

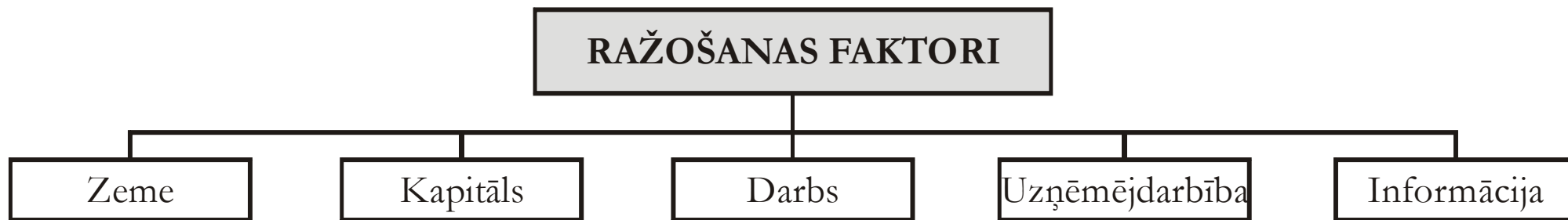
1.2. attēls. Vajadzību hierarhija

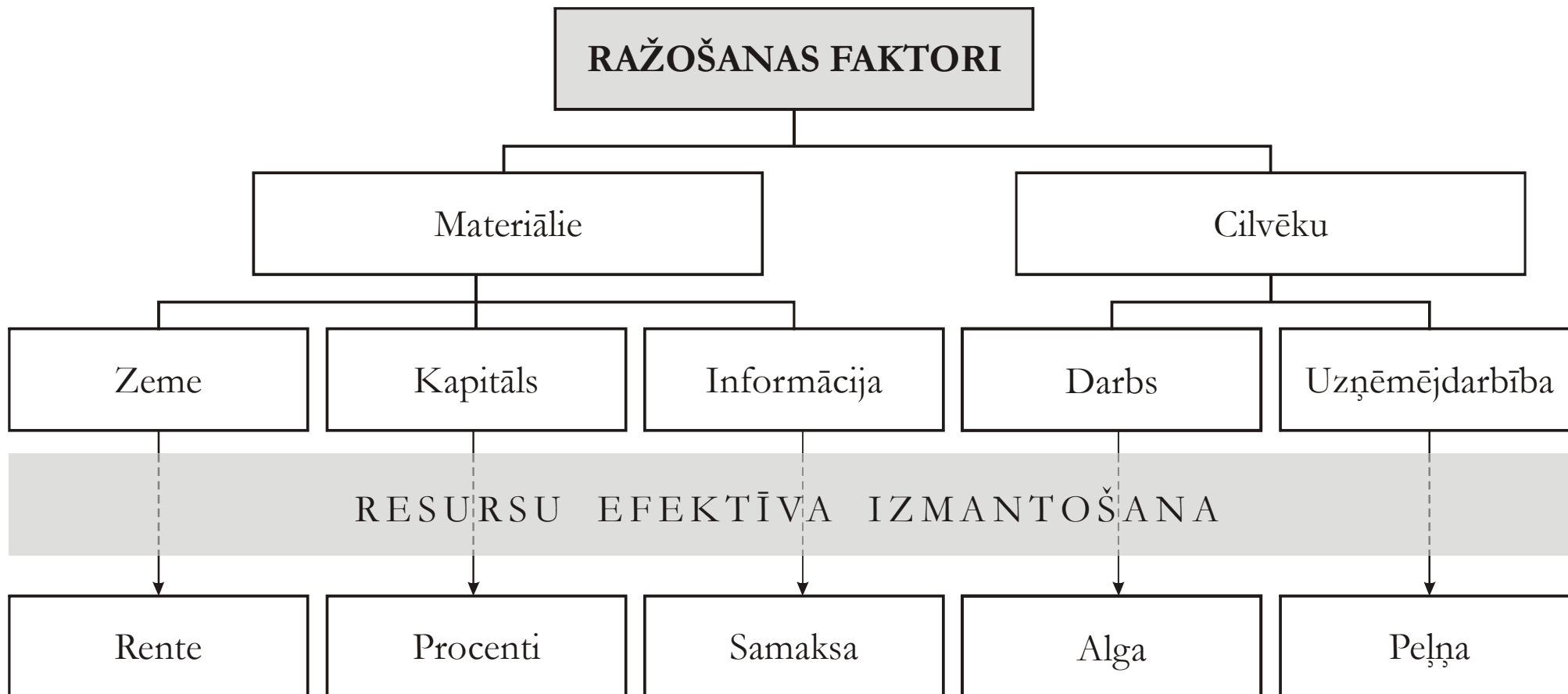
1.3. attēls. Saimnieciskās darbības motivācija

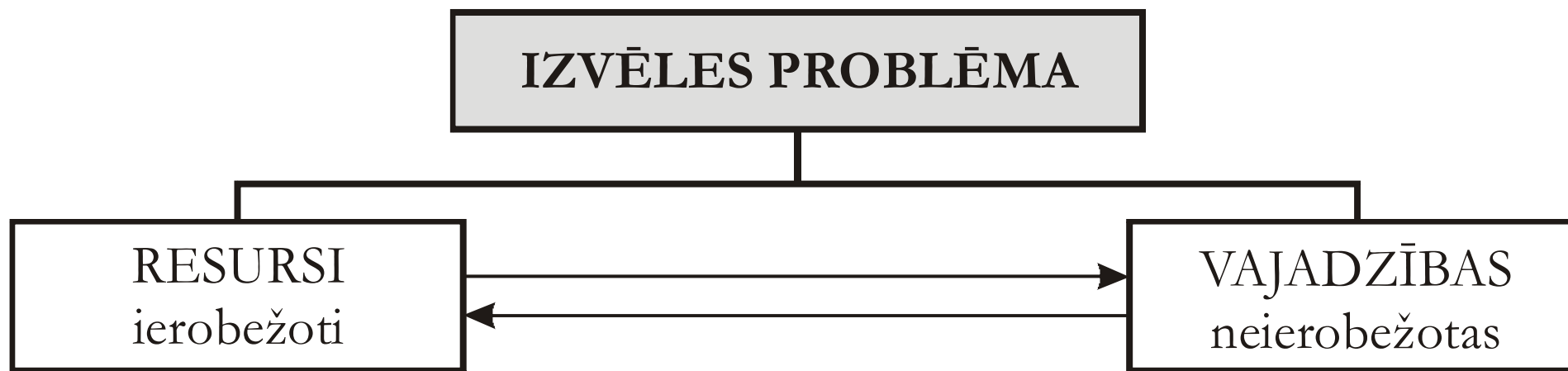
1.4. attēls. Ekonomiskie (ražošanas) resursi

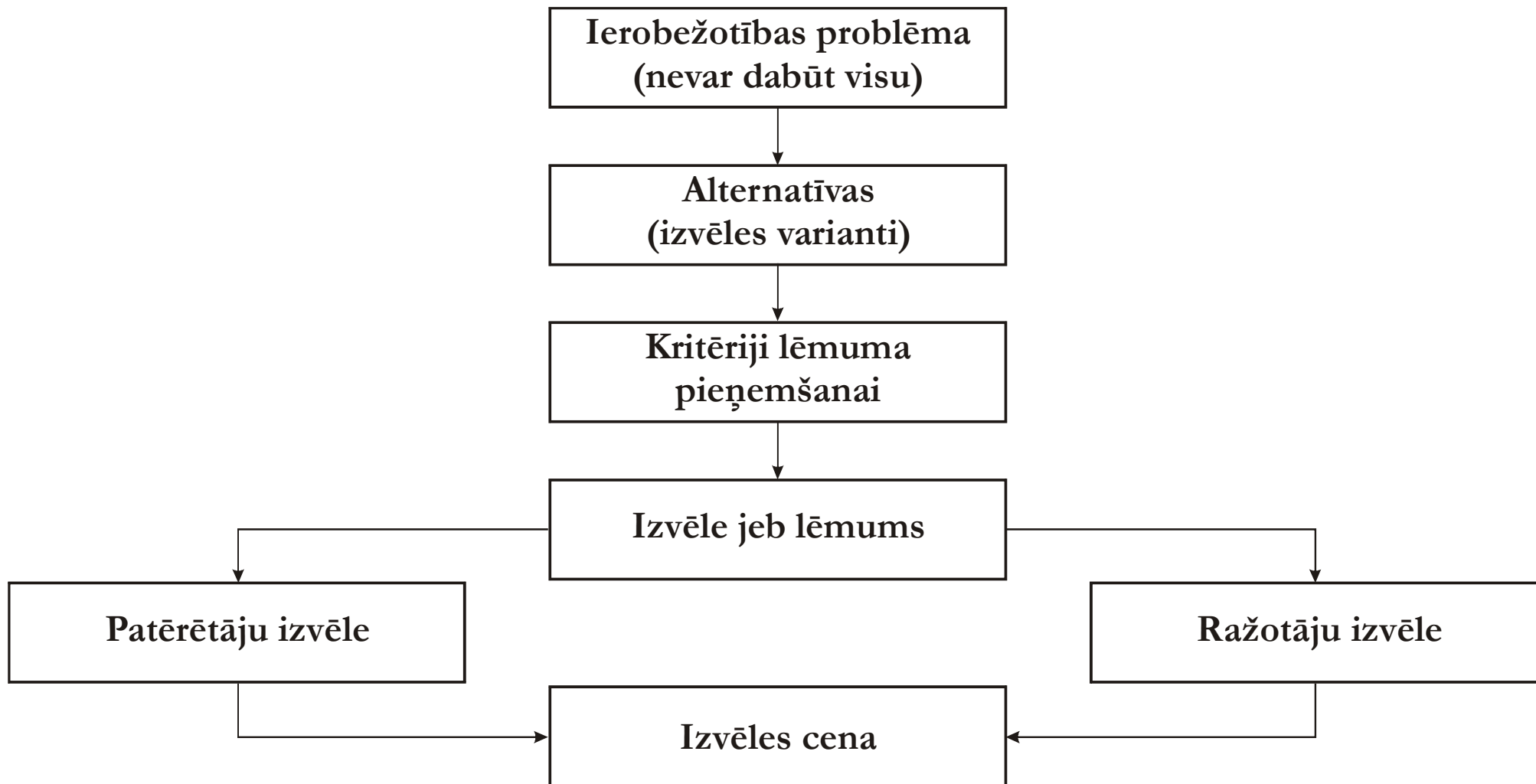
1.5. attēls. Ražošanas faktori

1.6. attēls. Efektīva ražošanas faktoru izmantošana

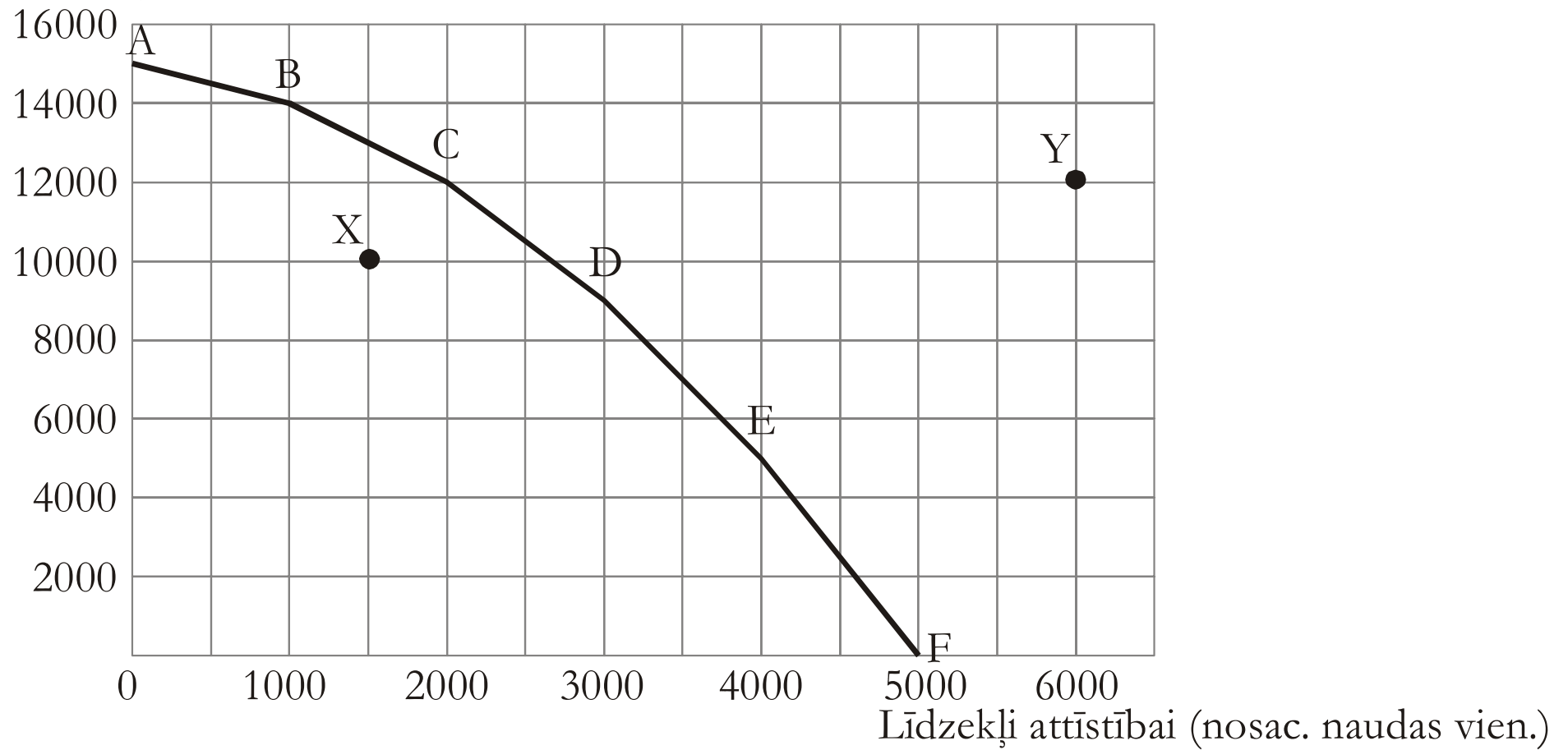
1.7. attēls. Izvēles problēma

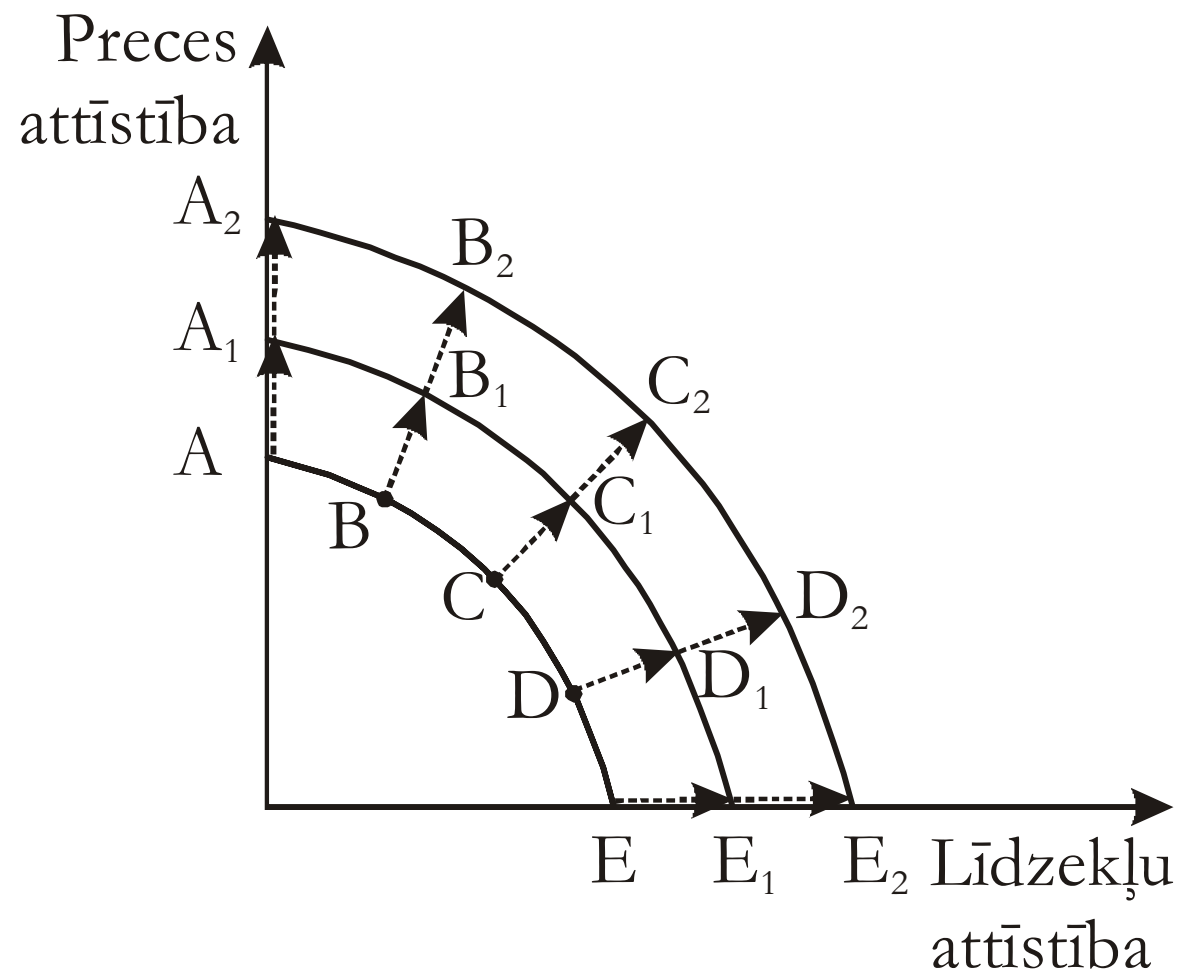
1.8. attēls. Lēmuma pieņemšanas mehānisms

Patēriņa preces
(vienības)

1.9. attēls. Vestlandes ražošanas iespēju robeža

1.10. attēls. Ražošanas iespēju paplašināšanās

KOMANDEKONOMIKAS ELEMENTI

Sabiedriskais īpašums

Ienākumu un resursu pārdale

Sabiedrisko labumu nodrošināšana

Negatīvo ārējo efektu nodrošināšana

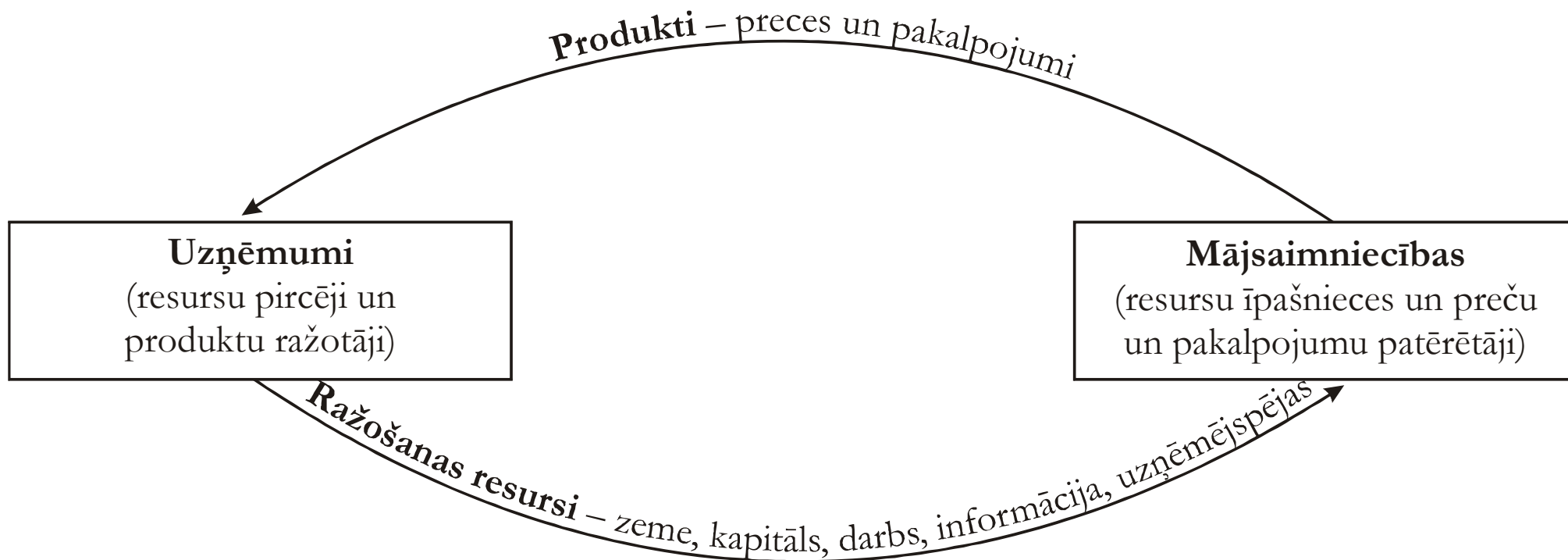
TIRGUS SISTĒMAS ELEMENTI

Privātīpašums

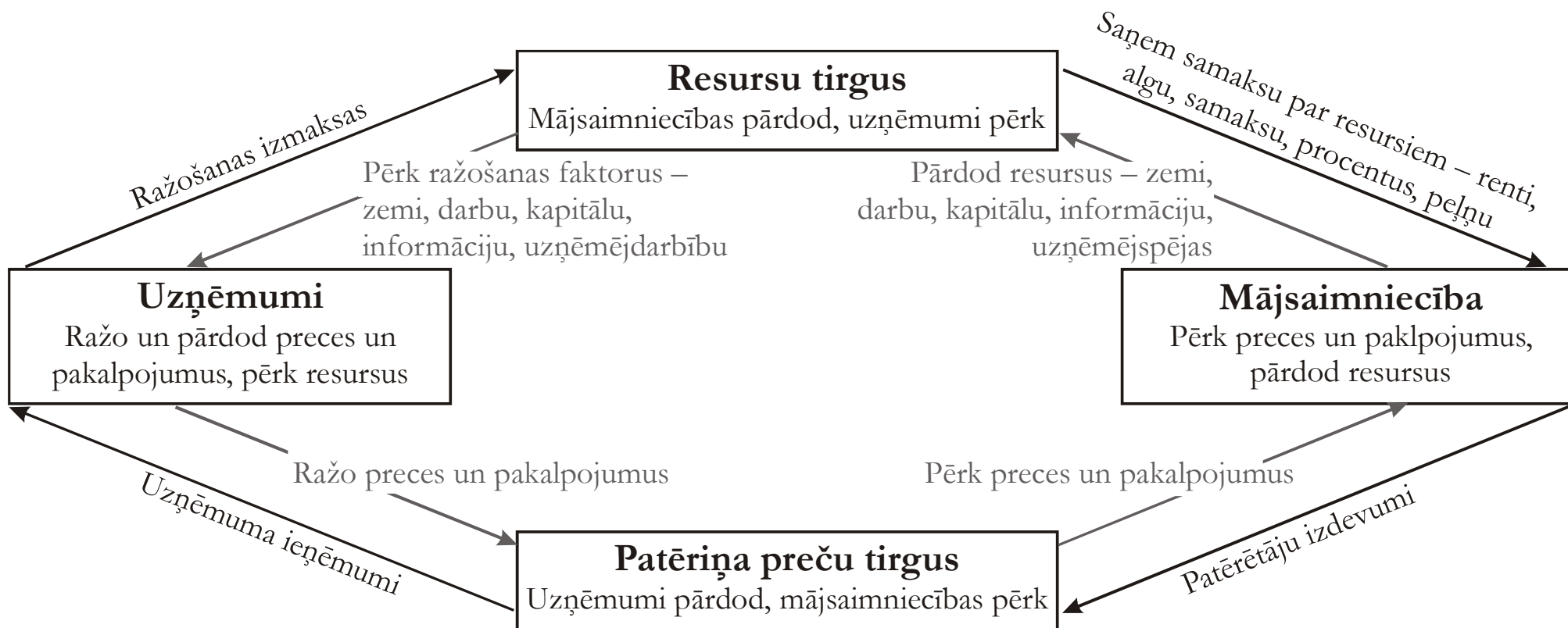
Resursu un preču tirgi (cenu sistēma)

Brīva uzņēmējdarbība un konkurence

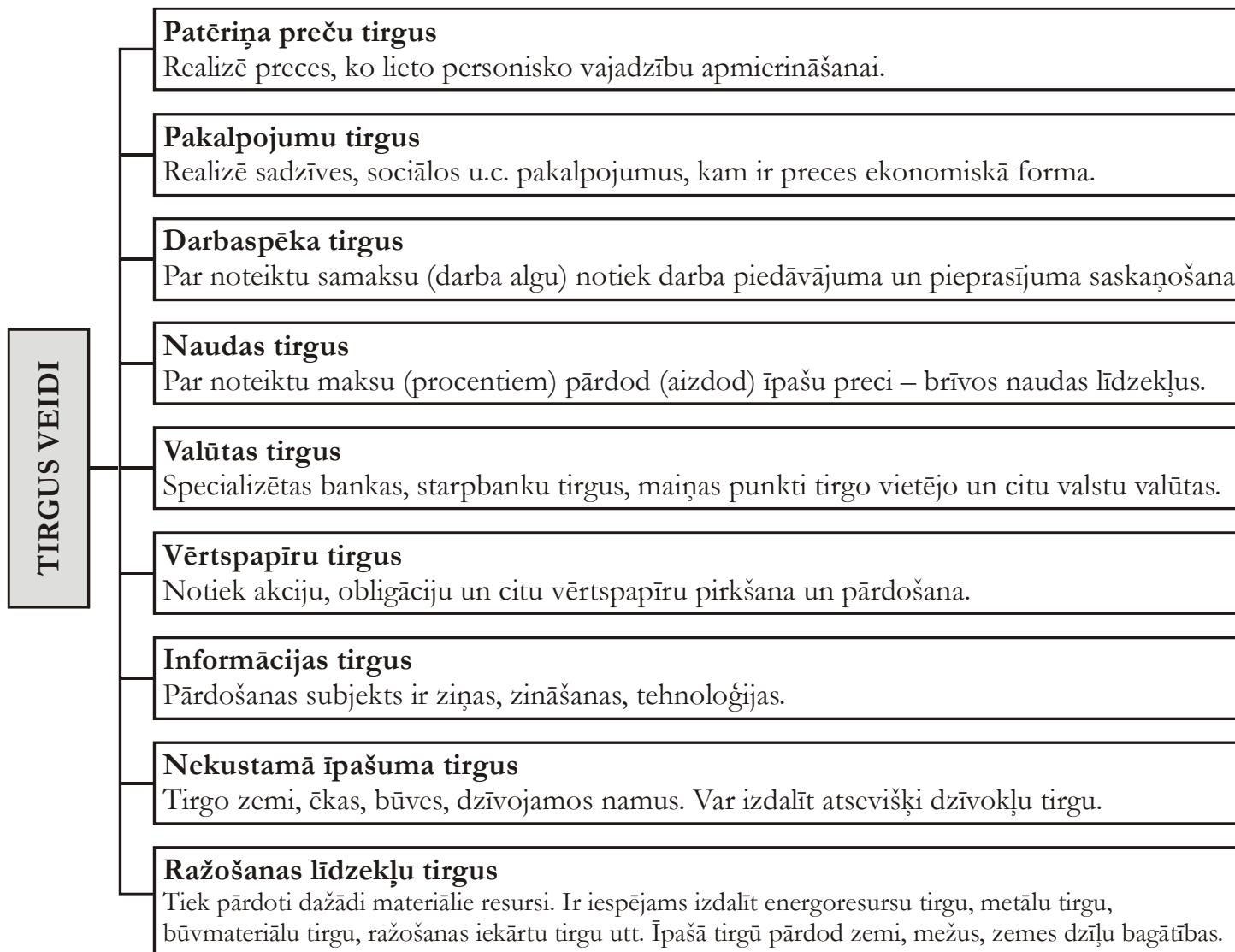
2.1. attēls. Jauktā ekonomiskā sistēma

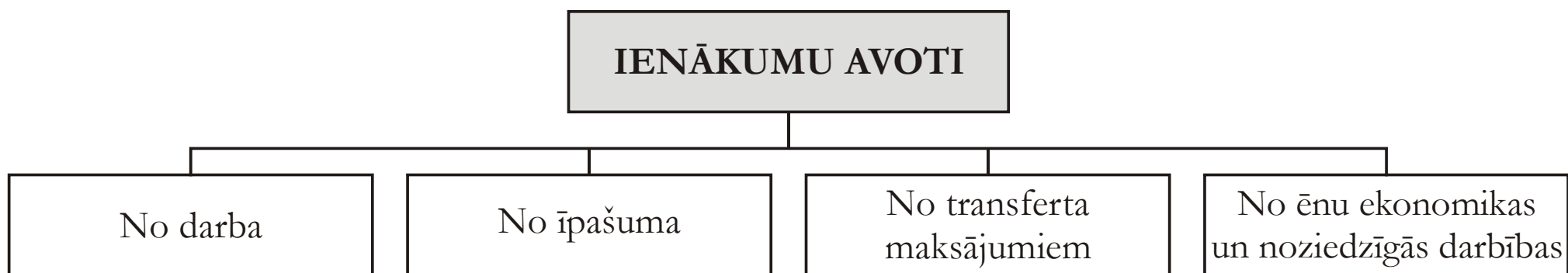
2.2. attēls. Ekonomiskās plūsmas

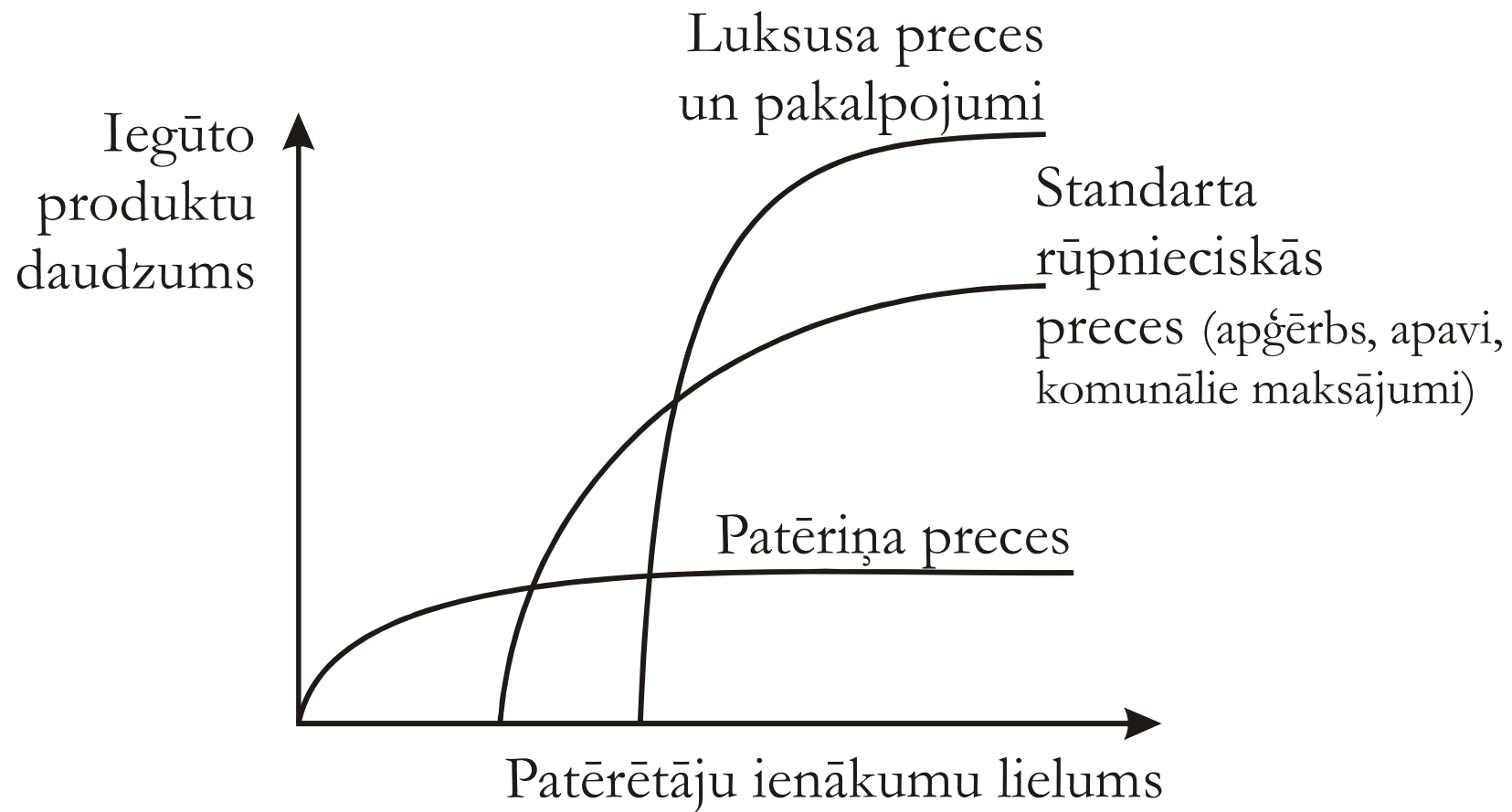
2.3. attēls. Ekonomiskā aprīte

2.4. attēls. Tirgus veidi

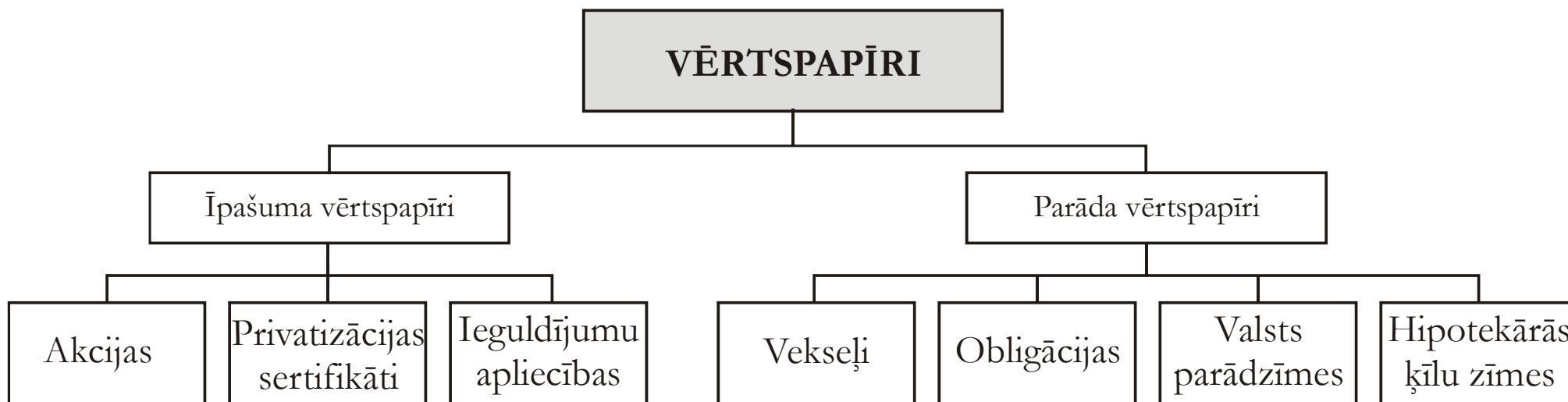

3.1. attēls. Ienākumu avoti

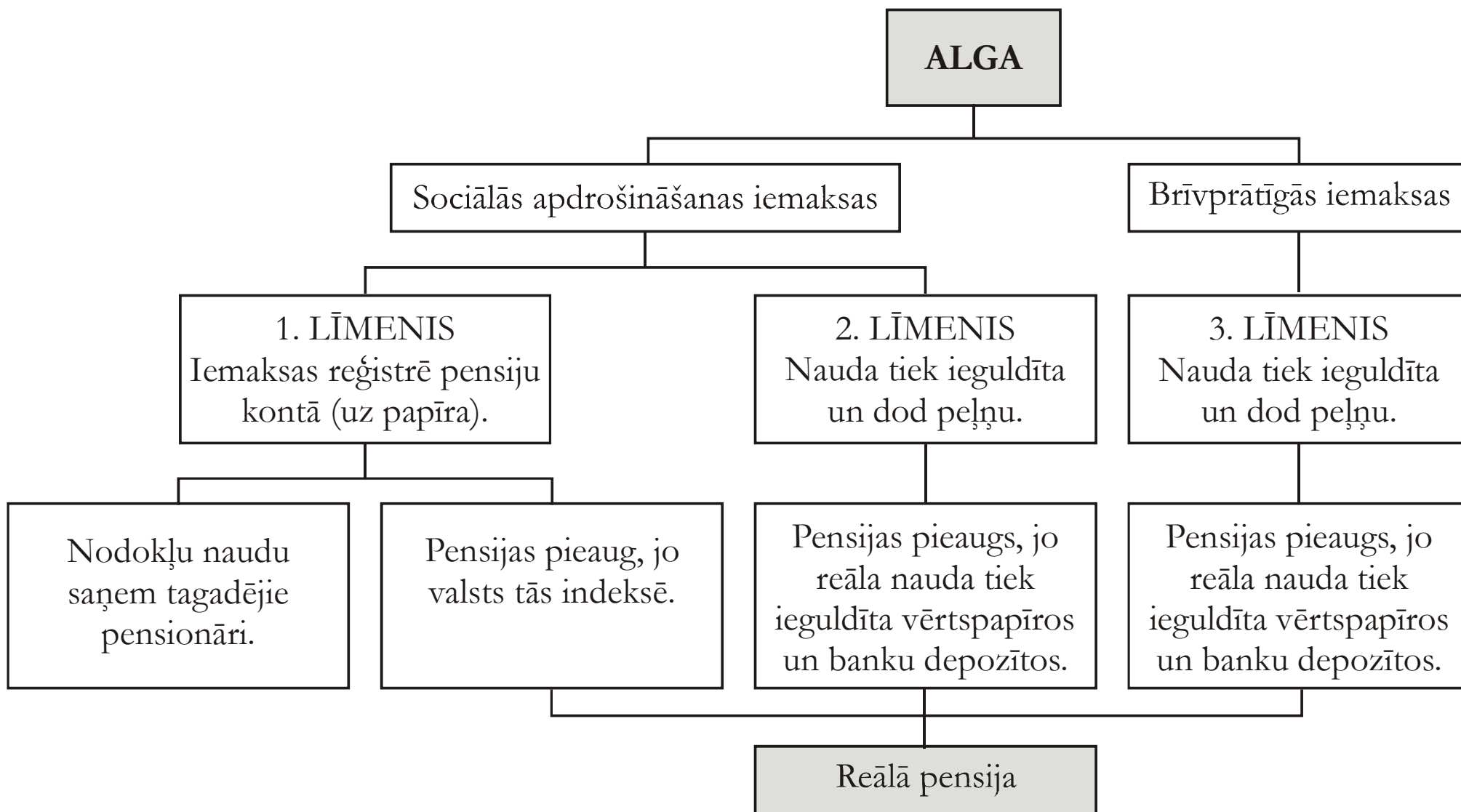

3.2. attēls. Ienākumu lielums un patērēto produktu veidi

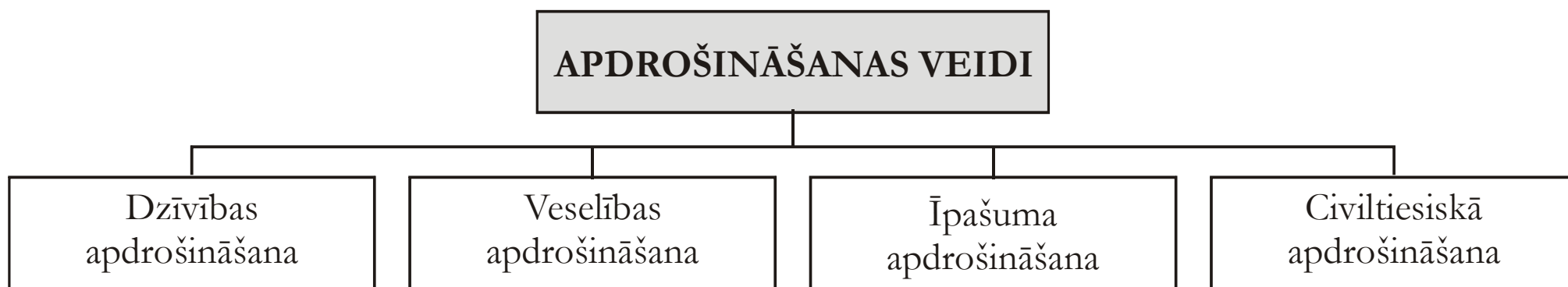

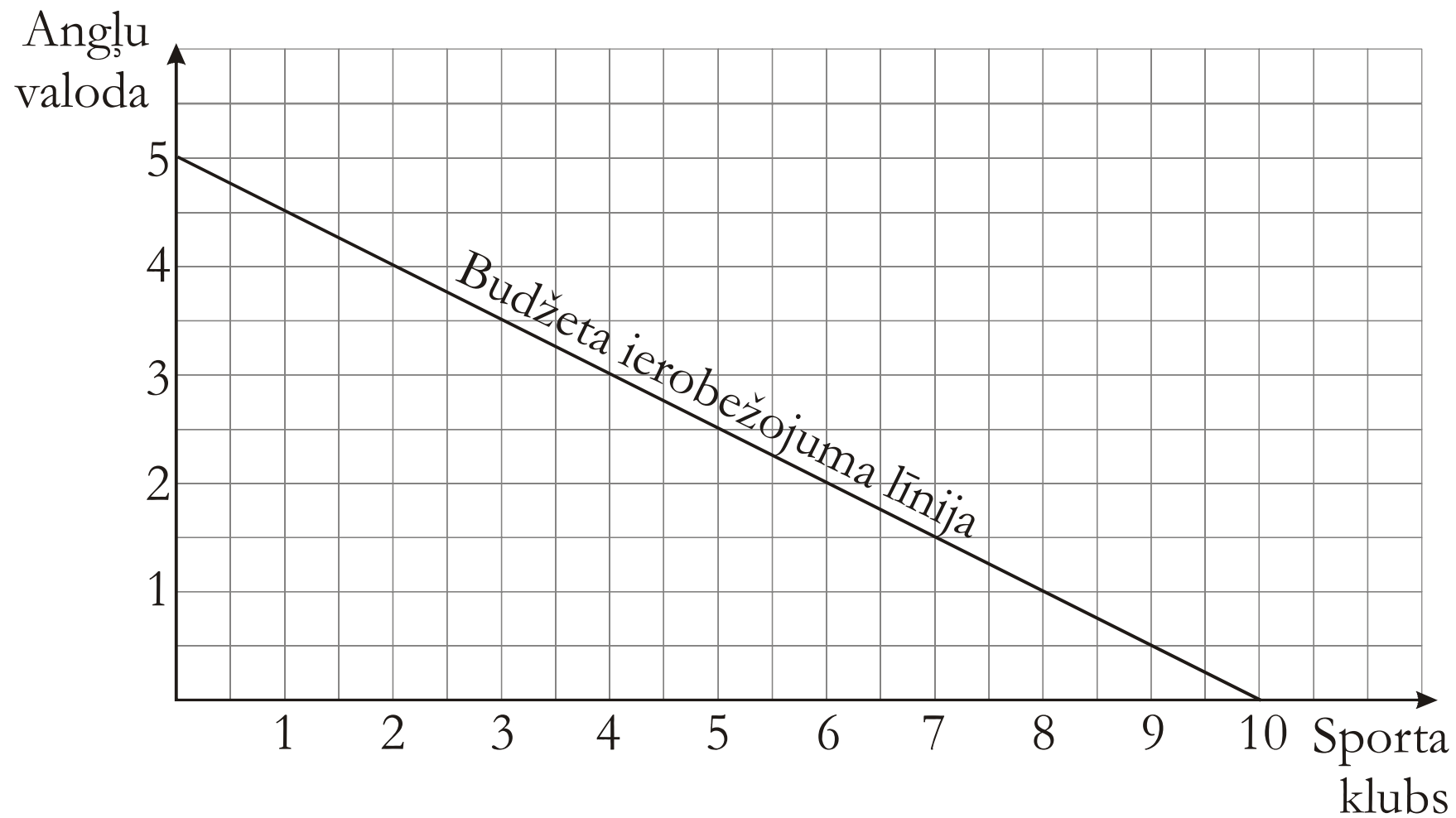
3.3. attēls. Vērtspapīri

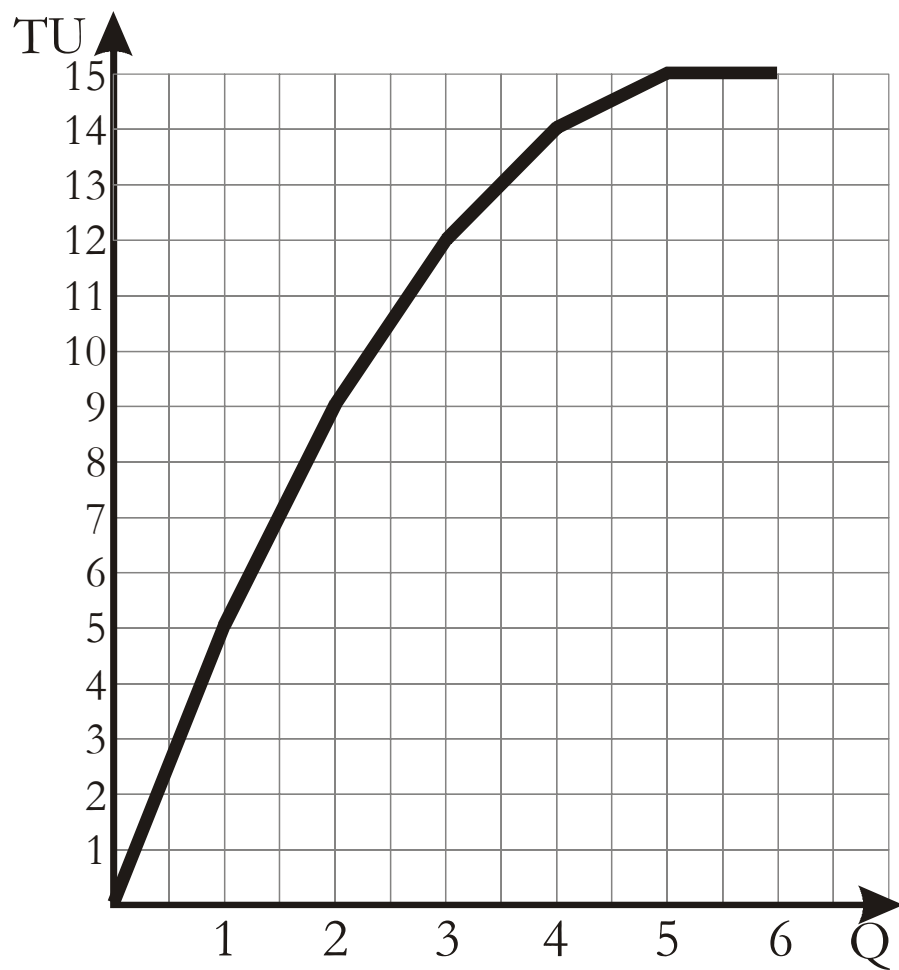
3.4. attēls. Latvijas pensiju sistēma

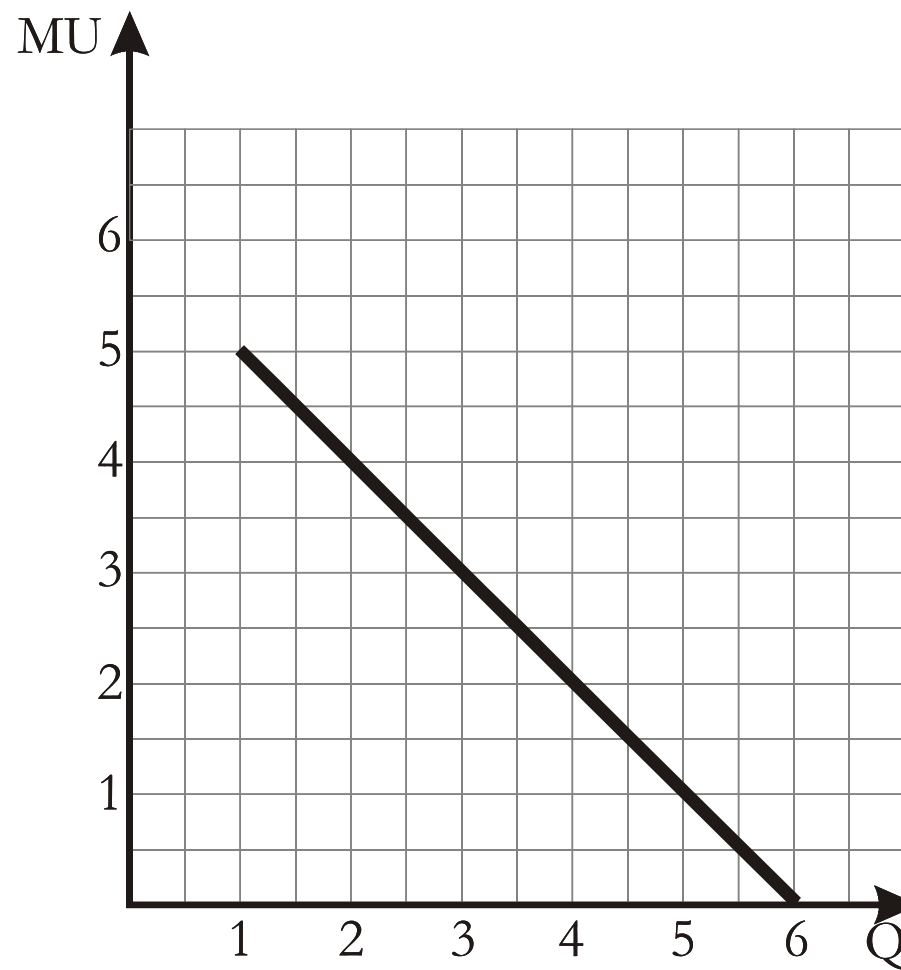
3.5. attēls. Apdrošināšanas veidi

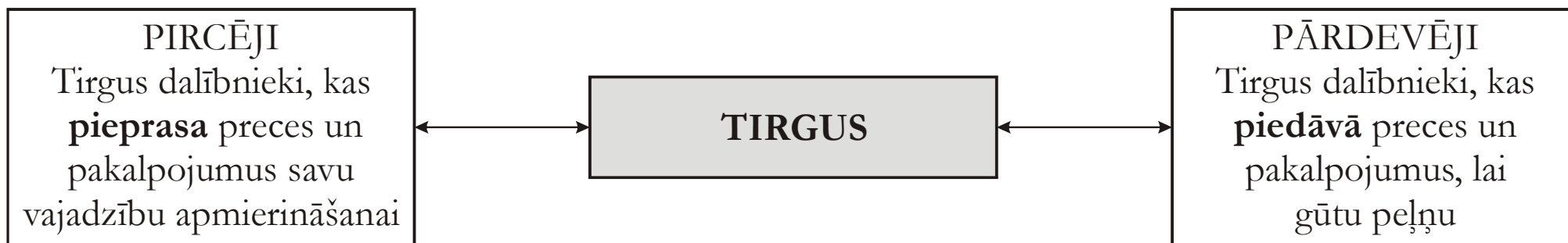
3.6. attēls. Patēriņa iespēju līkne

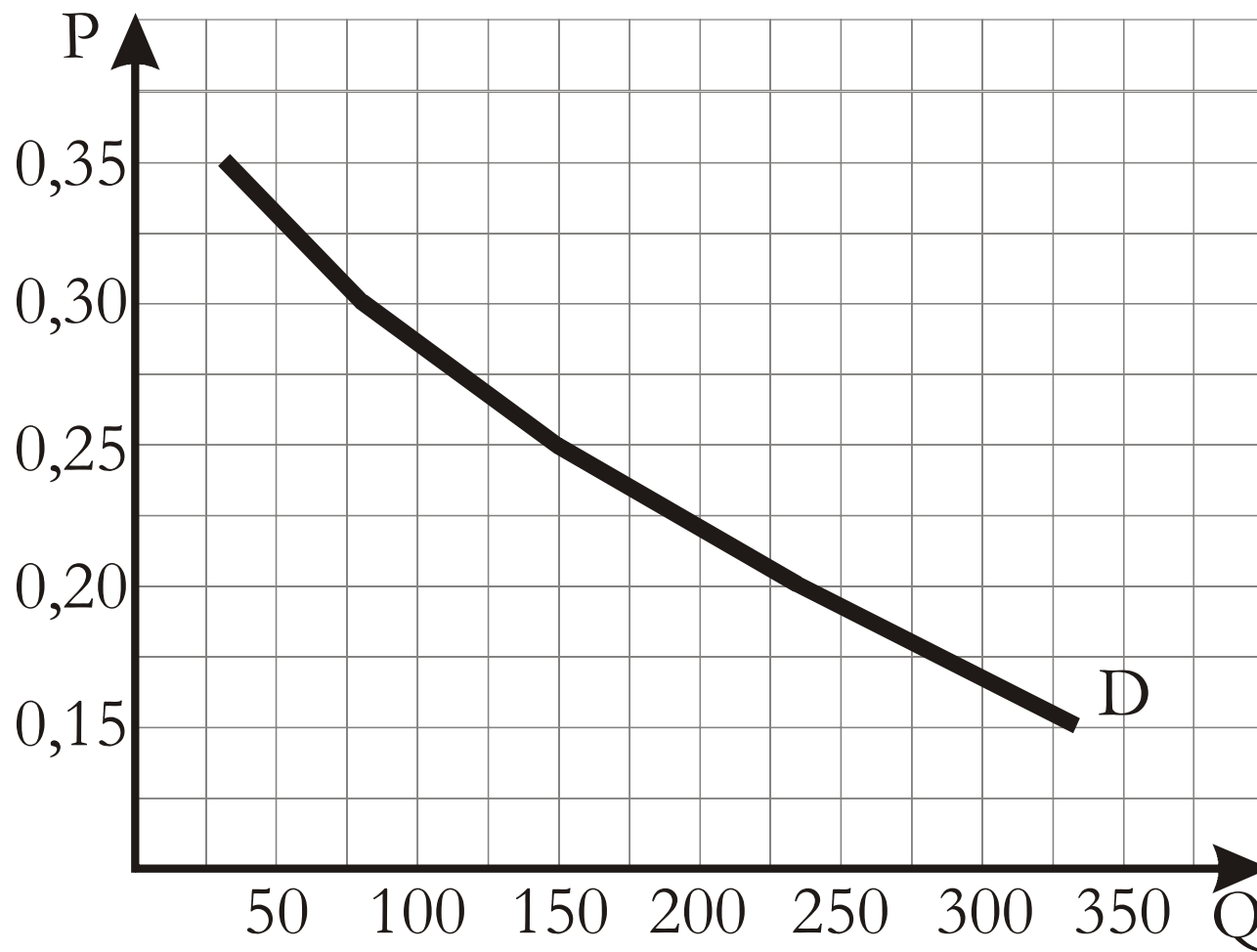
3.7. attēls. Kopējais derīgums

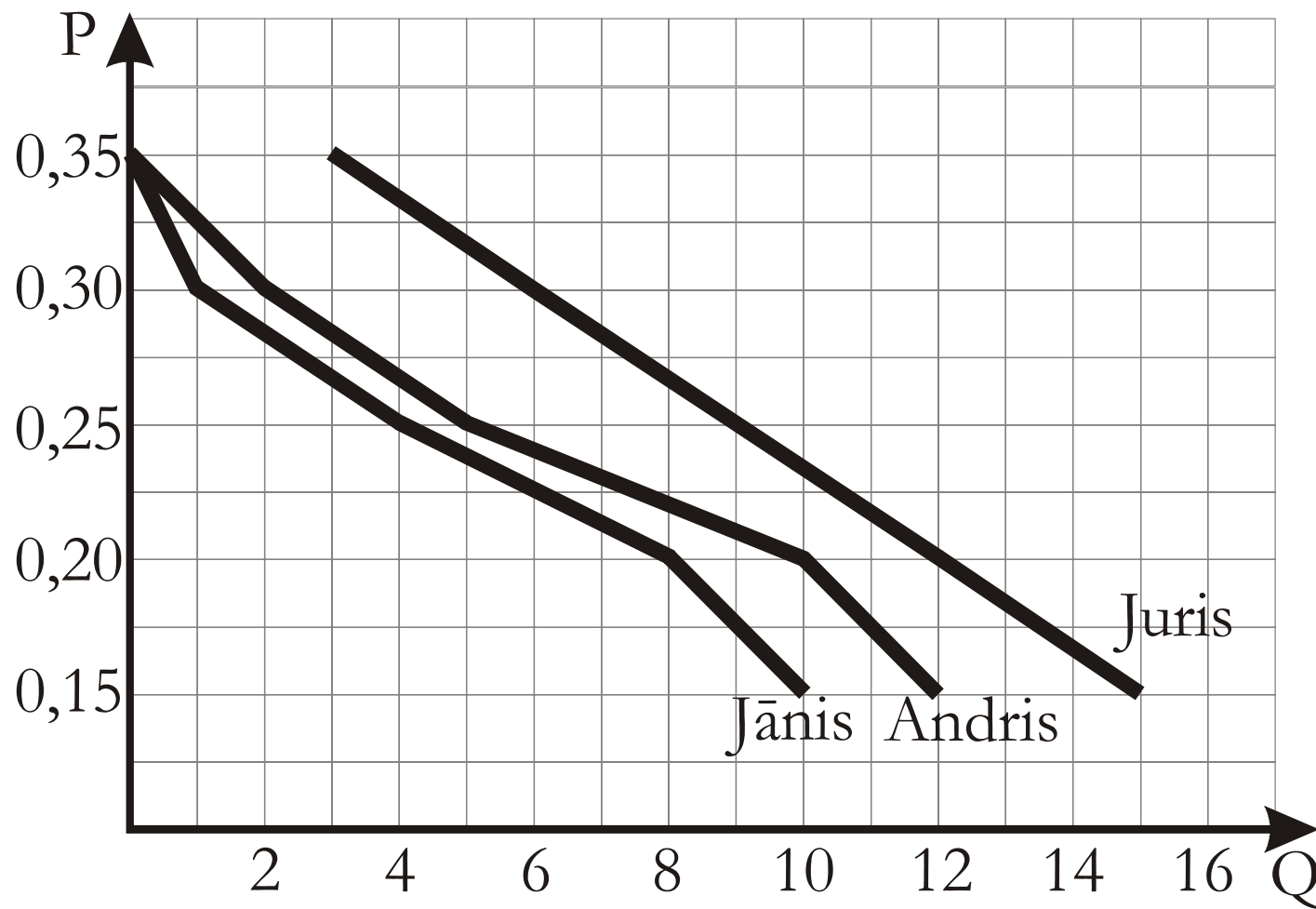
3.8. attēls. Galējais derīgums

4.1. attēls. Tirgus dalībnieku mijiedarbība

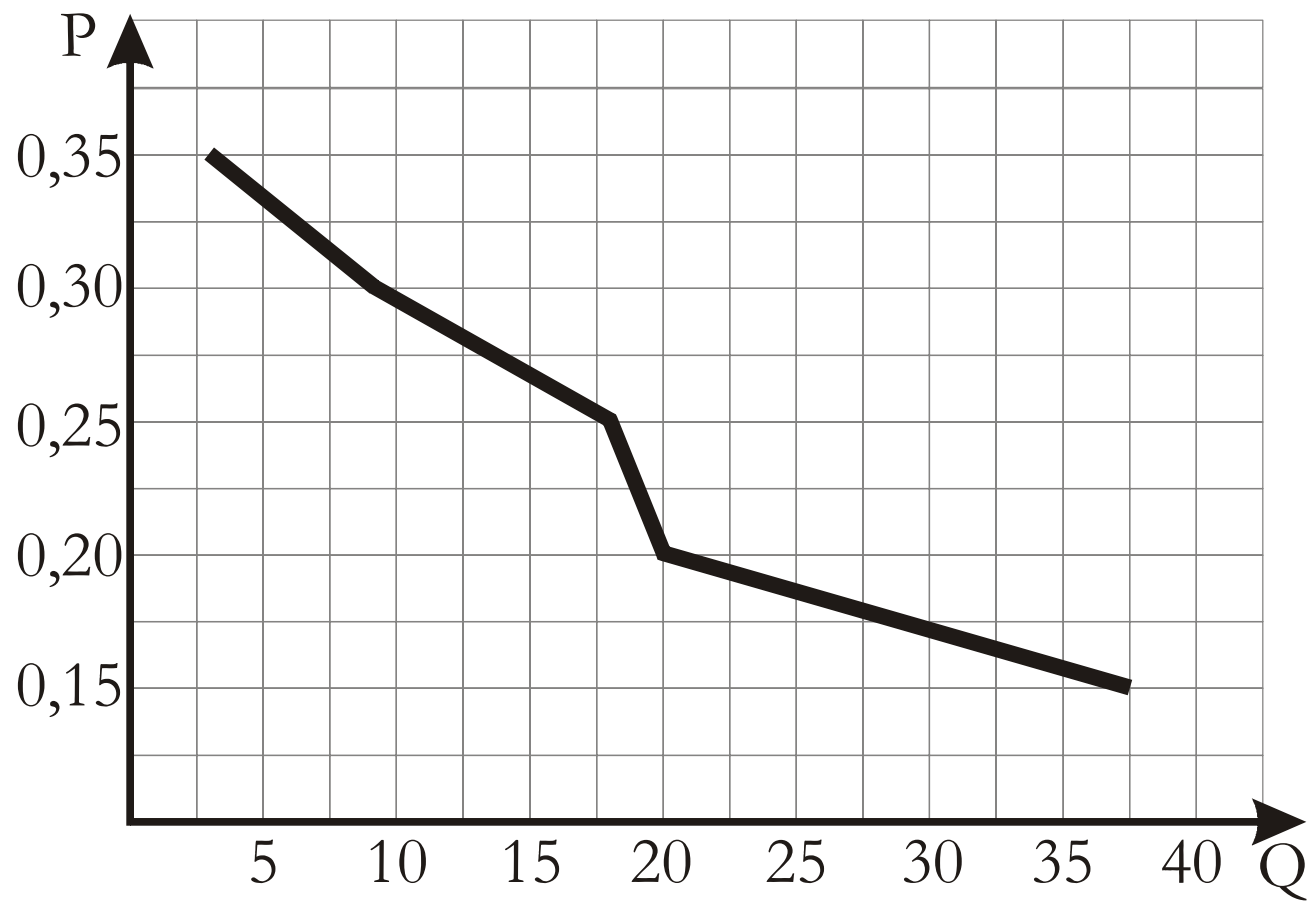

4.2. attēls. Saldējuma pieprasījums

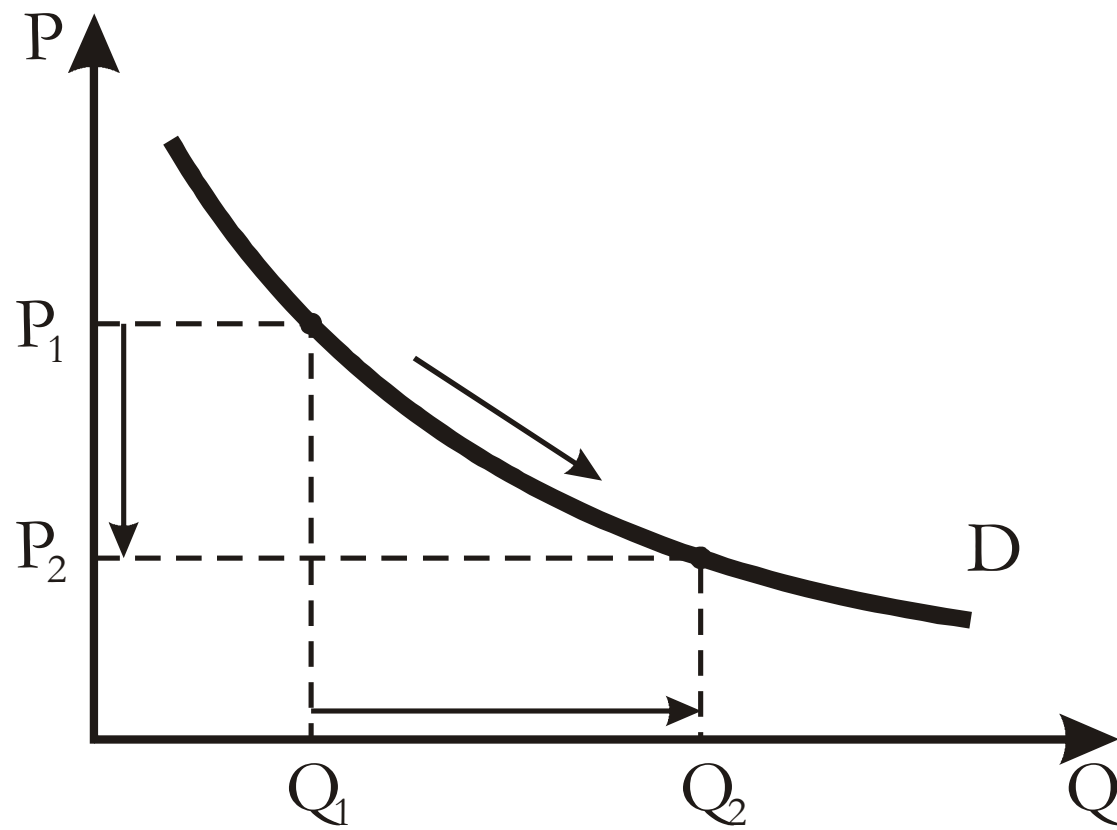

4.3. attēls. Saldējuma pieprasījums Jānim, Jurim un Andrim

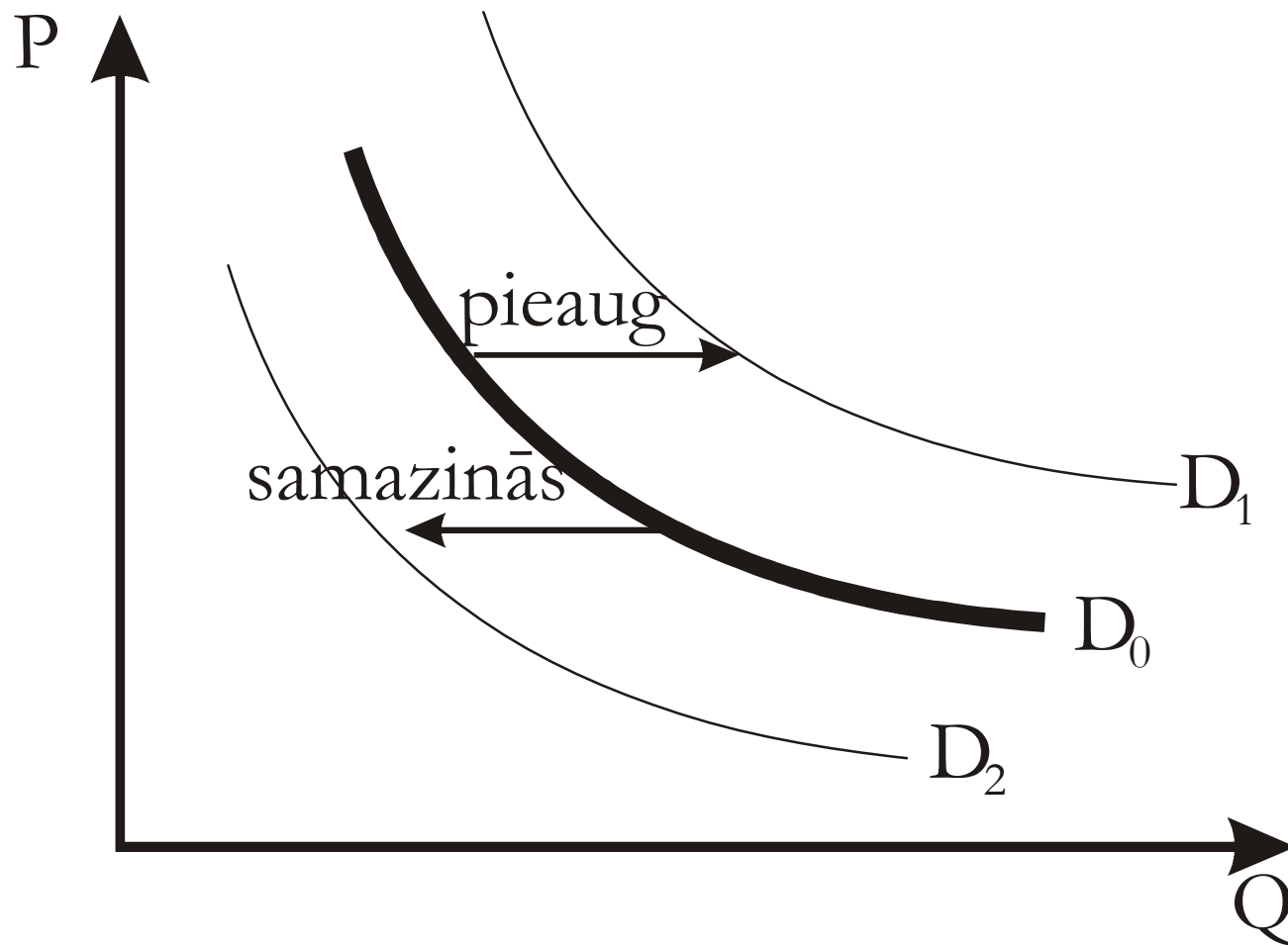

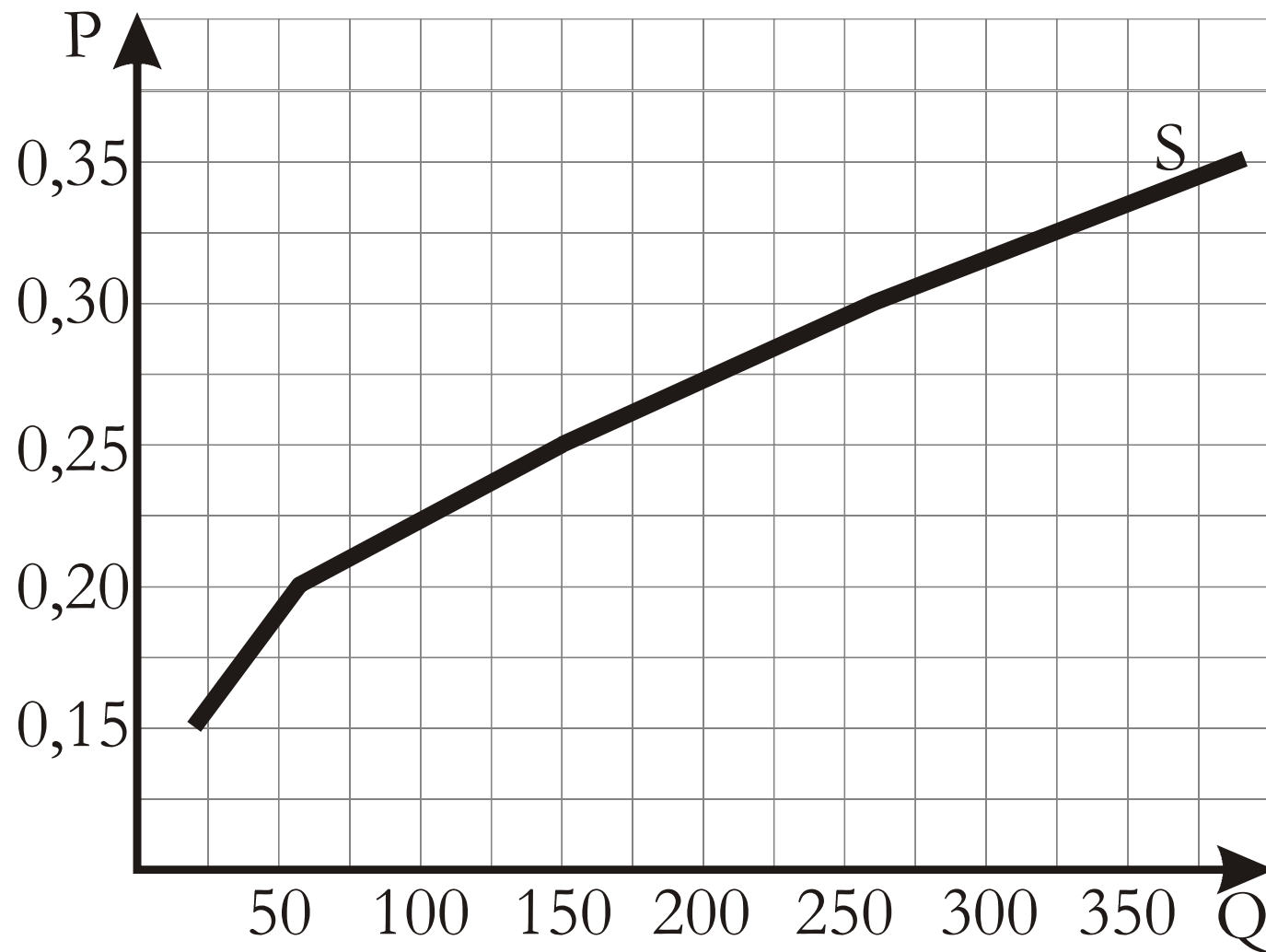
4.4. attēls. Tirgus pieprasījums

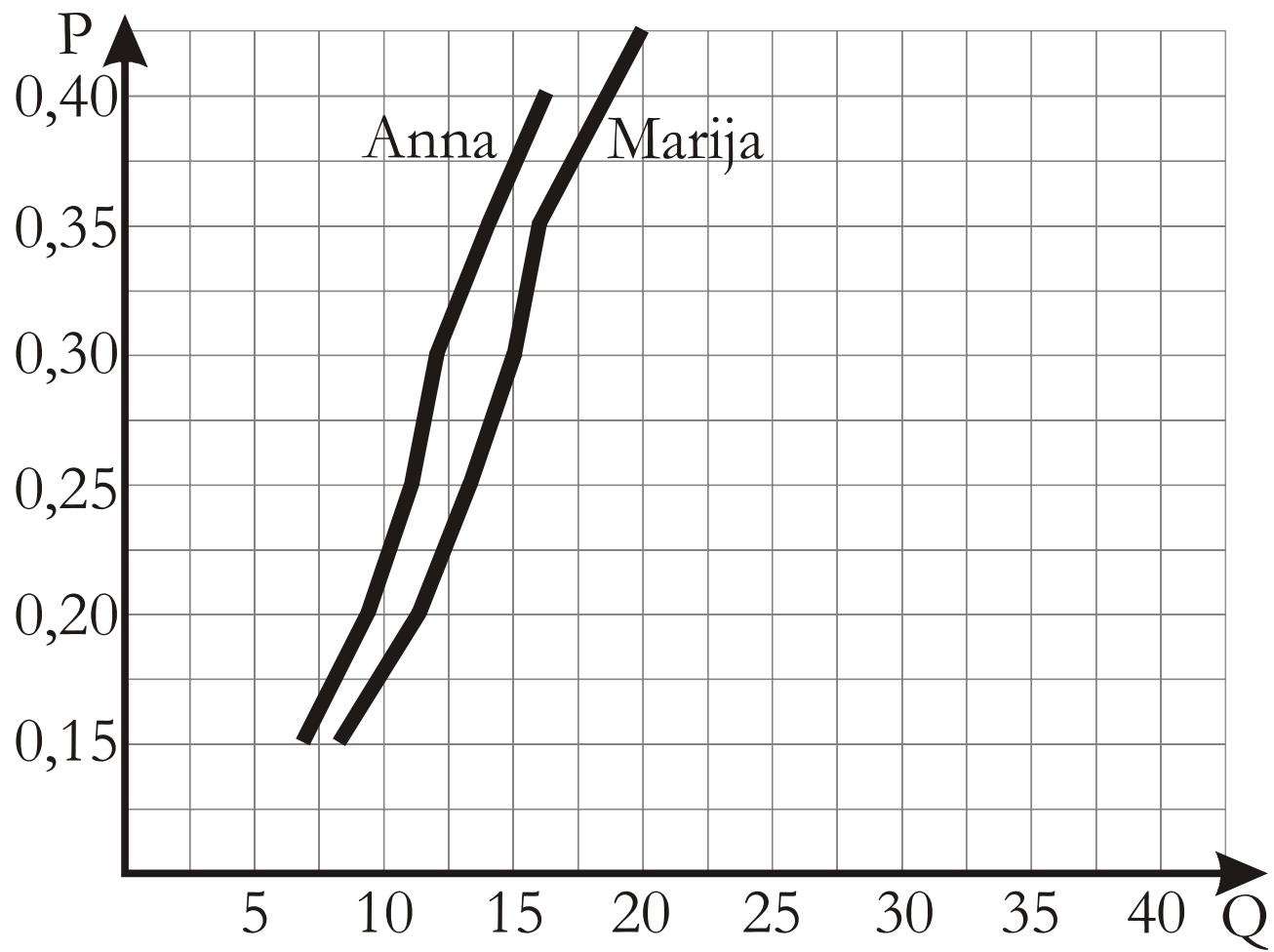
4.5. attēls. Pieprasītā daudzuma izmaiņas

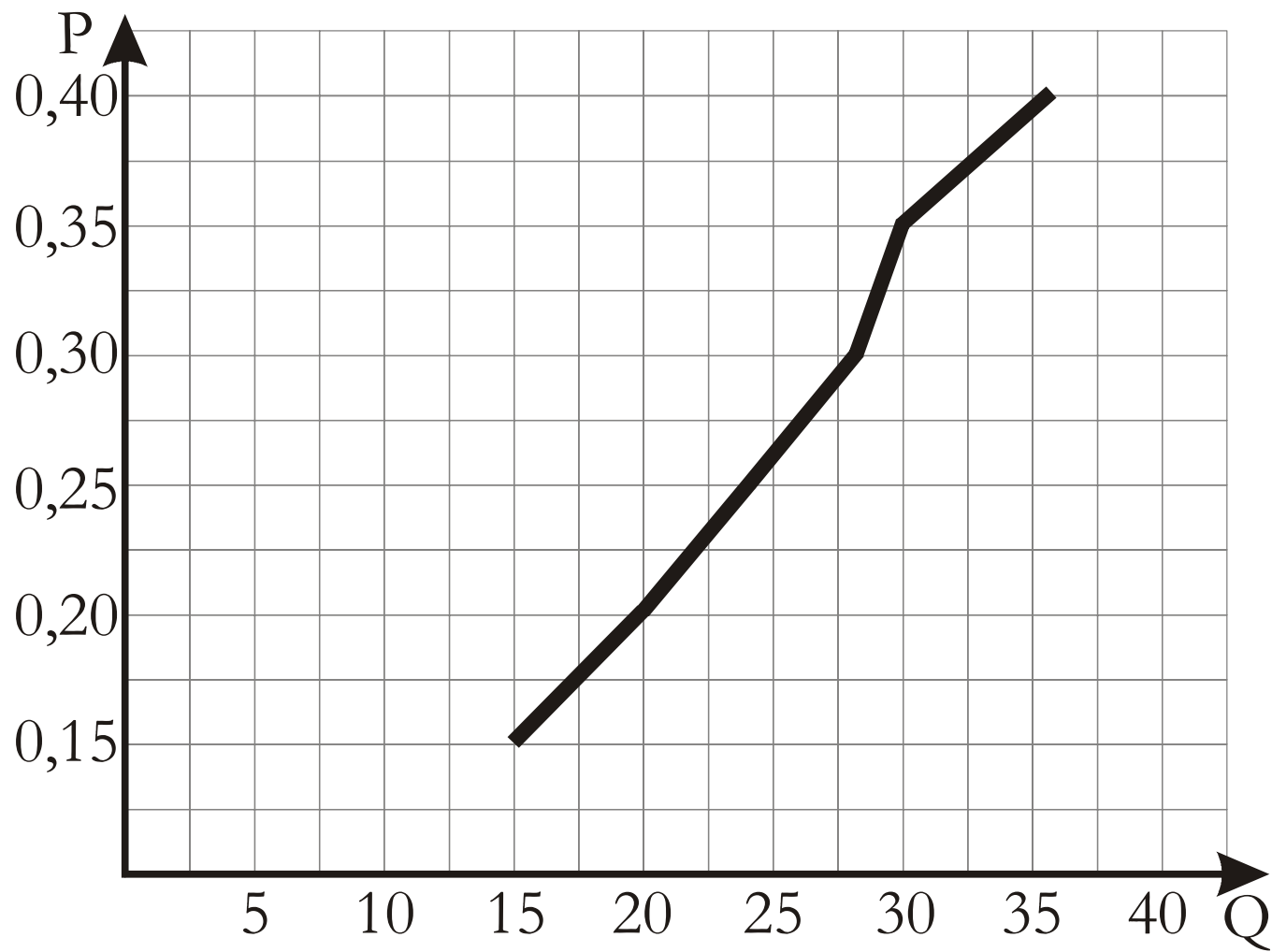
4.6. attēls. Pieprasījuma izmaiņas

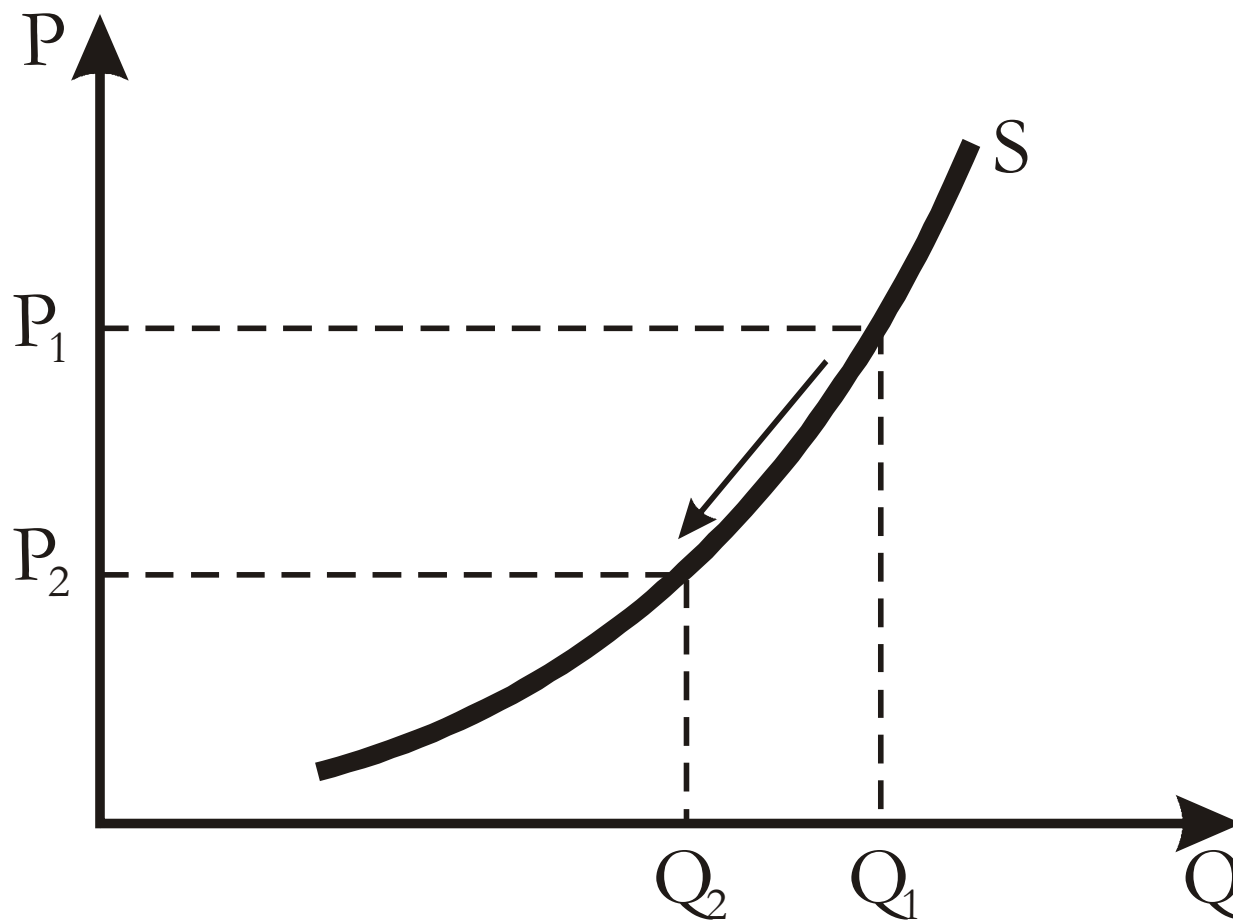
4.7. attēls. Saldējuma piedāvājums

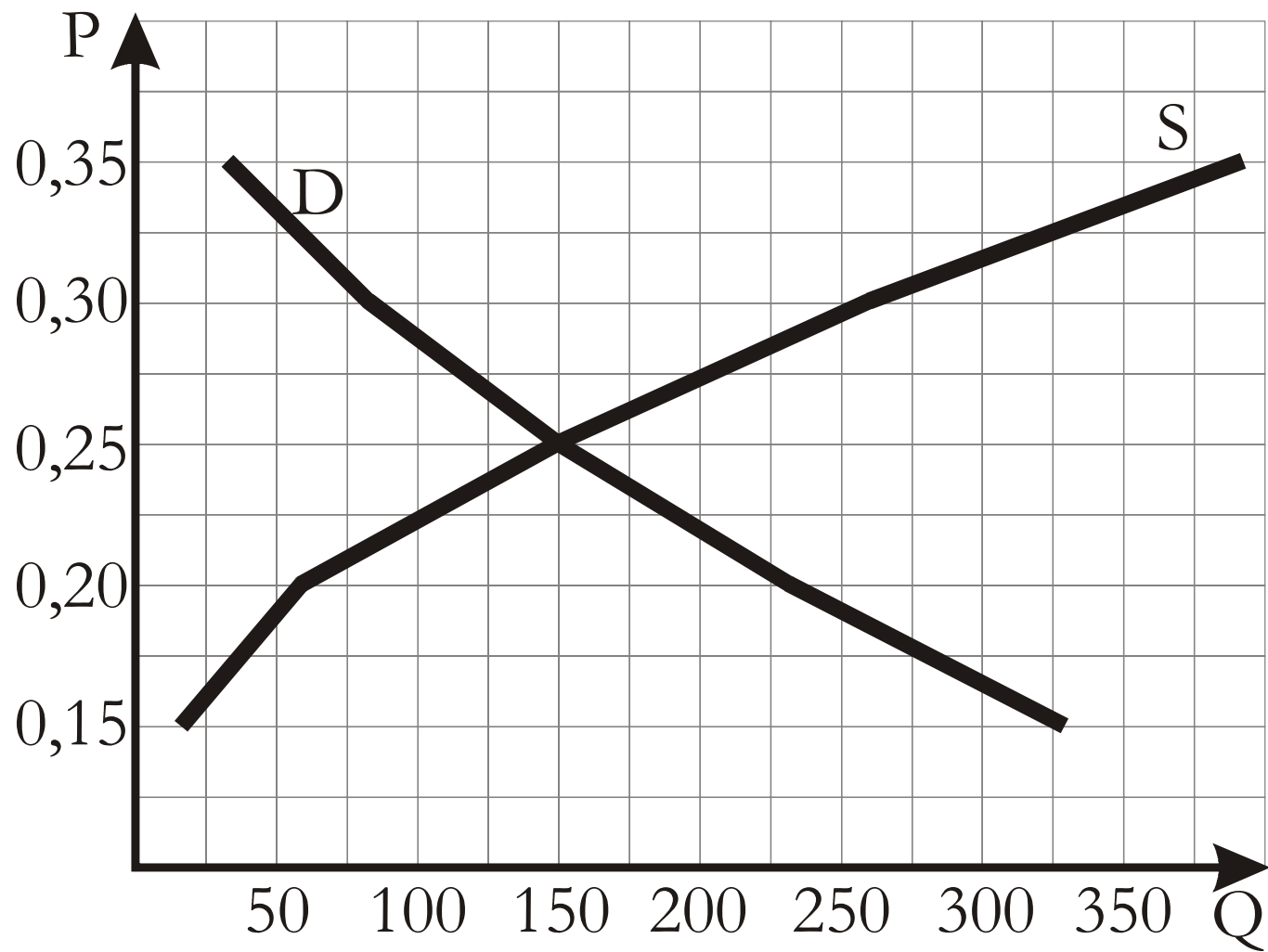
4.8. attēls. Annas un Marijas saldējuma piedāvājums

4.9. attēls. Saldējuma tirgus piedāvājums

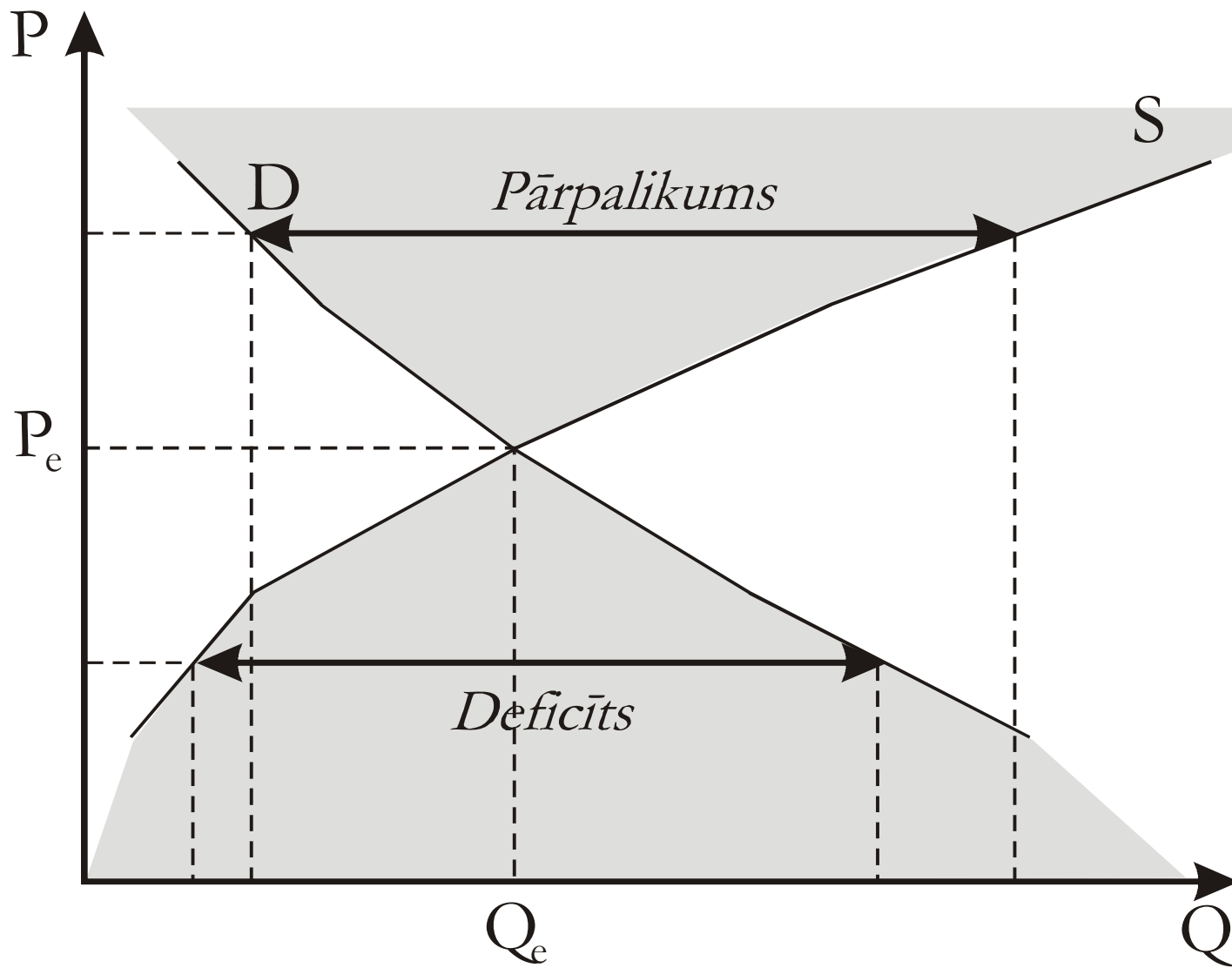

4.10. attēls. Piedāvājuma daudzuma izmaiņas

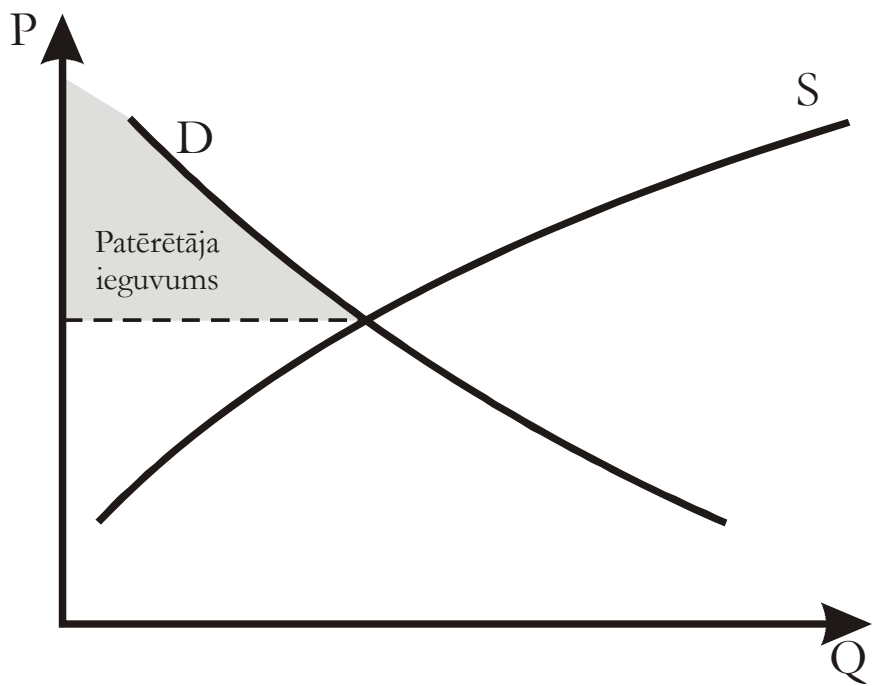

4.11. attēls. Tirgus līdzsvars

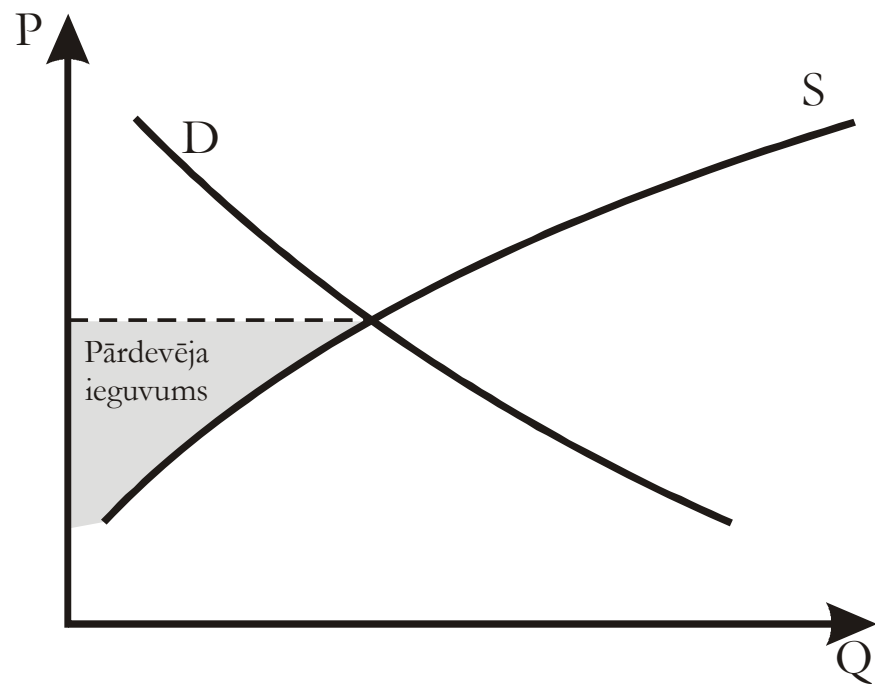

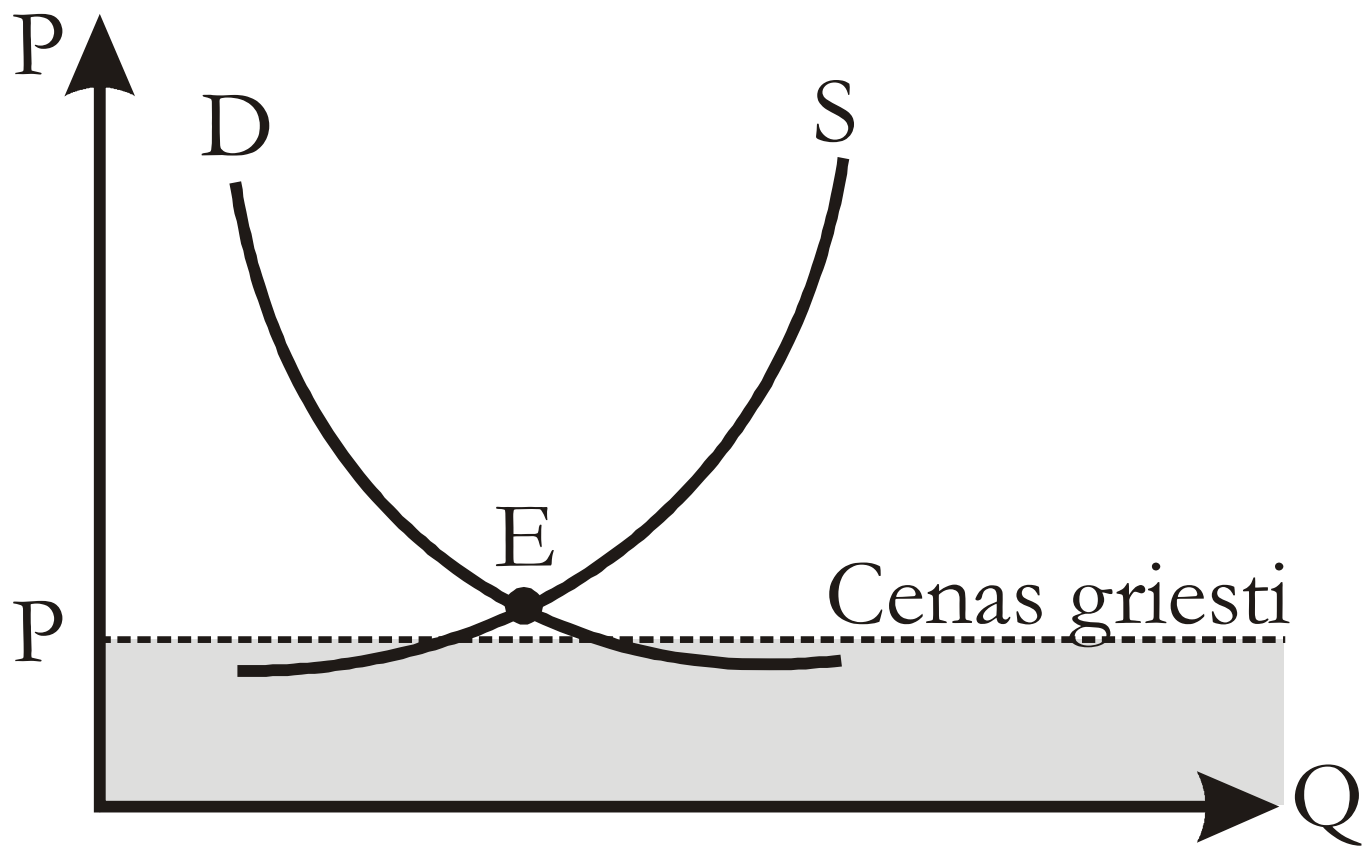
4.12. attēls. Pārpalikums un deficīts (iztrūkums) tirgū

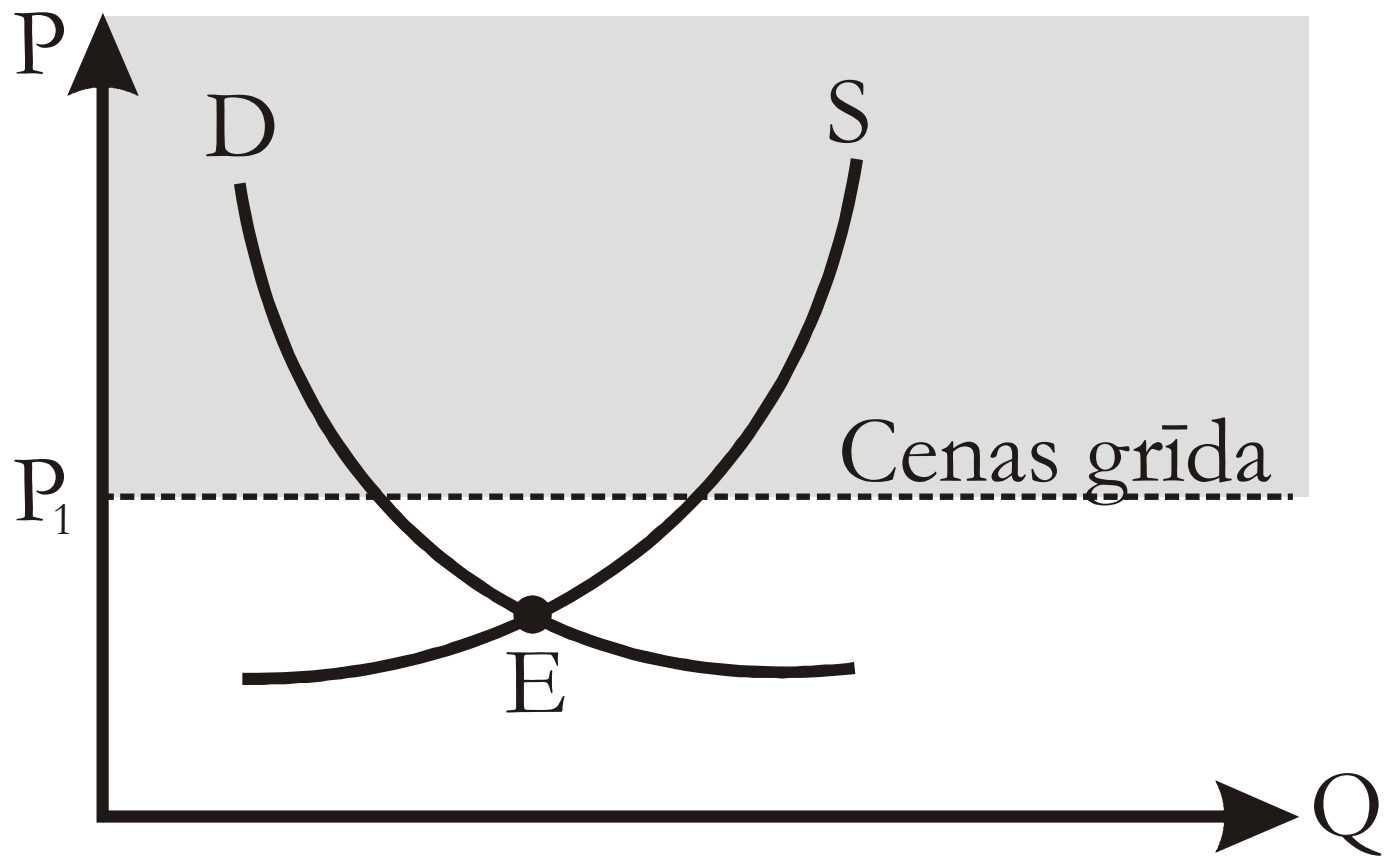
4.13. attēls. Patērētāja ieguvums

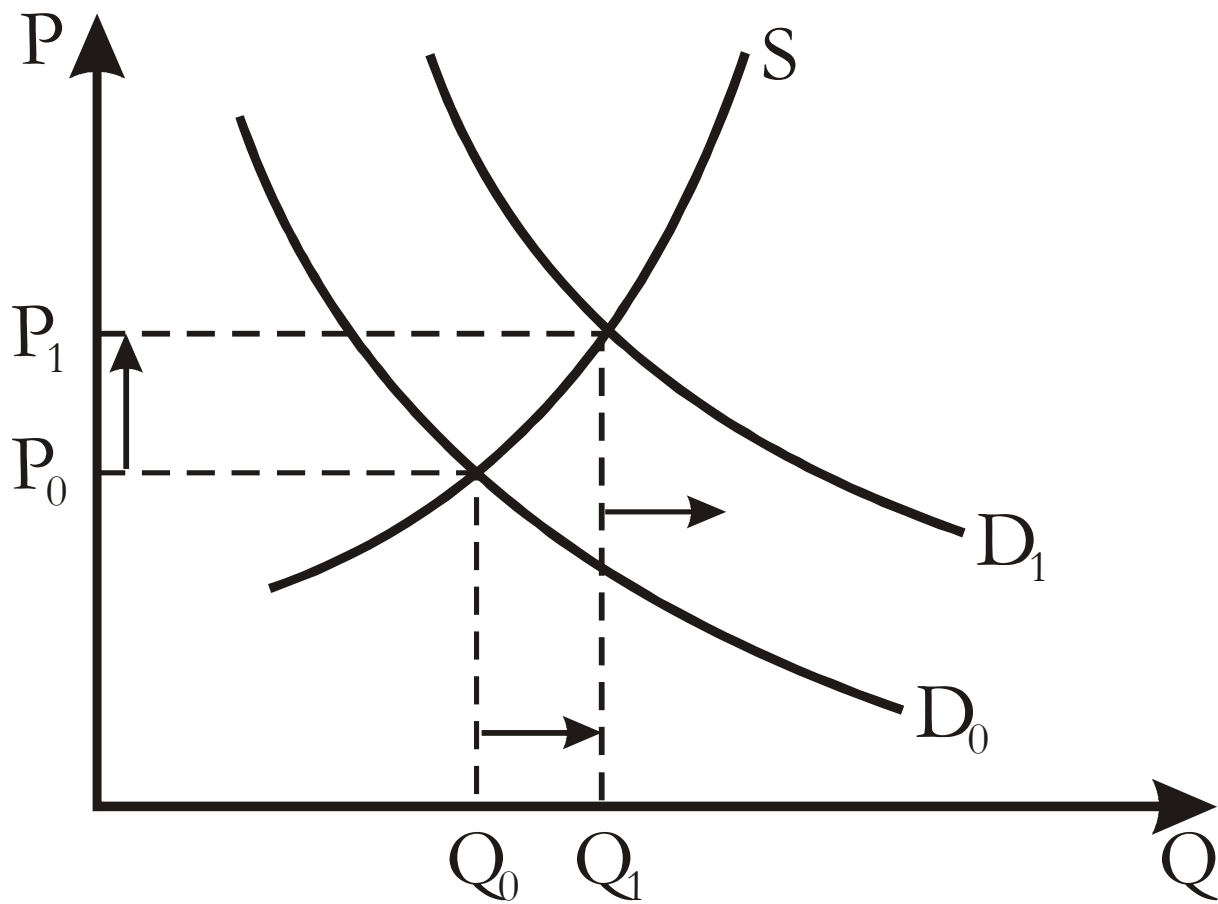
4.14. attēls. Pārdevēja ieguvums

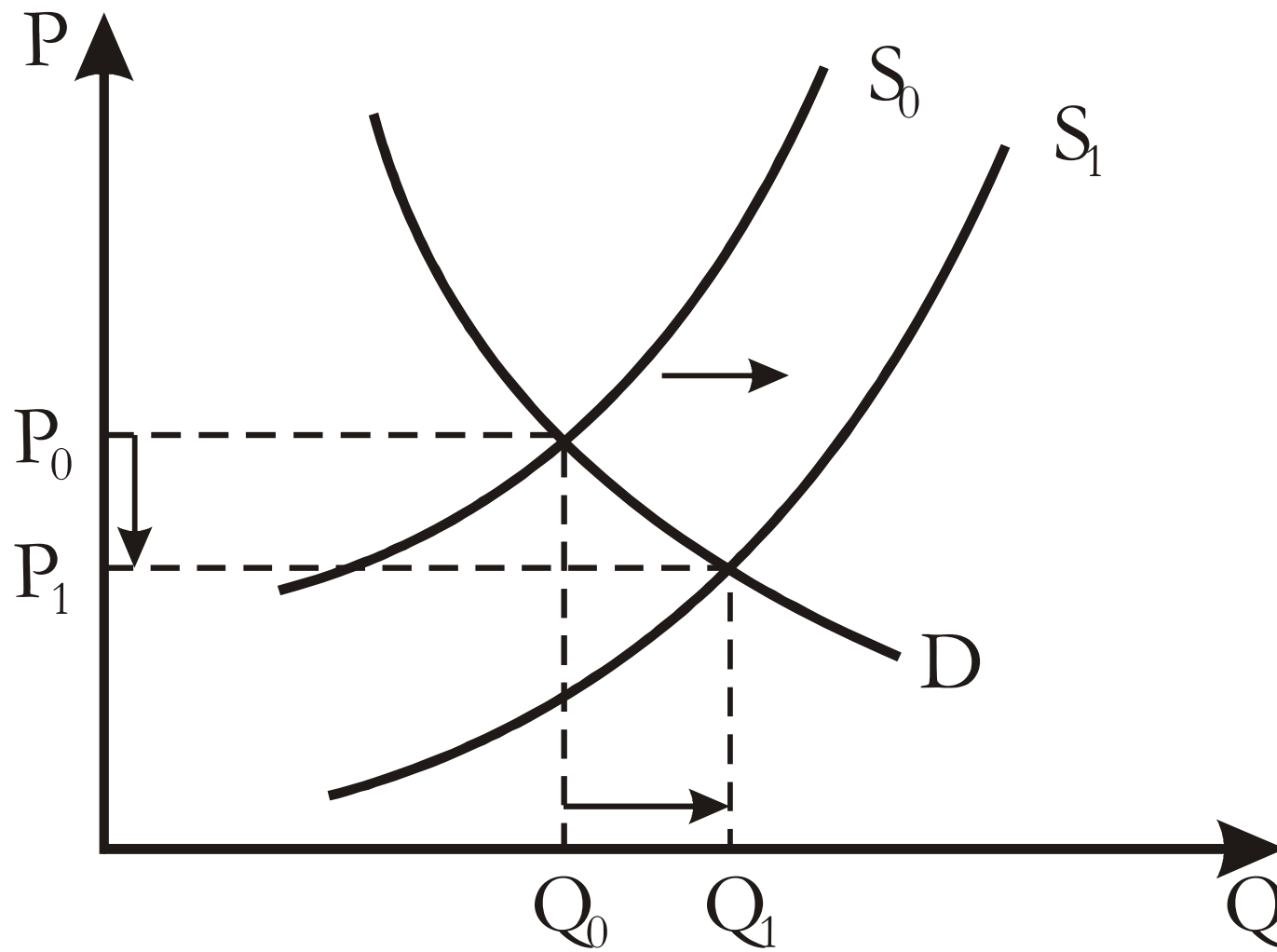
4.15. attēls. Cenas griesti

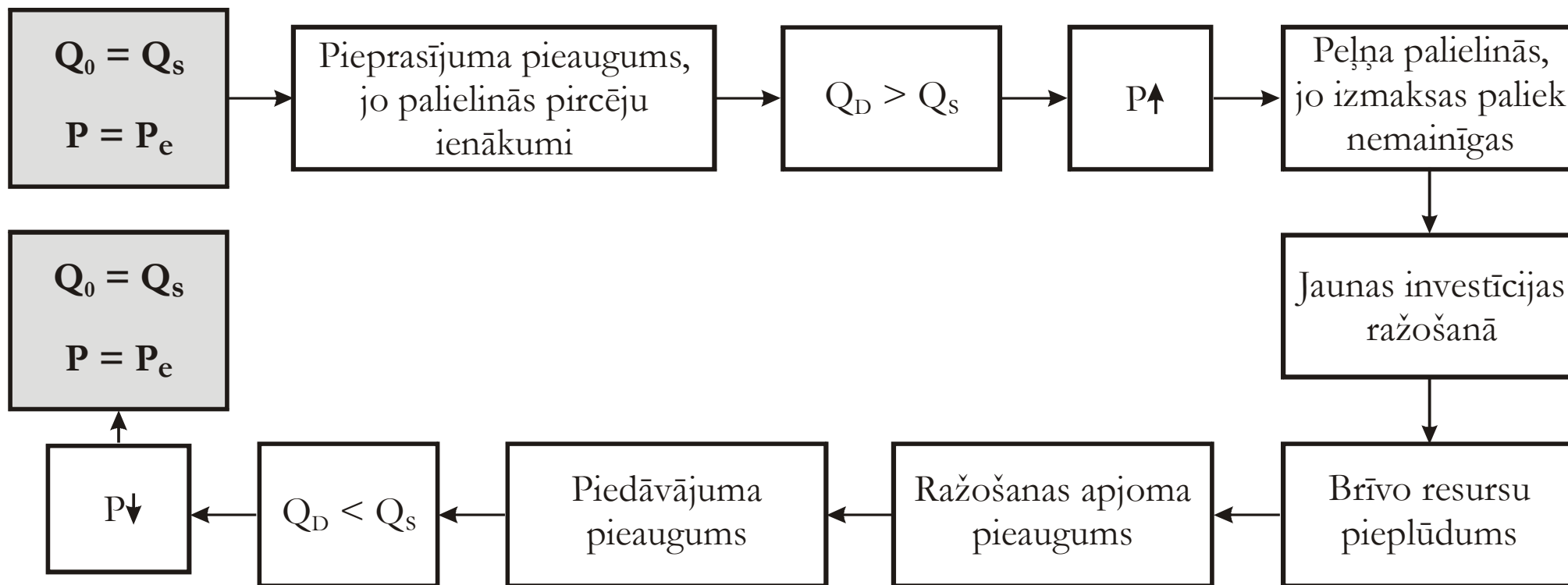
4.16. attēls. Cenas grīda

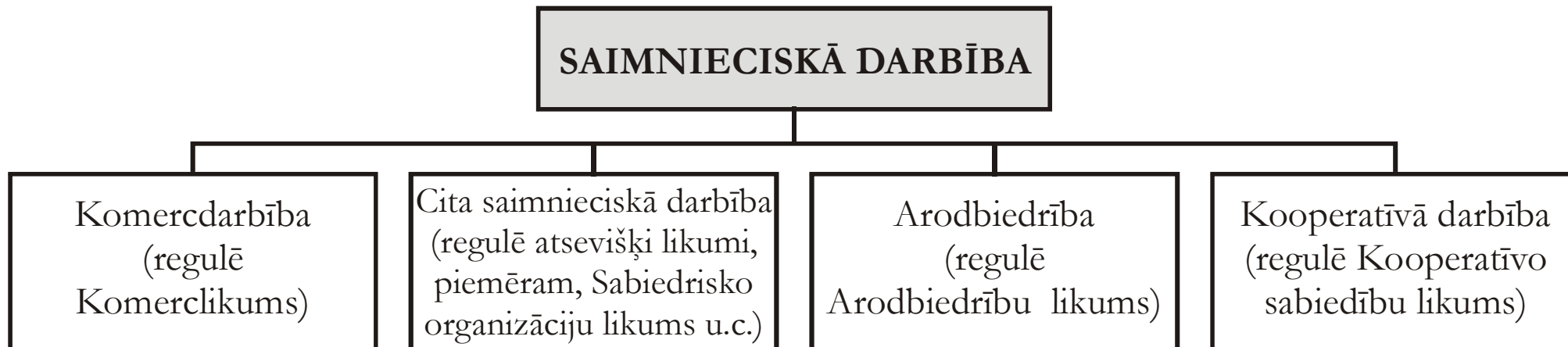
4.17. attēls. Pieprasījuma izmaiņu ietekme uz tirgus cenu

4.18. attēls. Piedāvājuma ietekme uz tirgus cenu

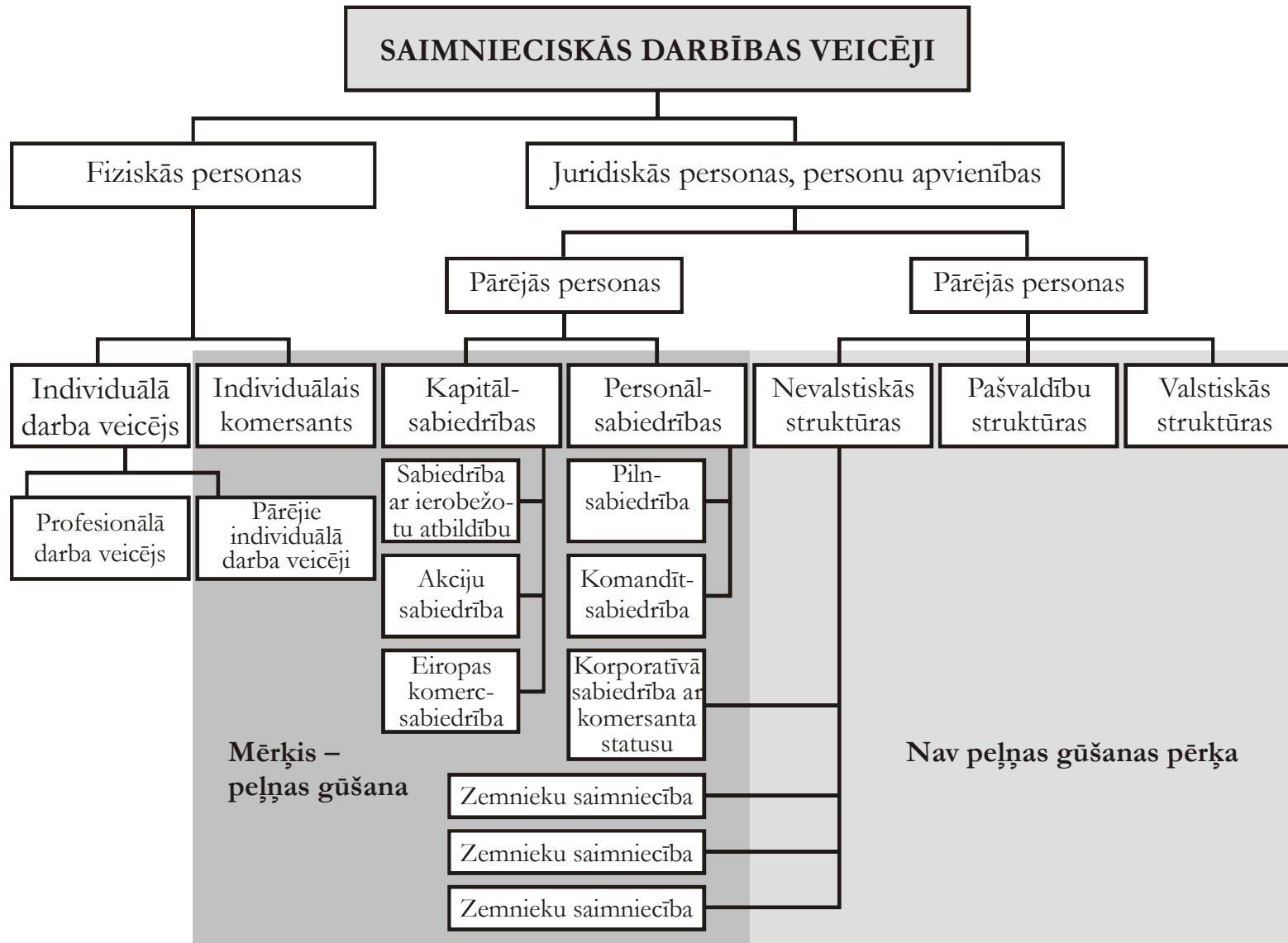

4.19. attēls. Tirgus līdzsvara atjaunošanās pēc pieprasījuma palielināšanās

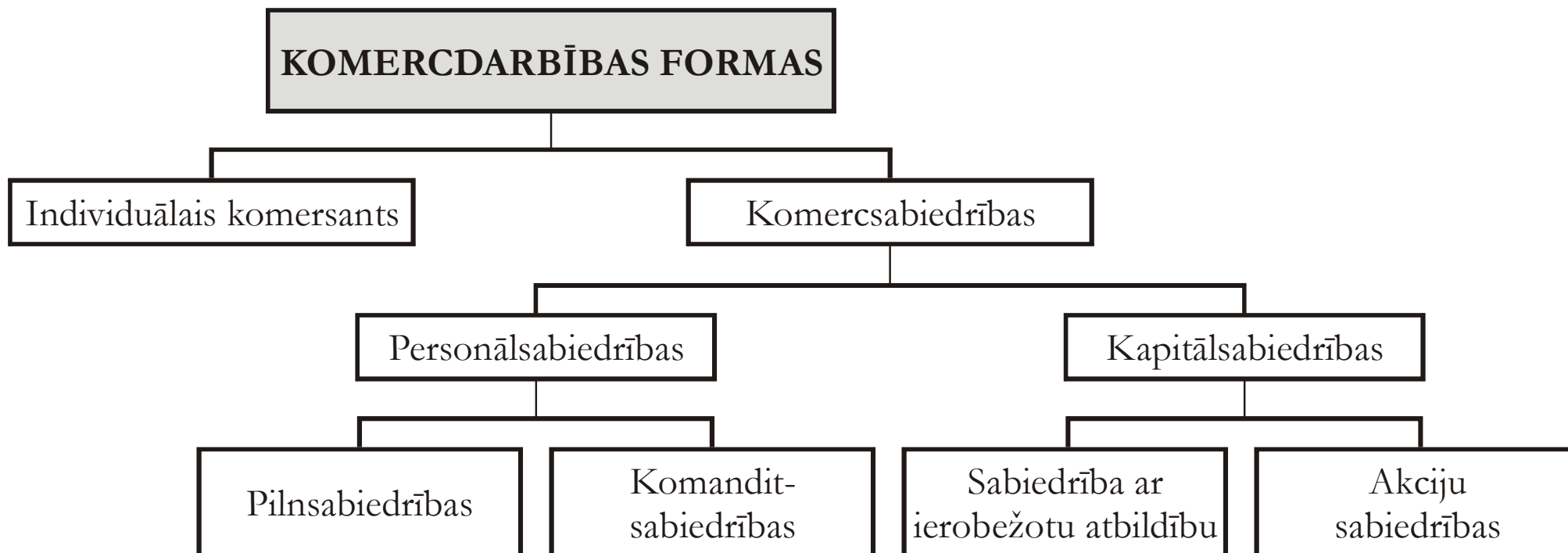

5.1. attēls. Saimnieciskās darbības veidi

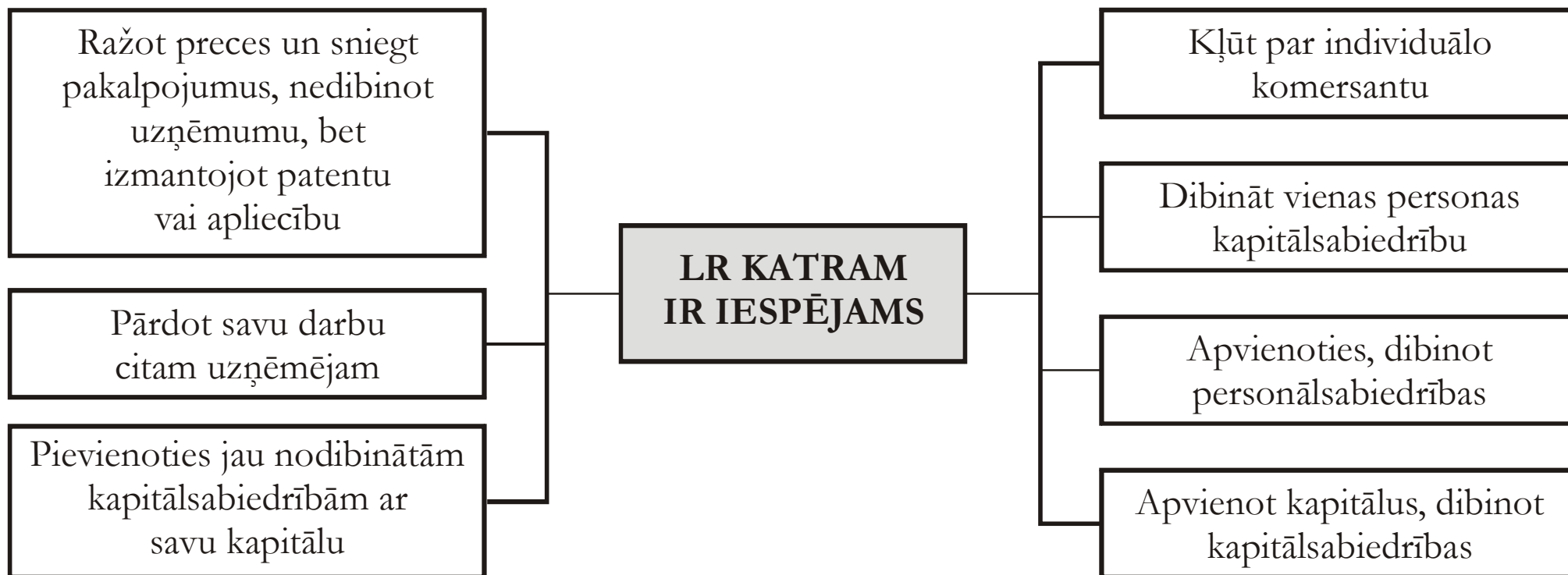

5.2. attēls. Saimnieciskās darbības veicēji

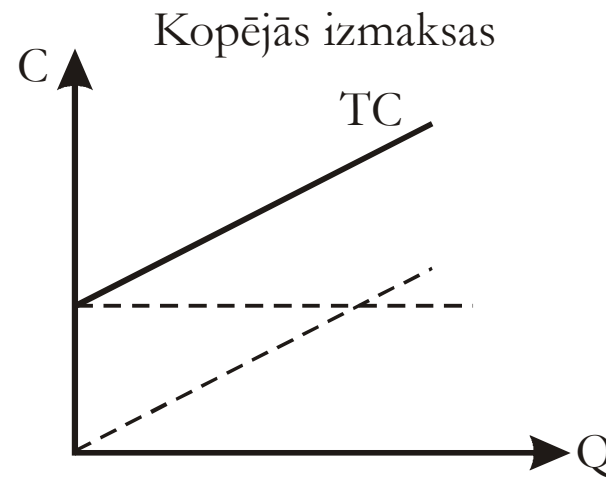
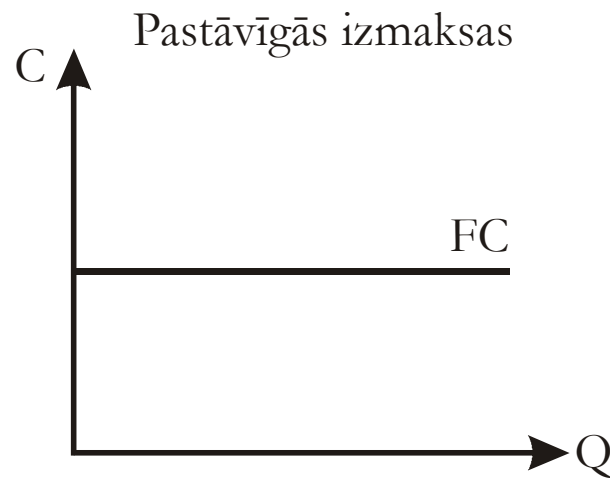
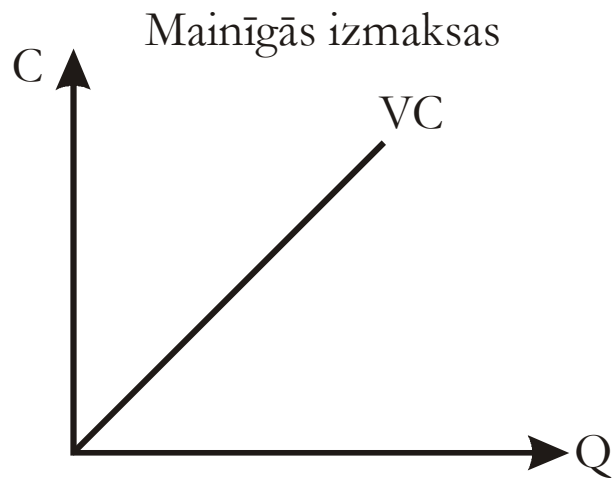
5.3. attēls. Komercdarbības formas (komersantu veidi)

5.4. attēls. Cilvēku iespējamā rīcība uzņēmējdarbībā

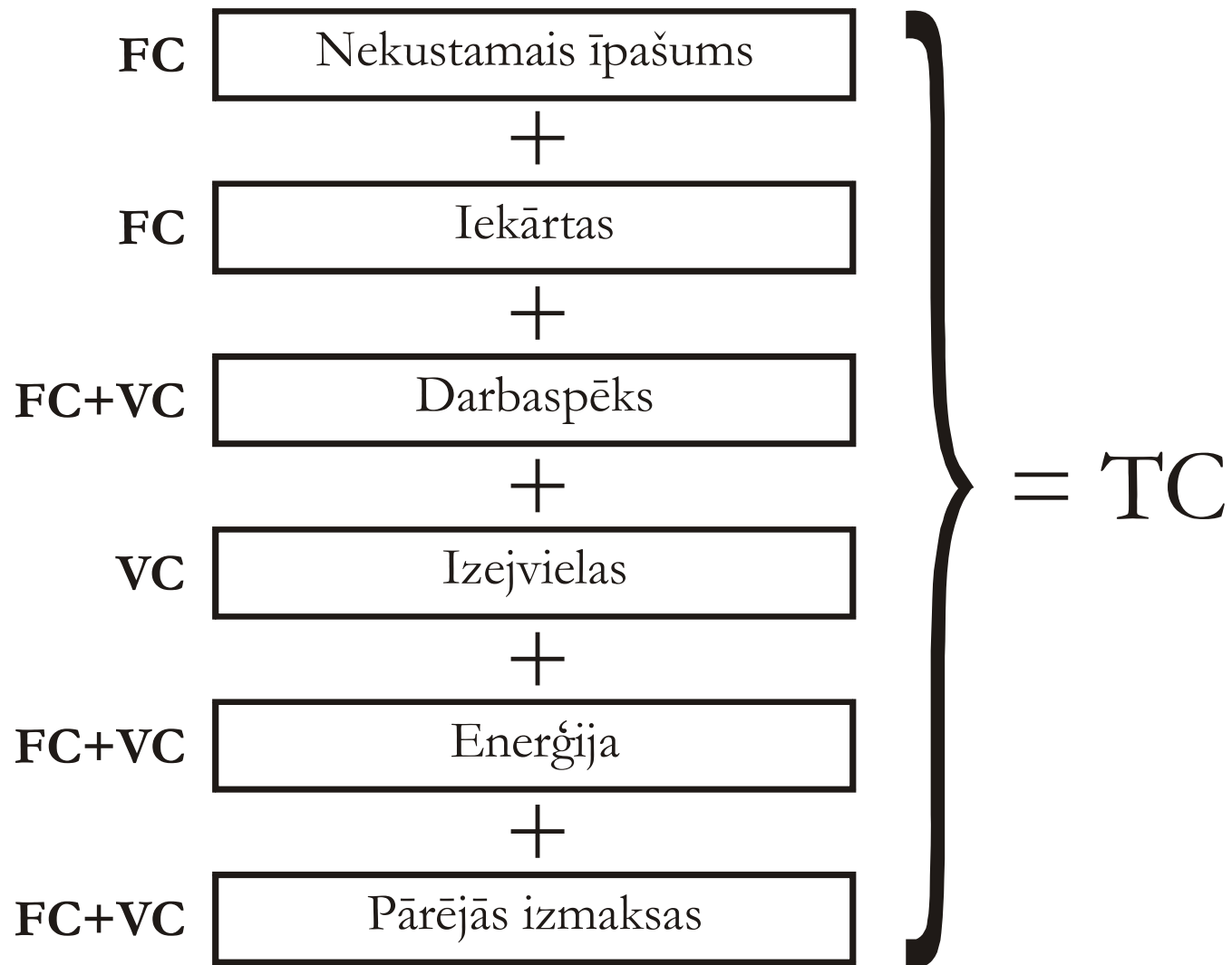
PEĻŅA				IEŅĒMUMI
Pārdošanas izmaksas			Pārdoto preču izmaksas	
Administrācijas izmaksas	Pieskaitāmās izmaksas	Ražoto preču izmaksas		
Fiksētās un netiešās izmaksas				
Tiešās materiālu izmaksas	Tiešās izmaksas			
Tiešās darba spēka izmaksas				

6.1. attēls. Ražošanas izmaksas, ieņēmumi un peļņa

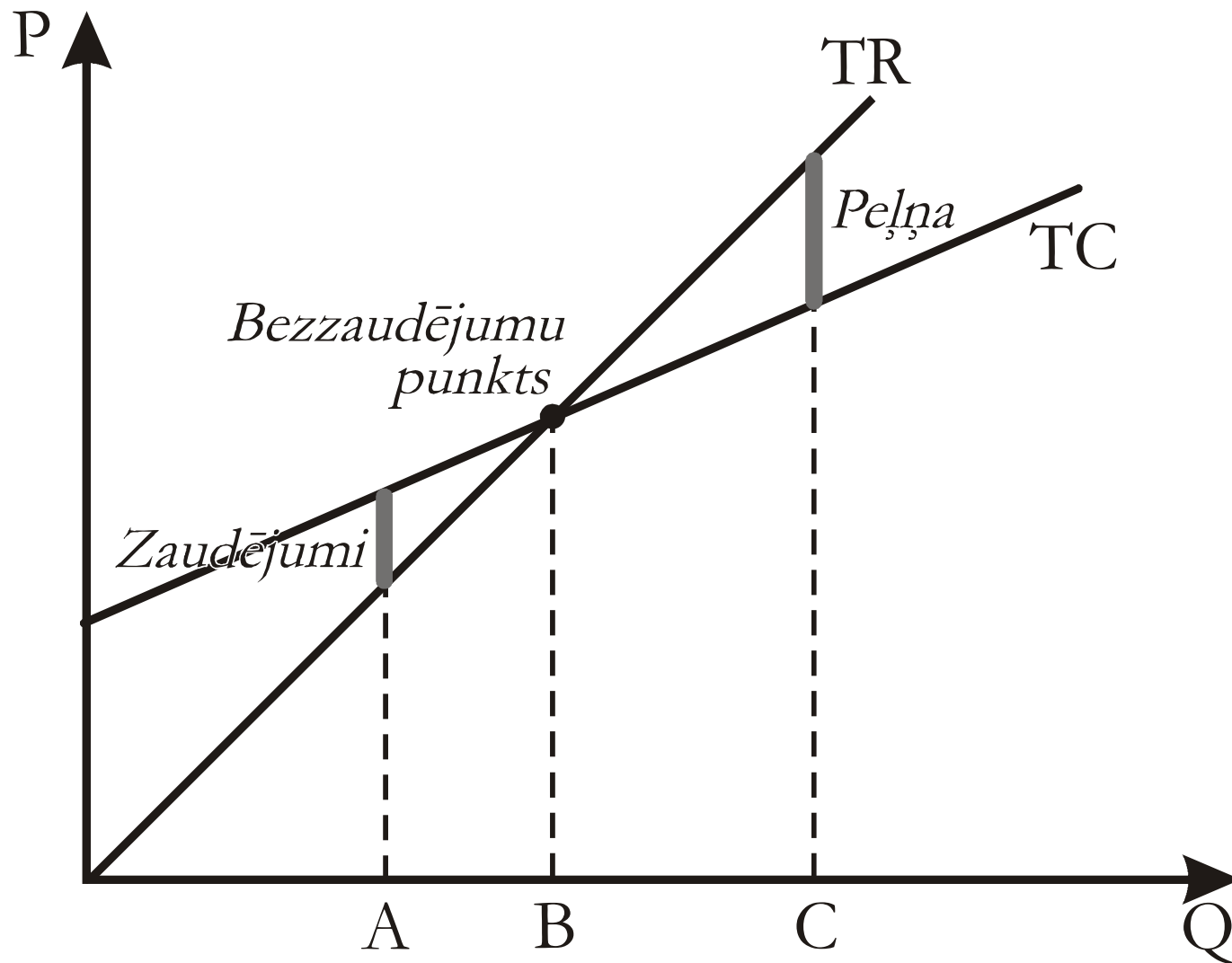

$$VC + FC = TC$$

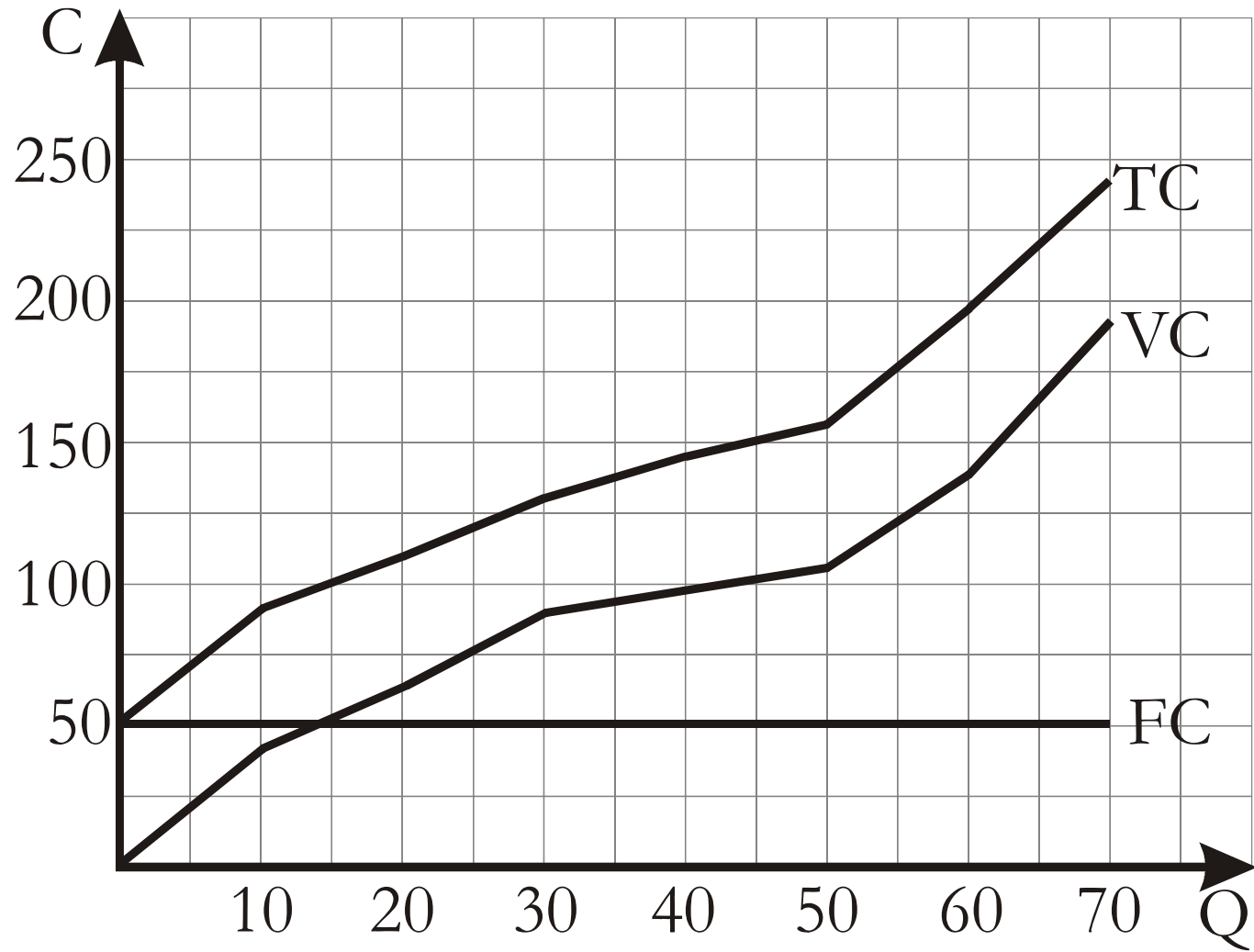
6.2. attēls. Ražošanas izmaksas

6.3. attēls. Izmaksu veidi

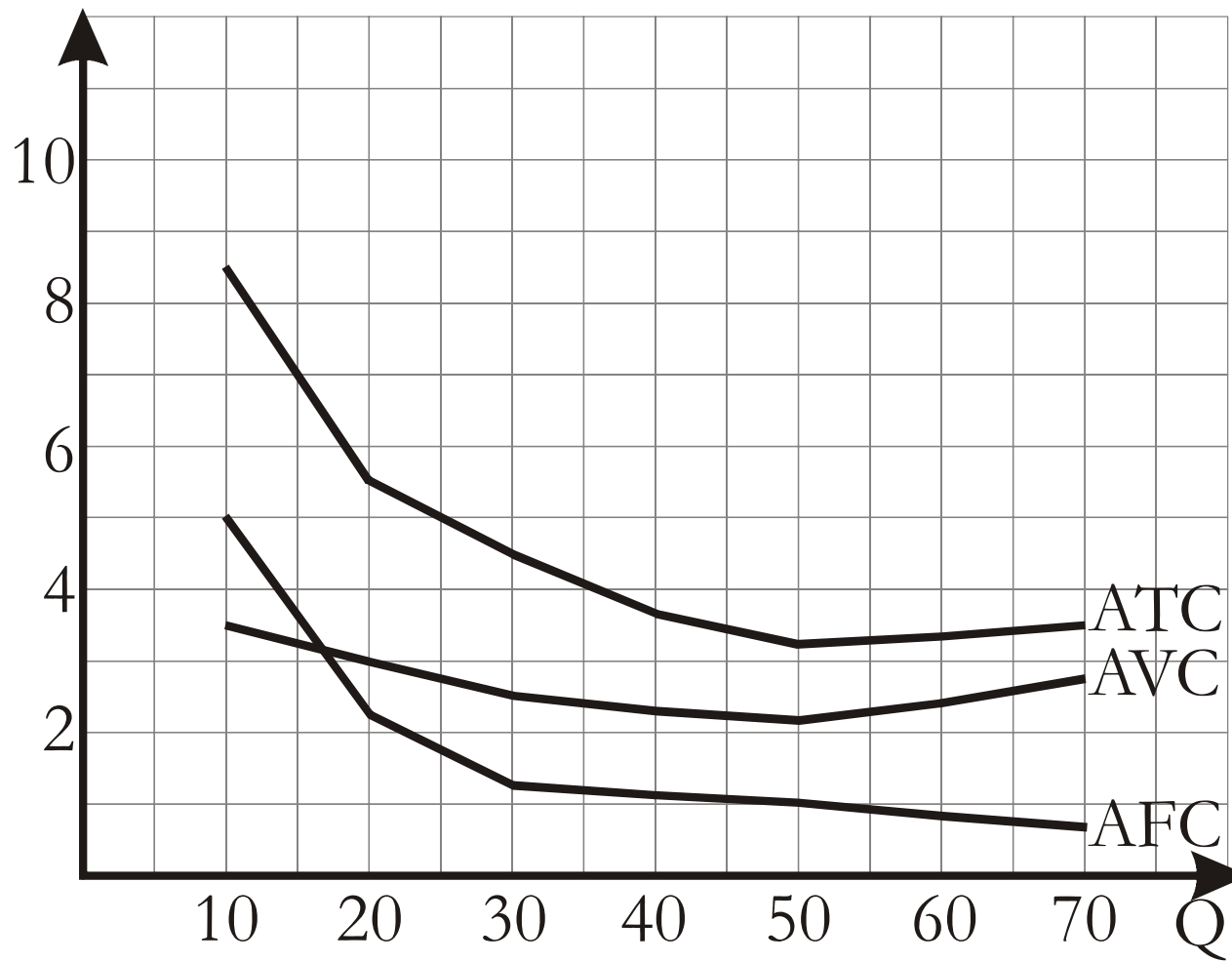

6.4. attēls. Ieņēmumi, izmaksas un bezzaudējuma punkts

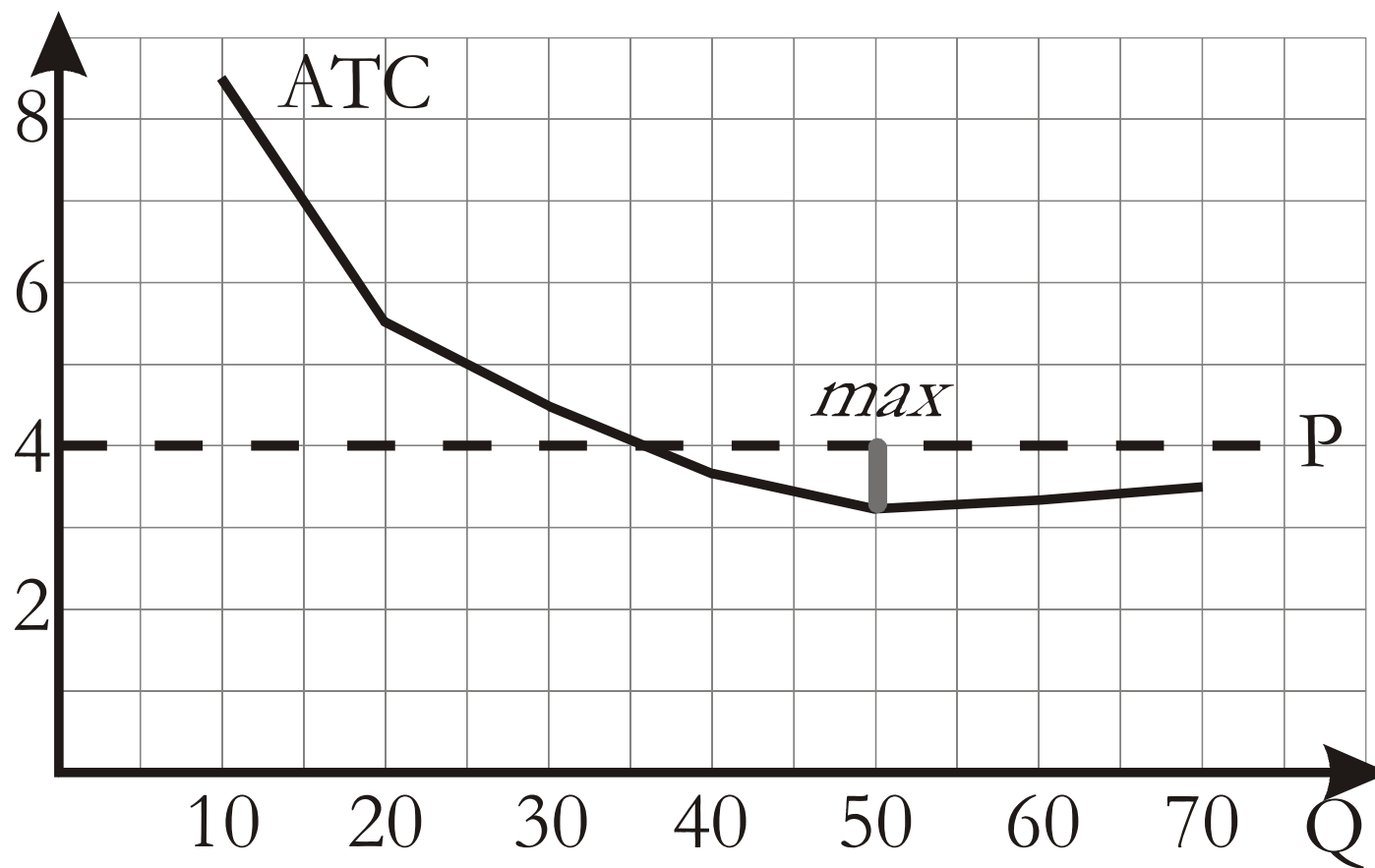

6.5. attēls. Vidžetu ražošanas izmaksas (FC, VC, TC)

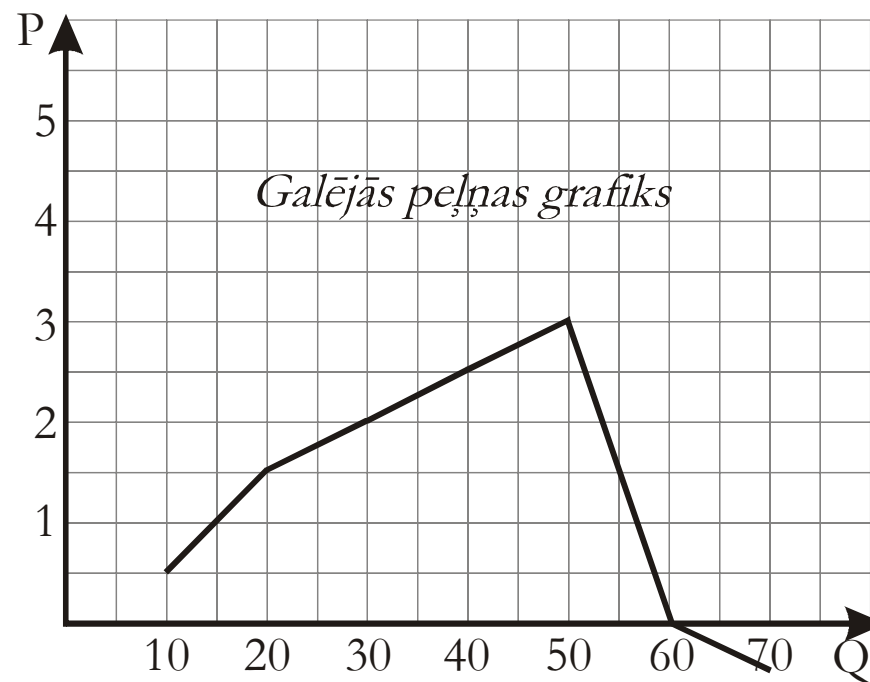
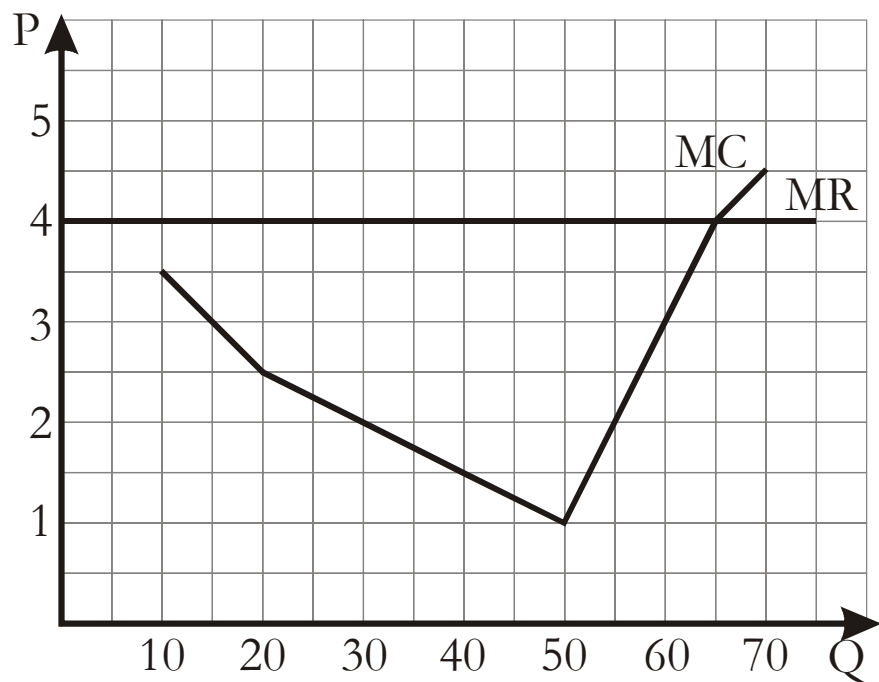

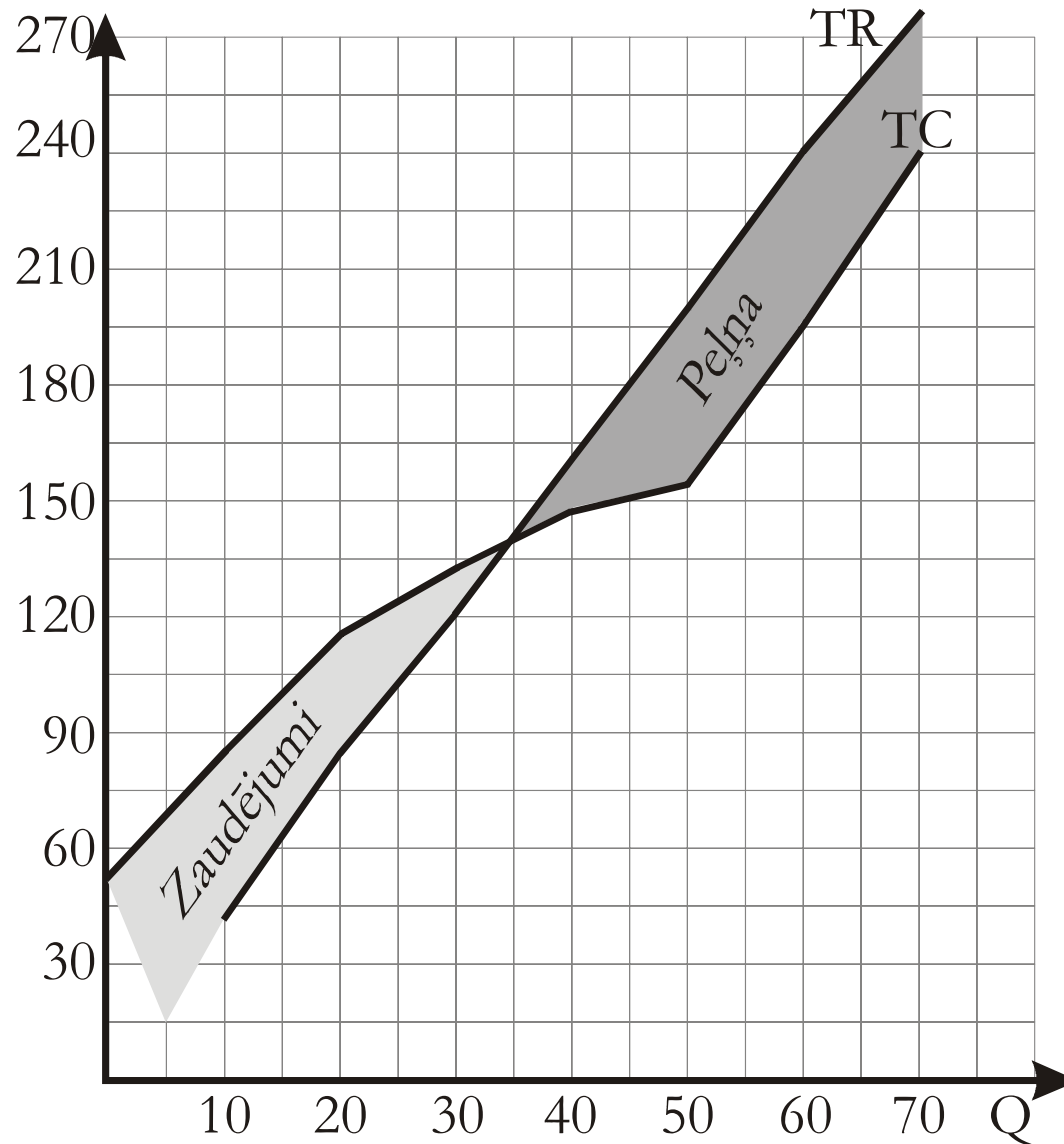
6.6. attēls. Vidžetu vidējās ražošanas izmaksas

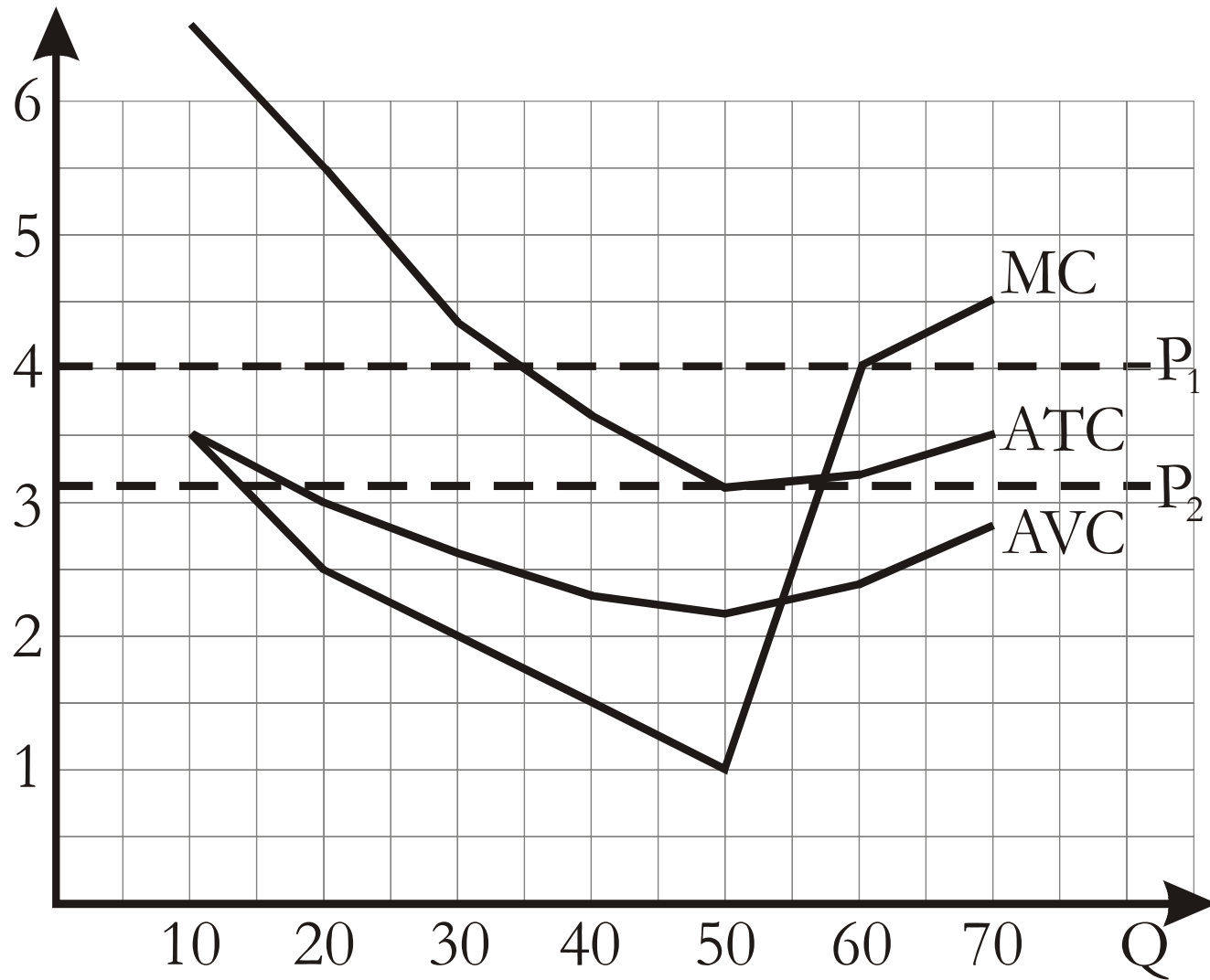
6.7. attēls. Peļņa un vidžetu vidējās izmaksas

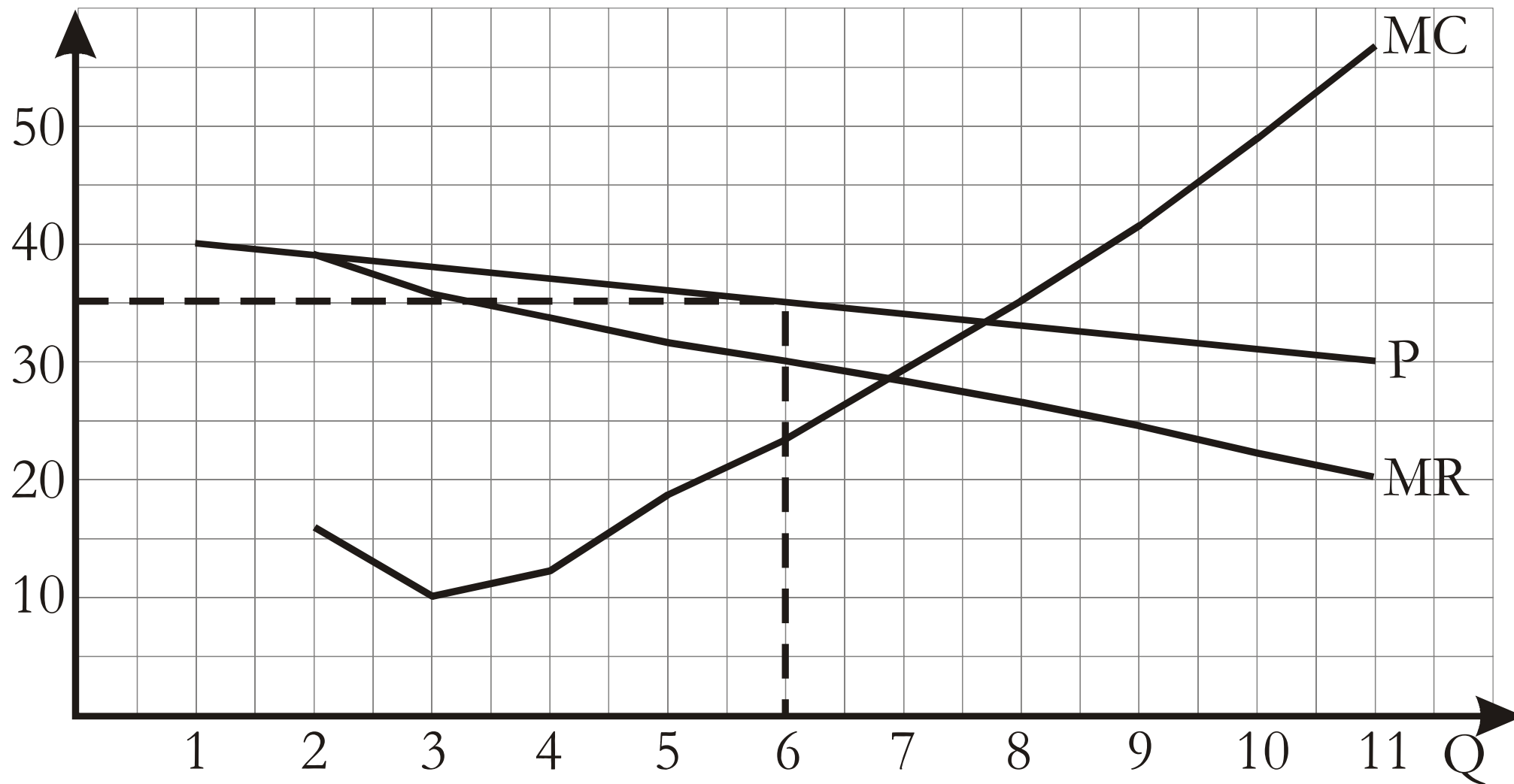
6.8. attēls. Galējo izmaksu, galējo ieņēmumu un galējās peļņas kopsakarība

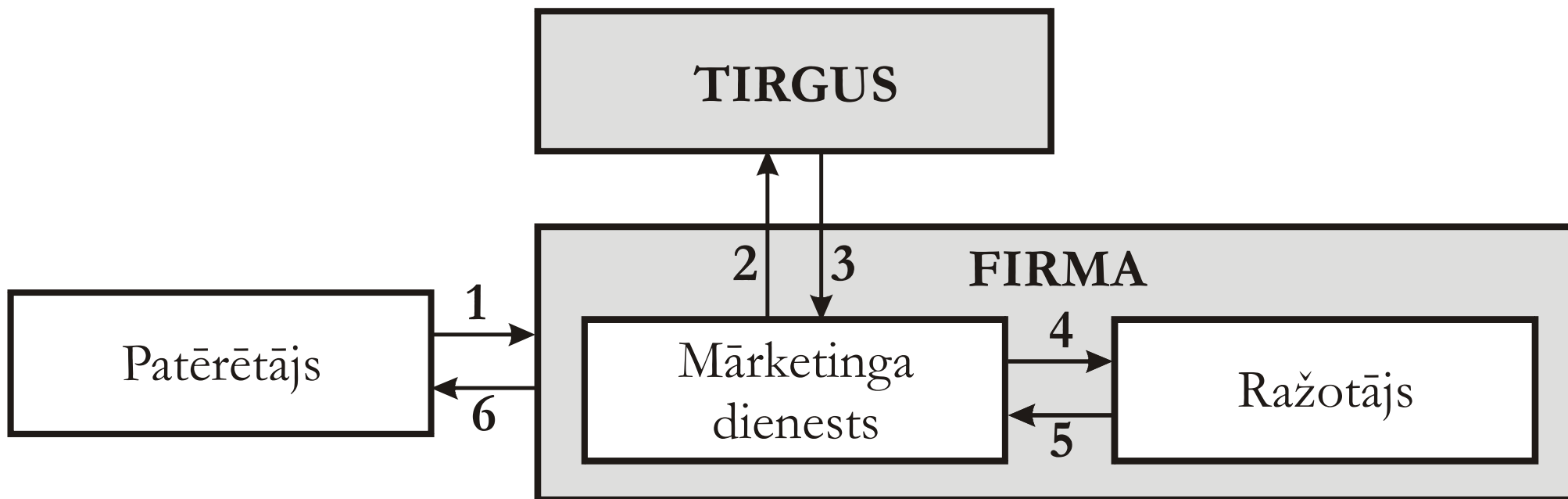
6.9. attēls. Vidžetu ražošanas izmaksas un iegūtā peļņa

6.10. attēls. Vidžetu vidējās un galējās izmaksas

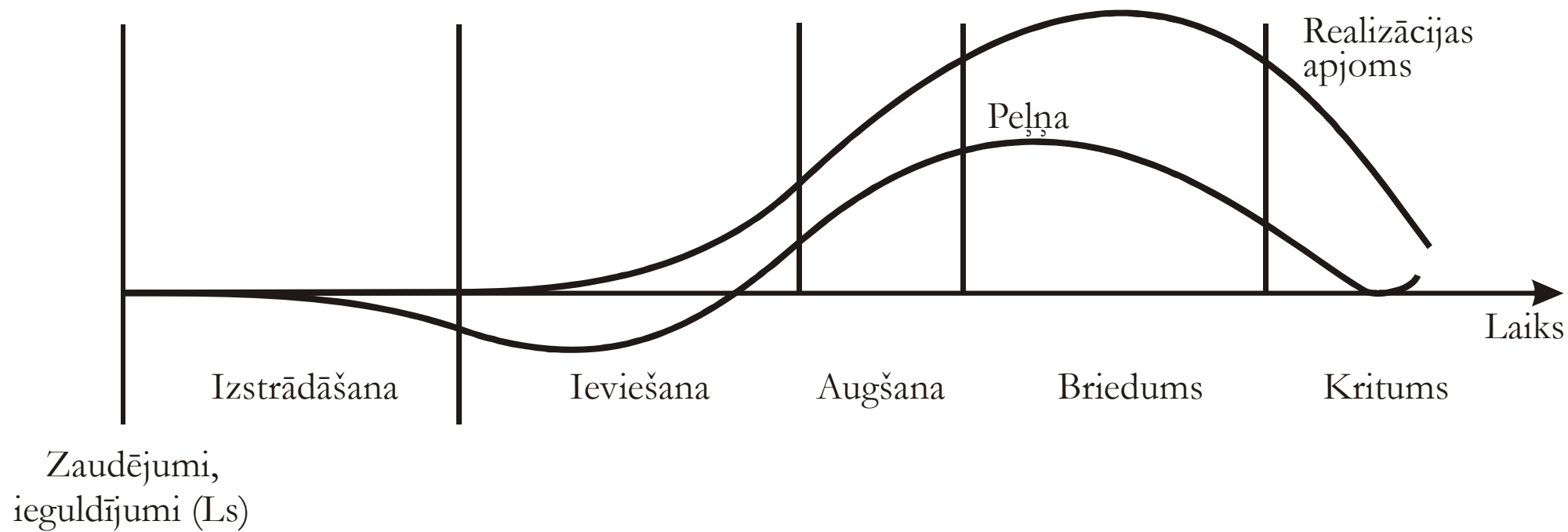

6.11. attēls. Peļņas maksimizēšana monopolā

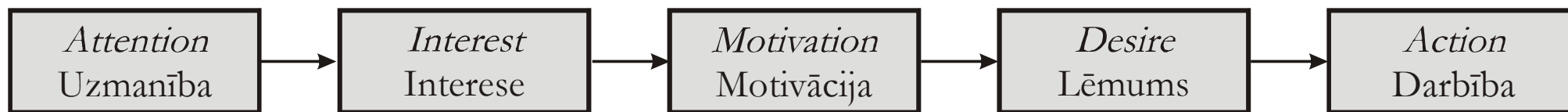
6.12. attēls. Mārketinga funkcija

Realizācijas apjoms
un peļņa (Ls)

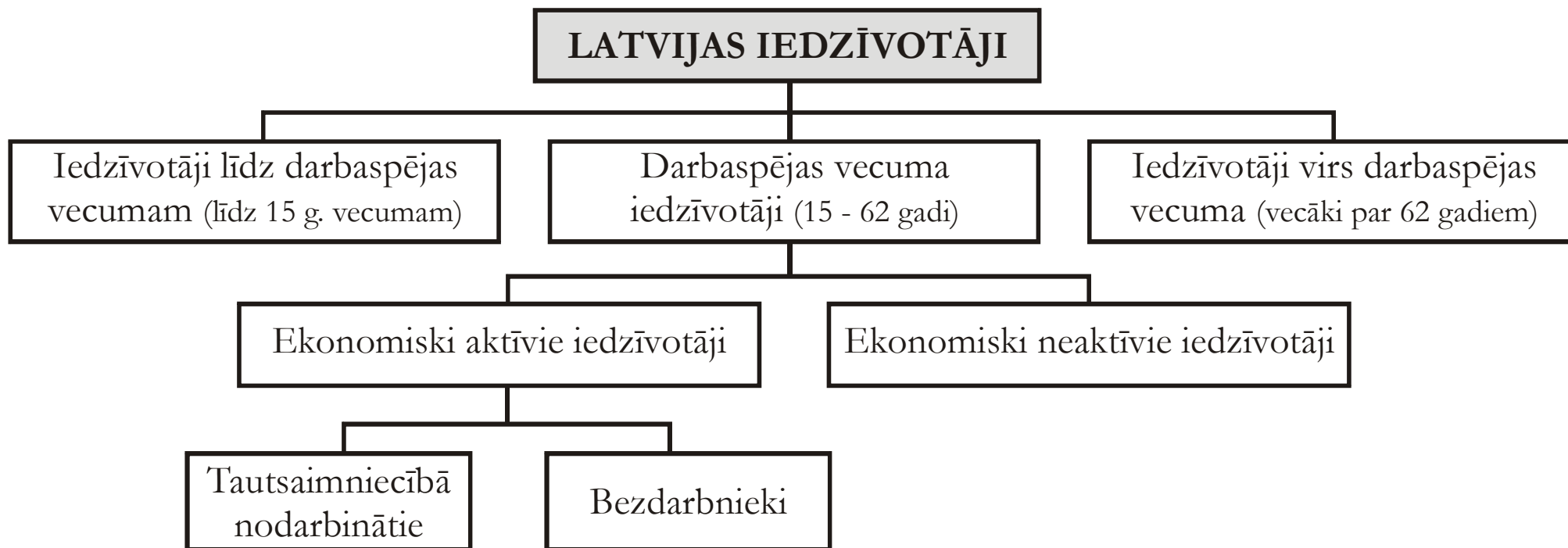

6.13. attēls. Preces dzīves cikls

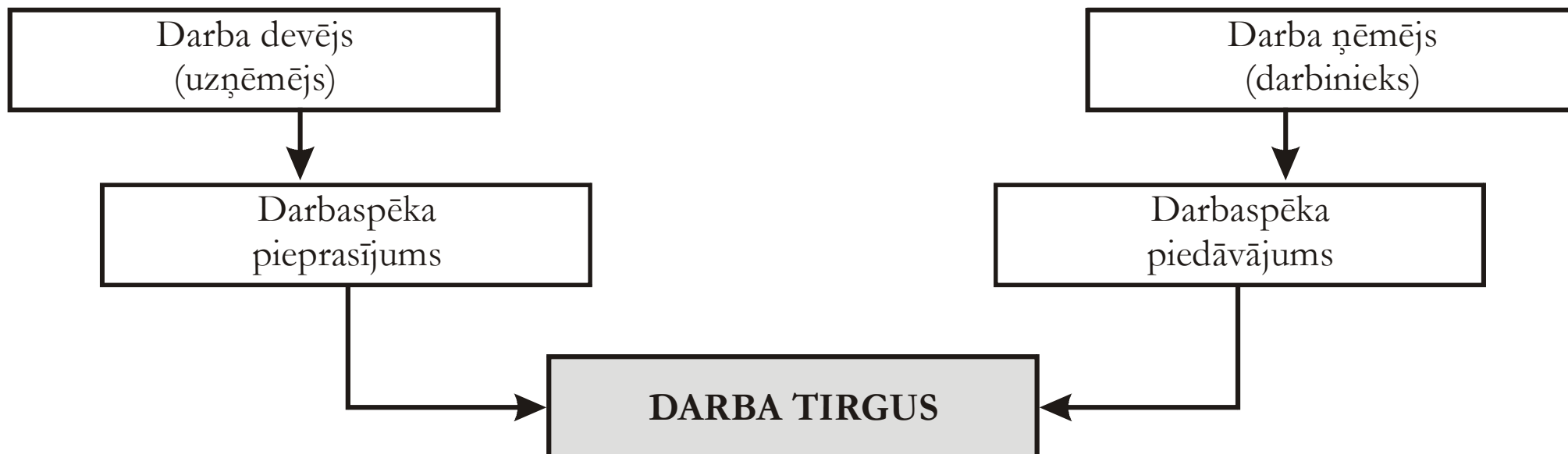

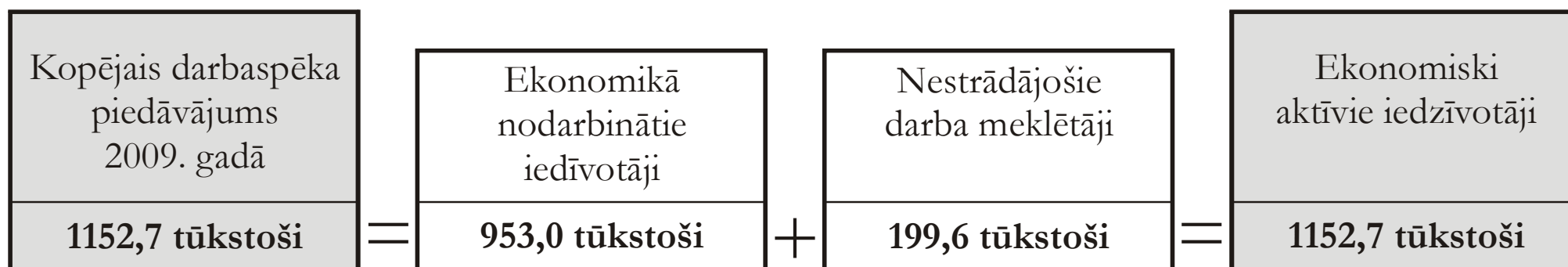
6.14. attēls. Reklāmas ietekme

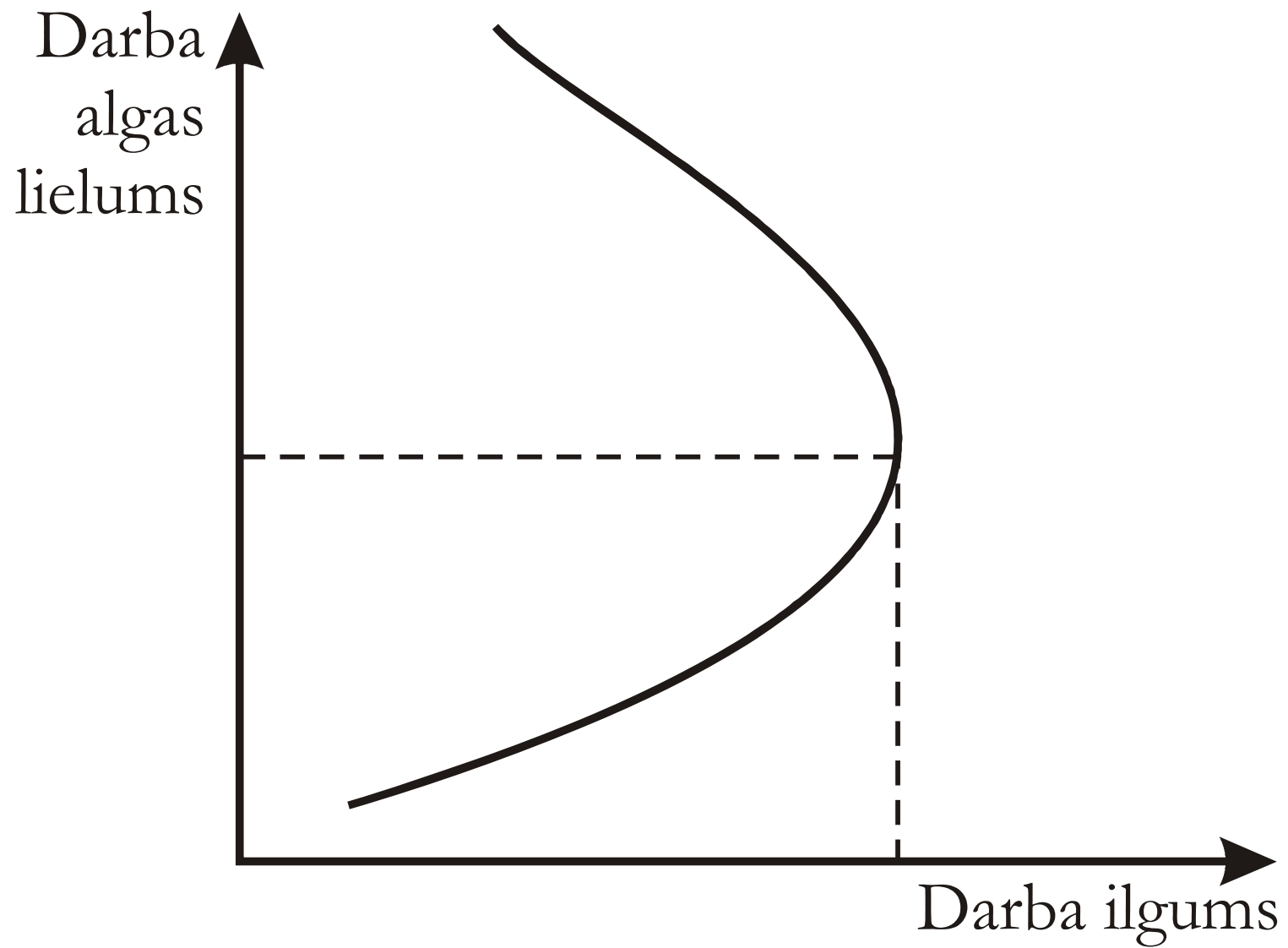
7.1. attēls. Iedzīvotāju sadalījums

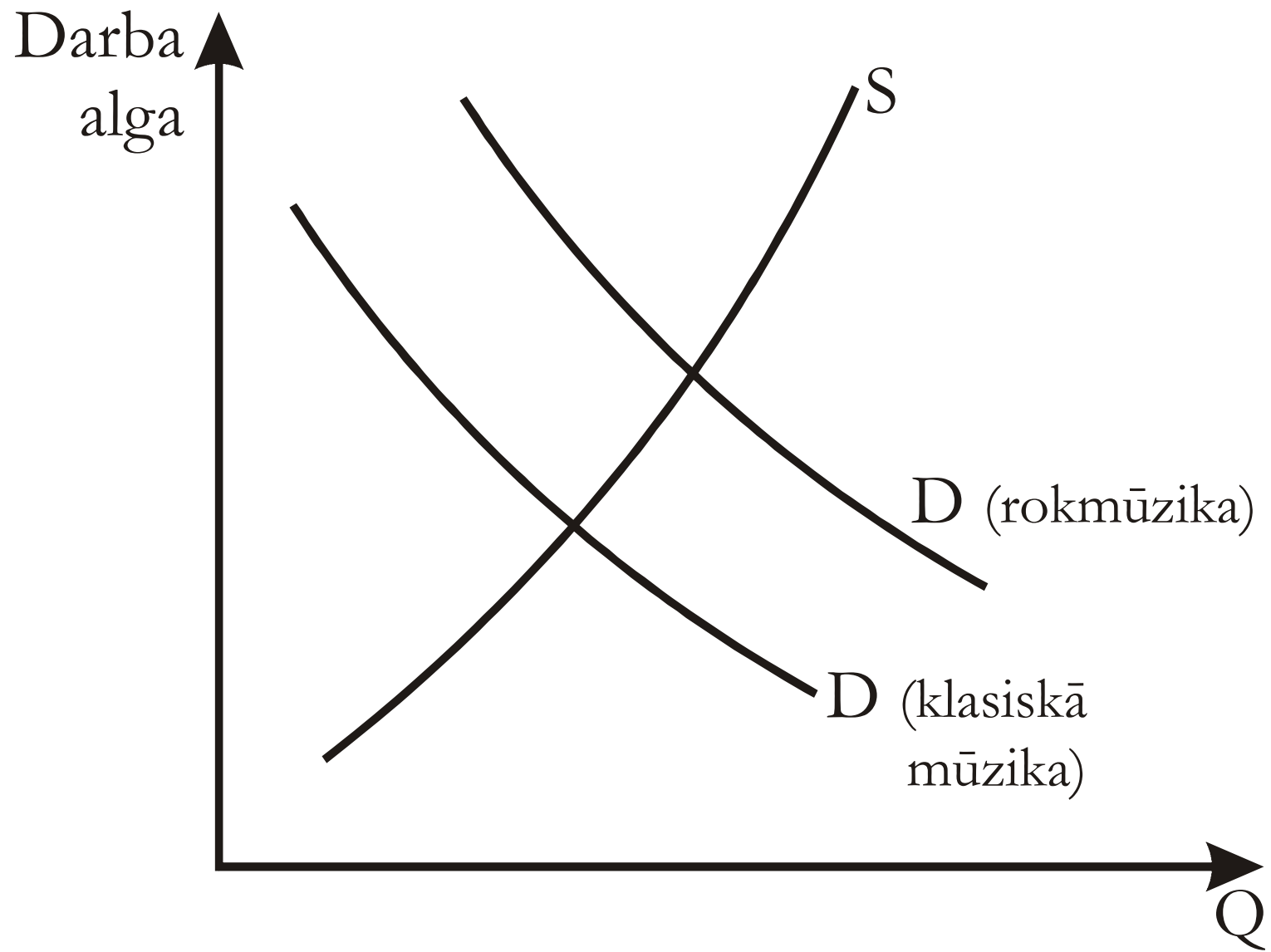
7.2. attēls. Darba tirgus veidošanās

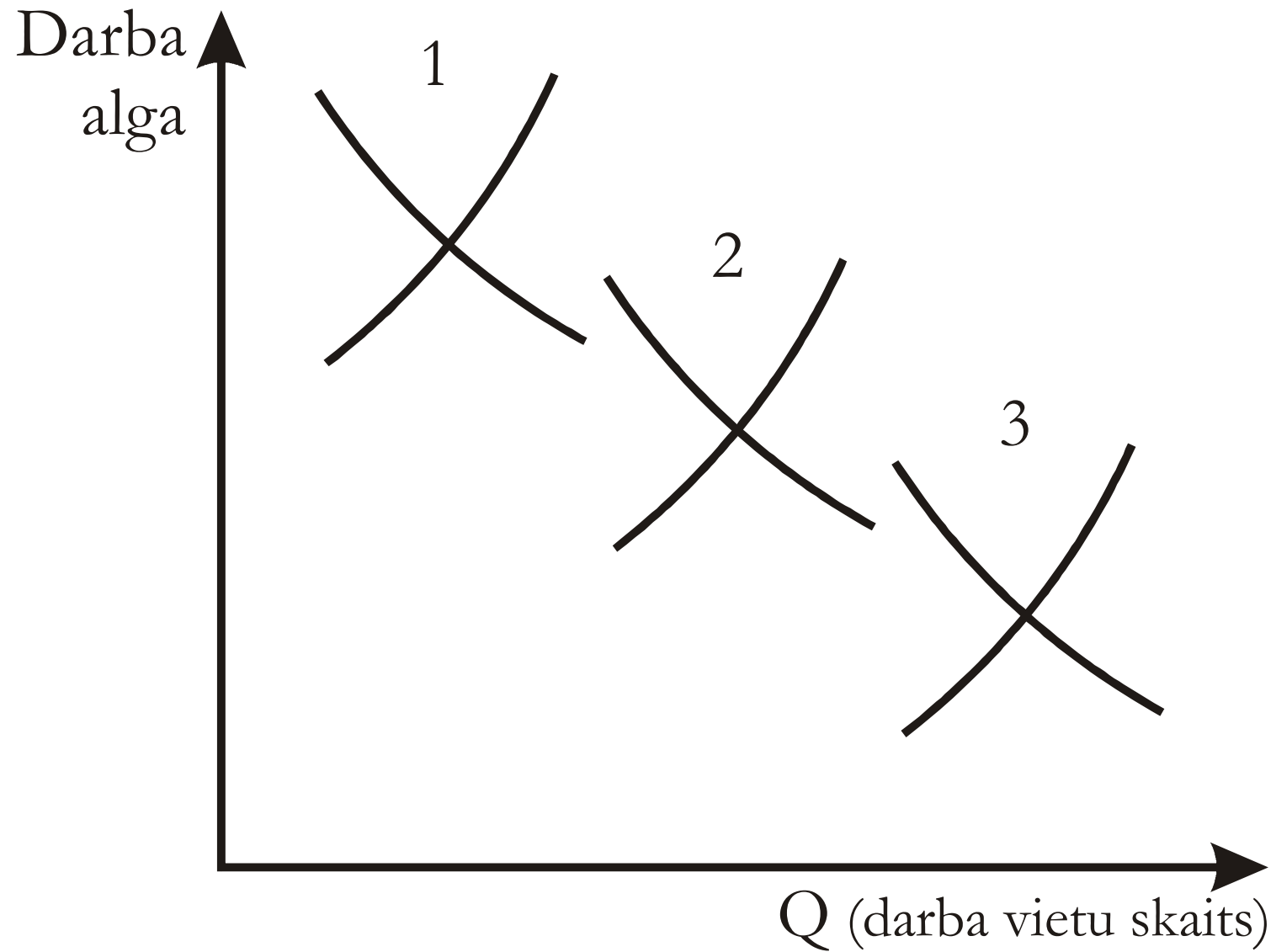
7.3. attēls. Latvijas darba resursu struktūra

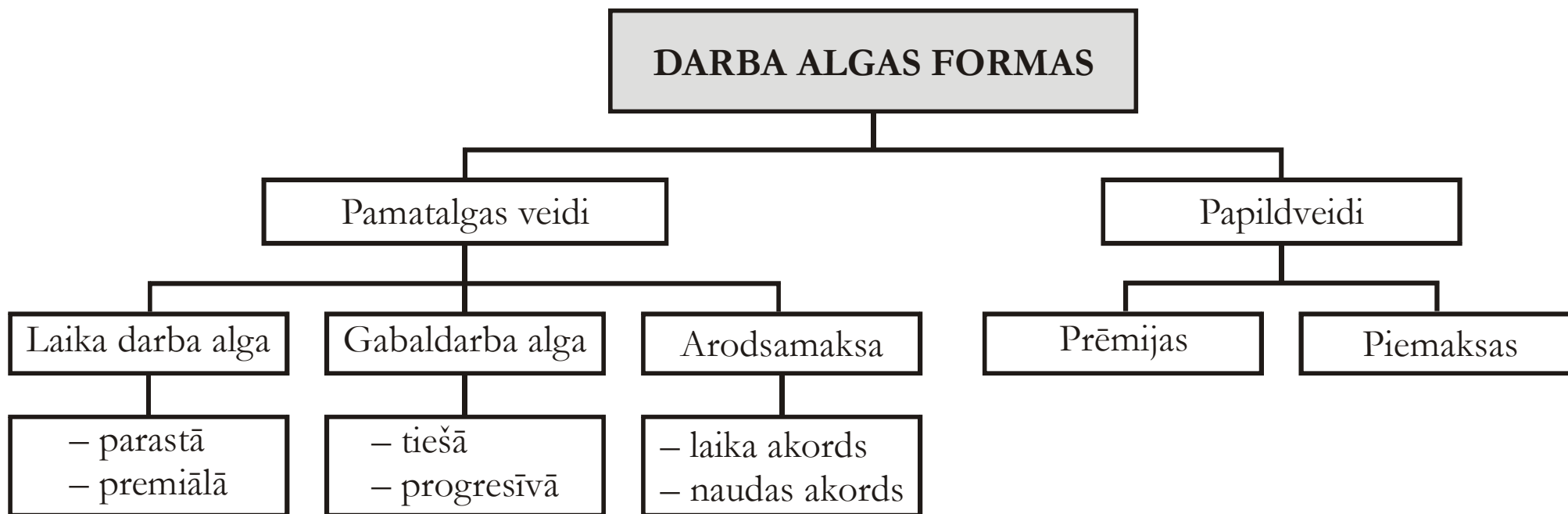
7.4. attēls. Izvēle starp brīvo laiku un darba algu

7.5. attēls. Mūzikas izpildītāju tirgus

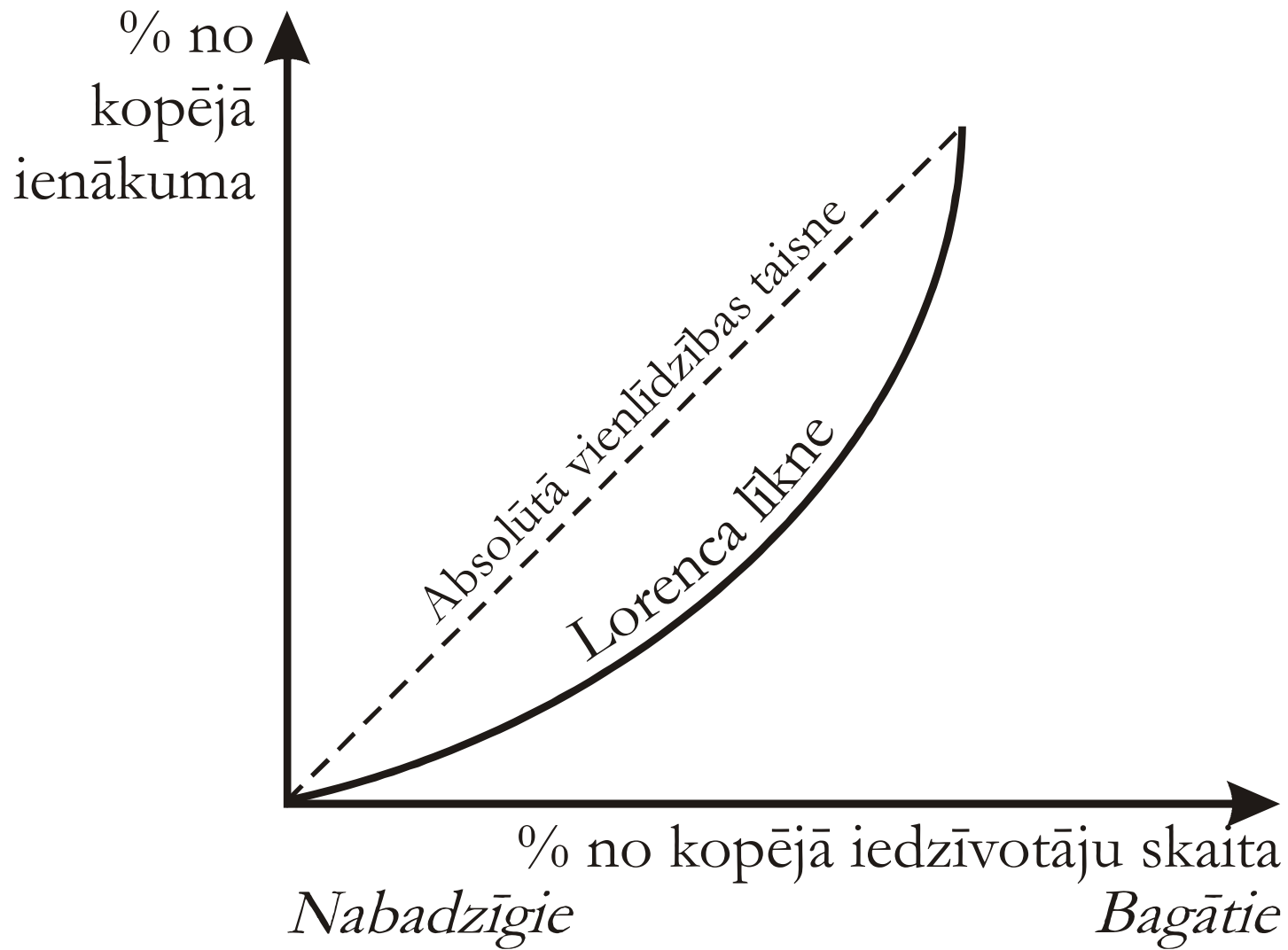

7.6. attēls. Tirgus situācija pēc darbaspēka kvalifikācijas

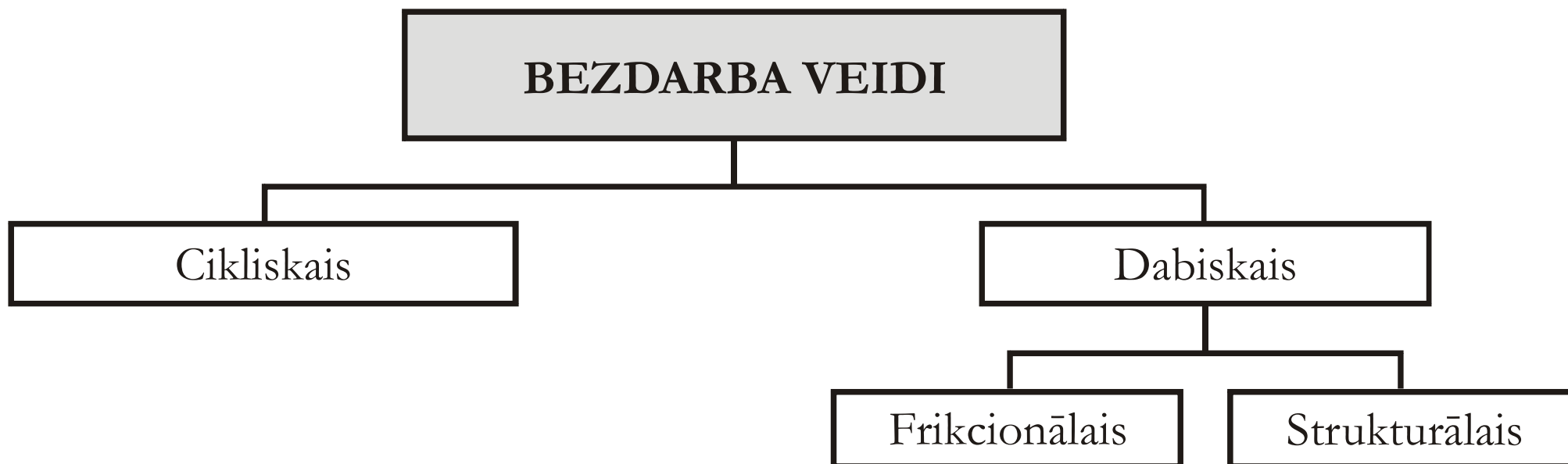

7.7. attēls. Darba algas formas

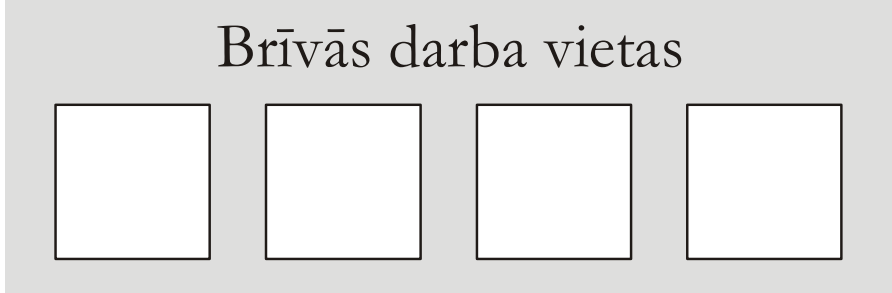

7.8. attēls. Ienākumu sadale (Lorenca līkne)

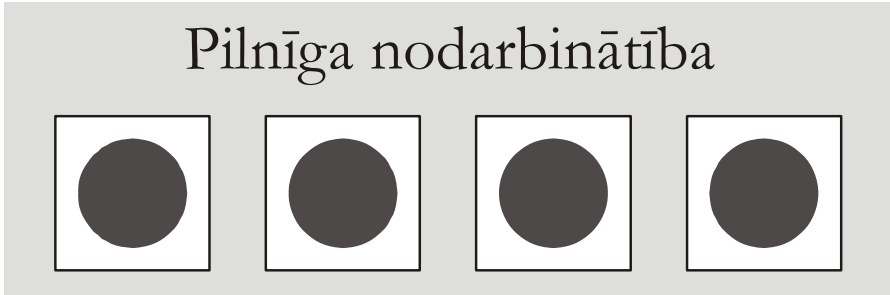
7.9. attēls. Bezdarba veidi

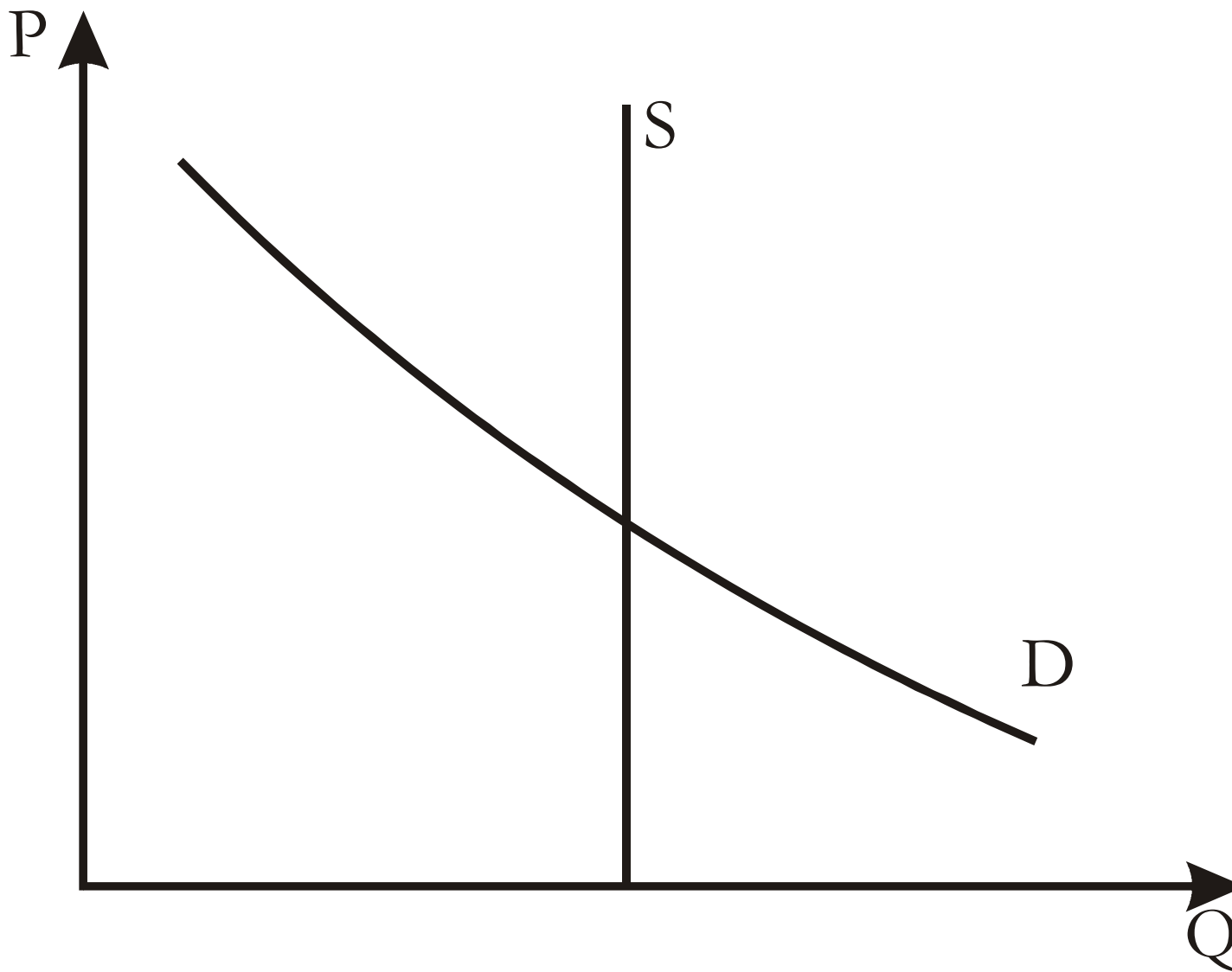
+

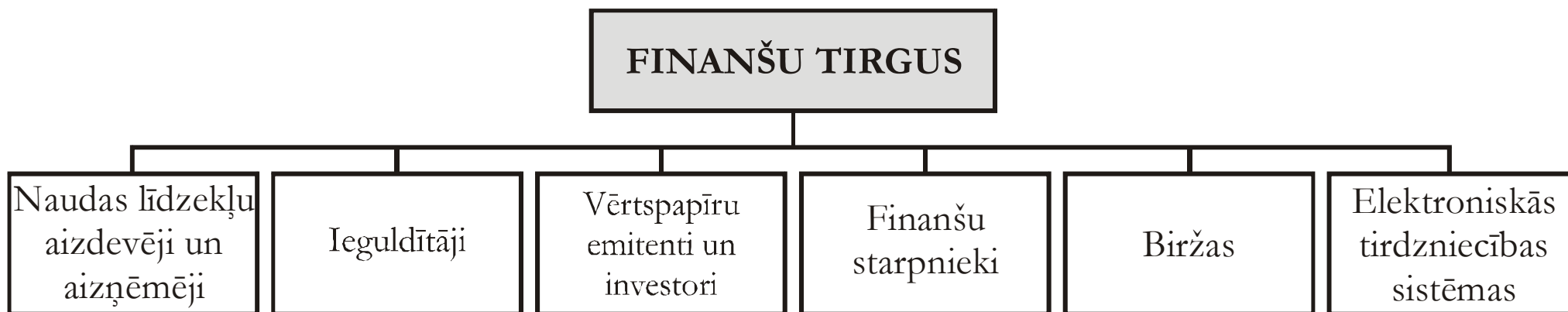
=

7.10. attēls. Pilnīga nodarbinātība

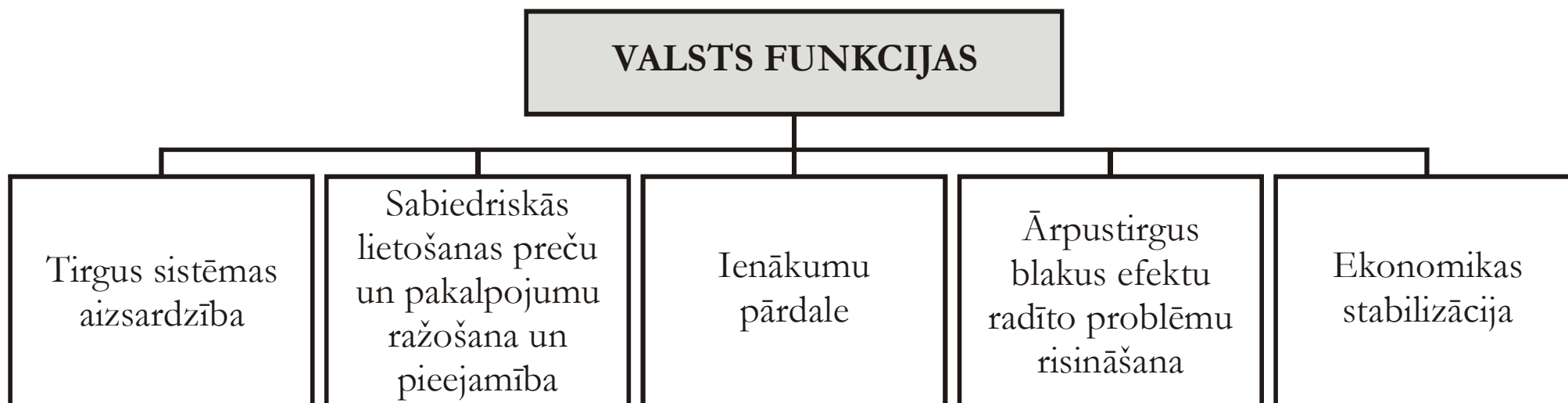
8.1. attēls. Naudas pieprasījums un piedāvājums

8.2. attēls. Finanšu tirgus dalībnieki

8.3. attēls. Finanšu un kapitāla tirgus

9.1. attēls. Valsts funkcijas ekonomikā

VALSTS PROGRAMMAS IENĀKUMU PĀRVALDĒ

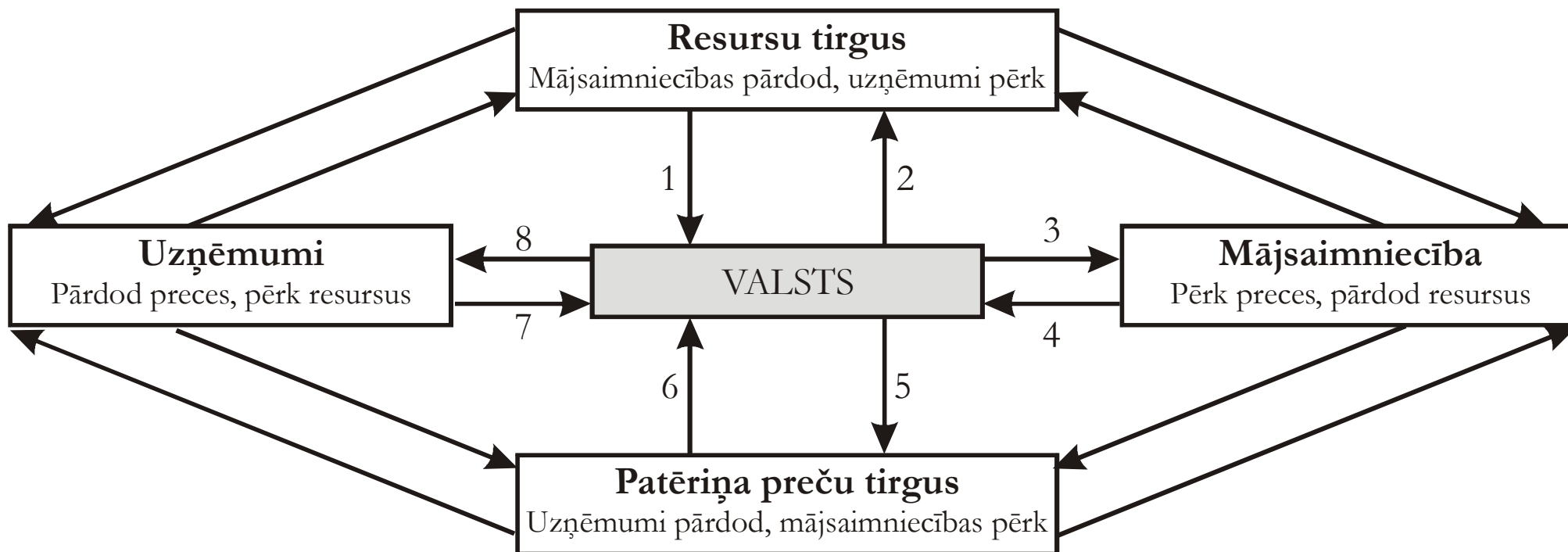
```
graph TD; A[VALSTS PROGRAMMAS IENĀKUMU PĀRVALDĒ] --> B[Programmas, kas palielina trūkcietēju ienākumus: valsts pabalsti, sociālās apdrošināšanas izmaksas.]; A --> C[Nabadzības un nelabvēlīgo apstākļu likvidēšanas programma: bezdarbnieku apmācības programmas, invalīdu integrācijas programma.];
```

Programmas, kas palielina trūkcietēju ienākumus: valsts pabalsti, sociālās apdrošināšanas izmaksas.

Nabadzības un nelabvēlīgo apstākļu likvidēšanas programma: bezdarbnieku apmācības programmas, invalīdu integrācijas programma.

9.2. attēls. Valsts programmas ienākumu pārdalē

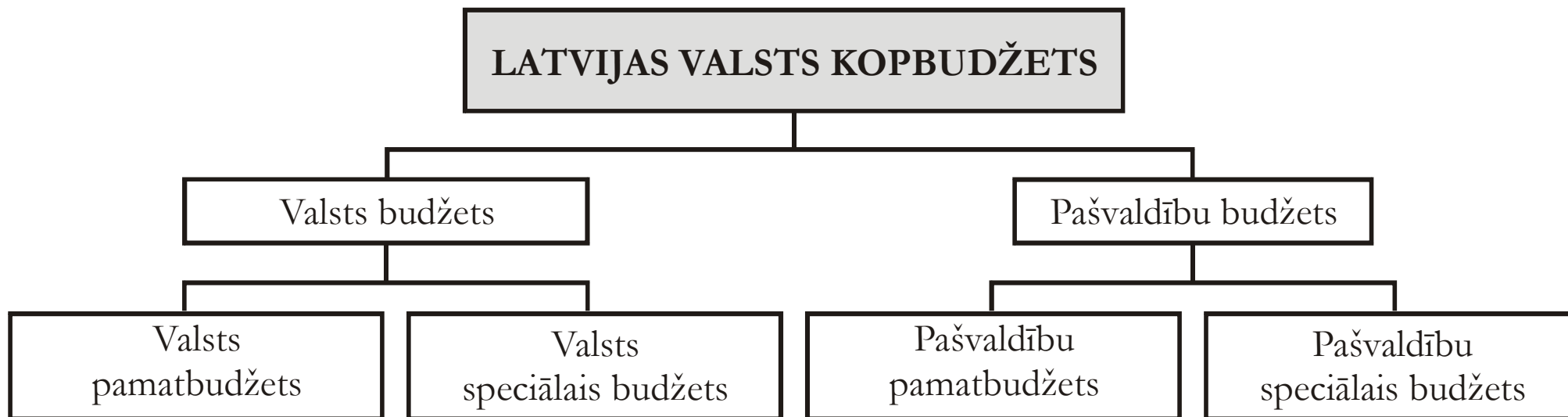

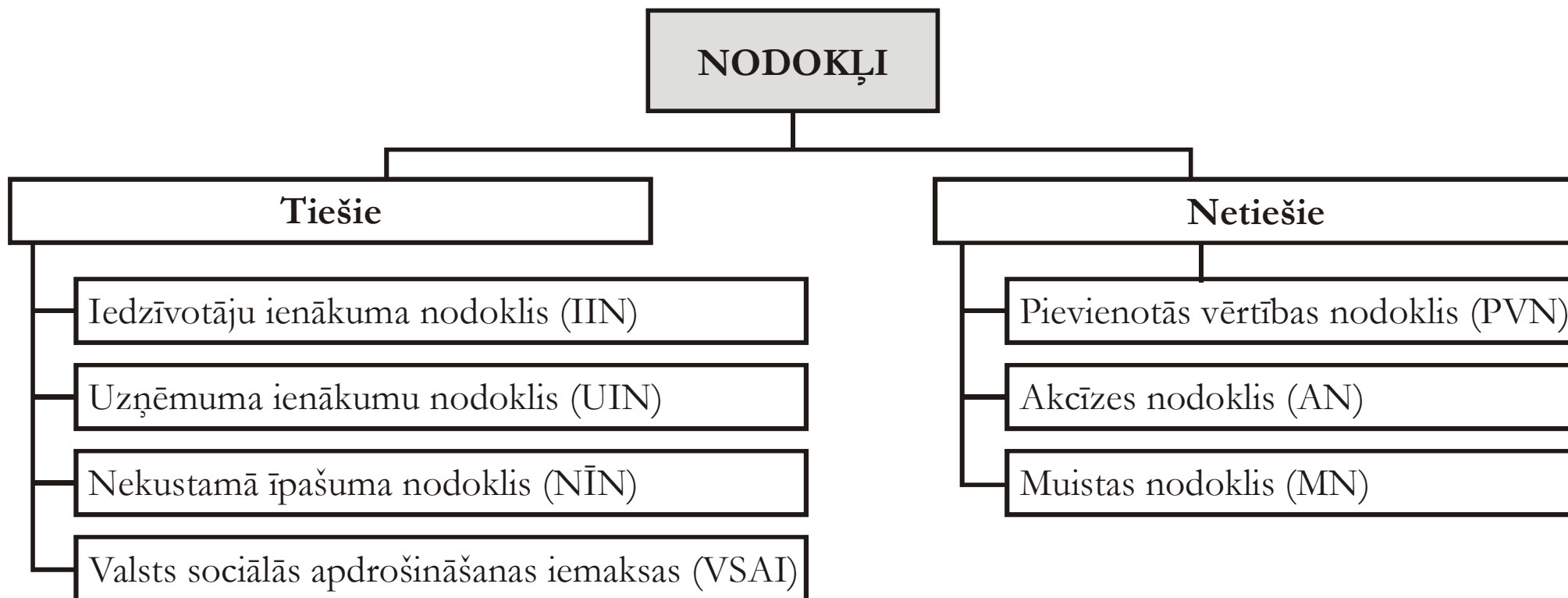
9.3. attēls. Ekonomikas aprite

9.4. attēls. Budžeta veidi

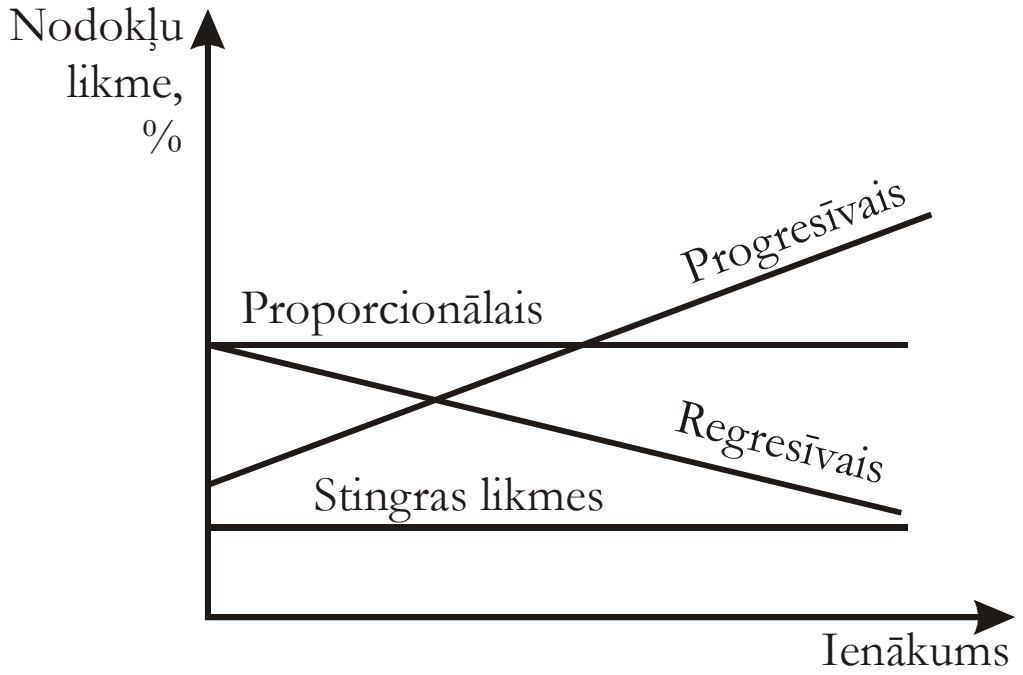

9.5. attēls. Latvijas valsts kopbudžets

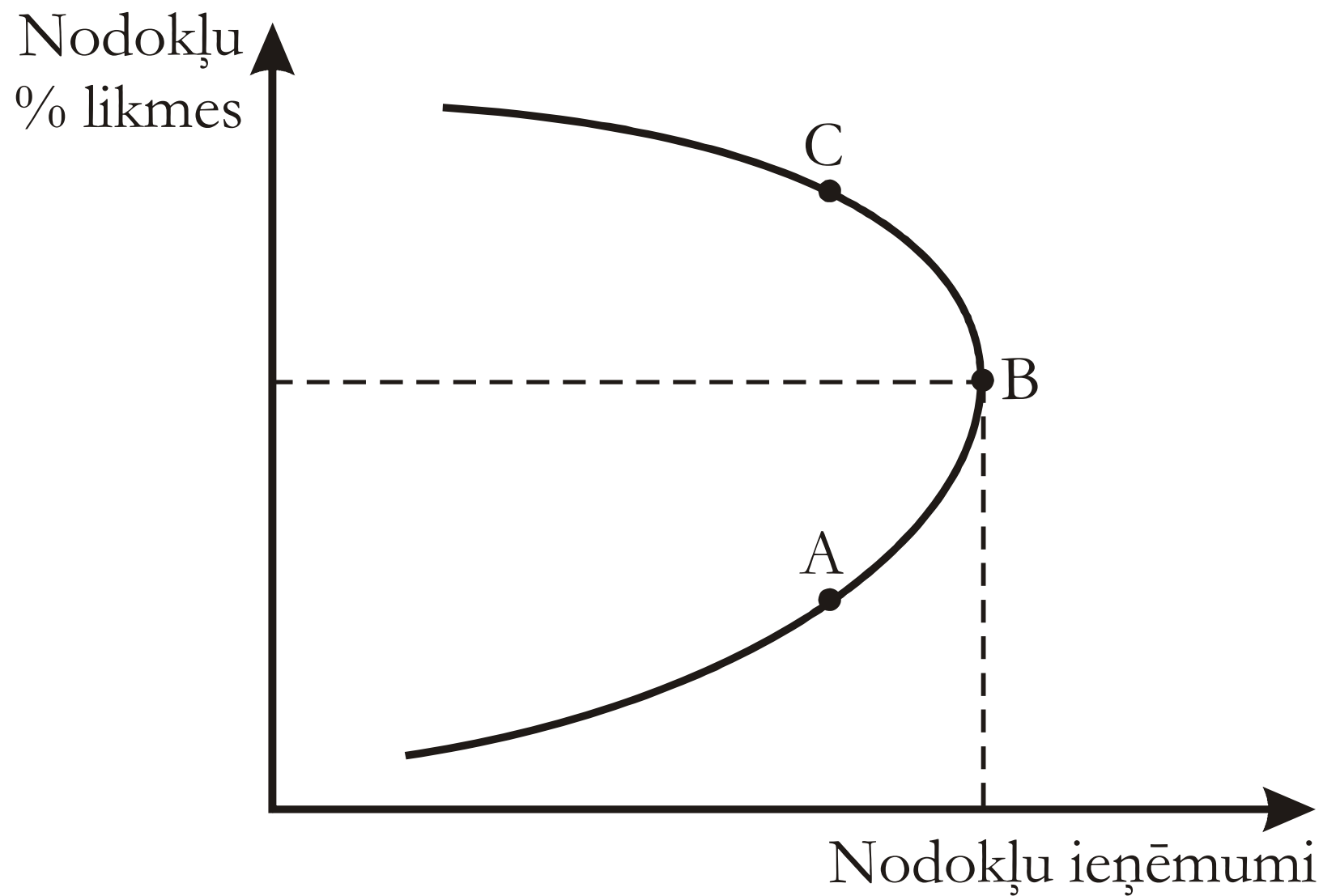

9.6. attēls. Nodokļi

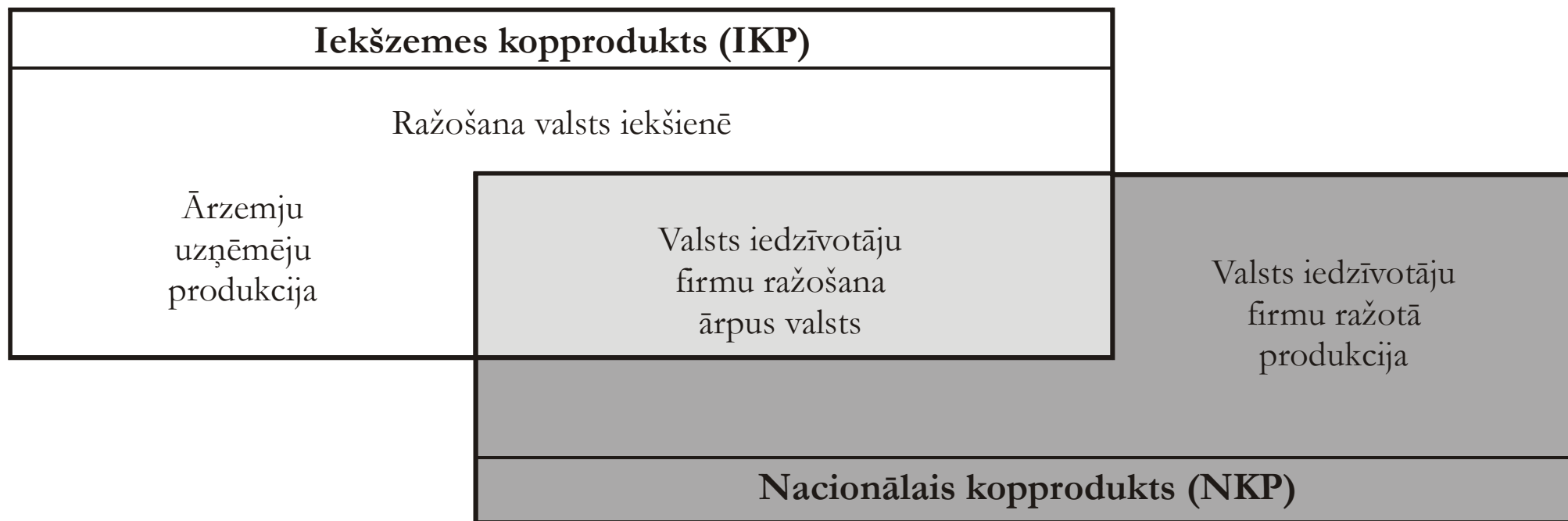
NODOKĻI

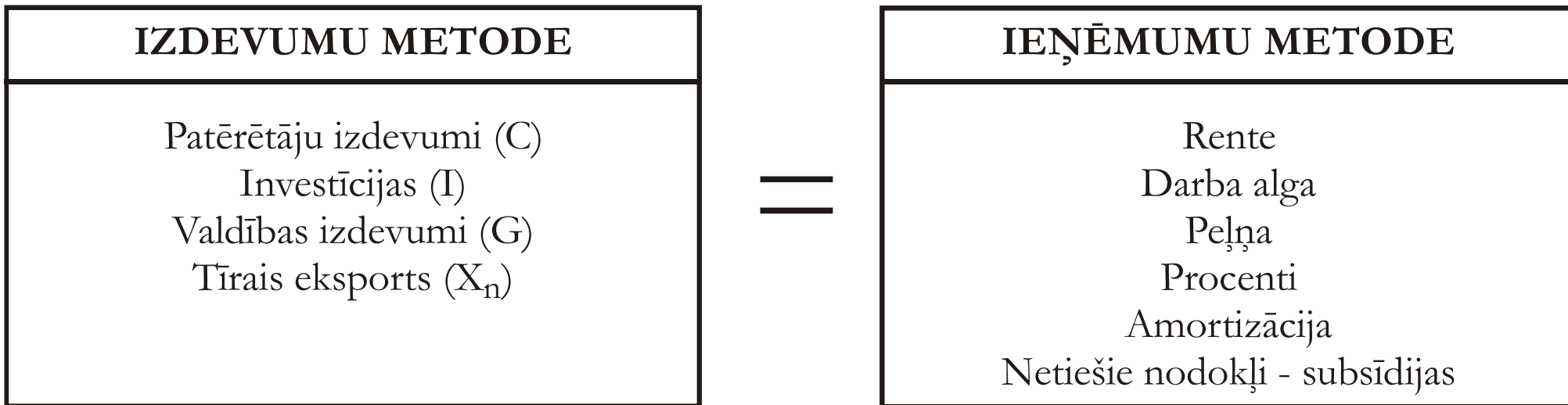
9.7. attēls. Nodokļu likmes

9.8. attēls. Lafēra līkne

10.1. attēls. IKP un NKP savstarpējā sakarība

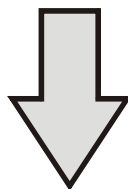
10.2. attēls. IKP aprēķināšanas metodes

Ienākumu vienlīdzība

Ekonomiskā efektivitāte

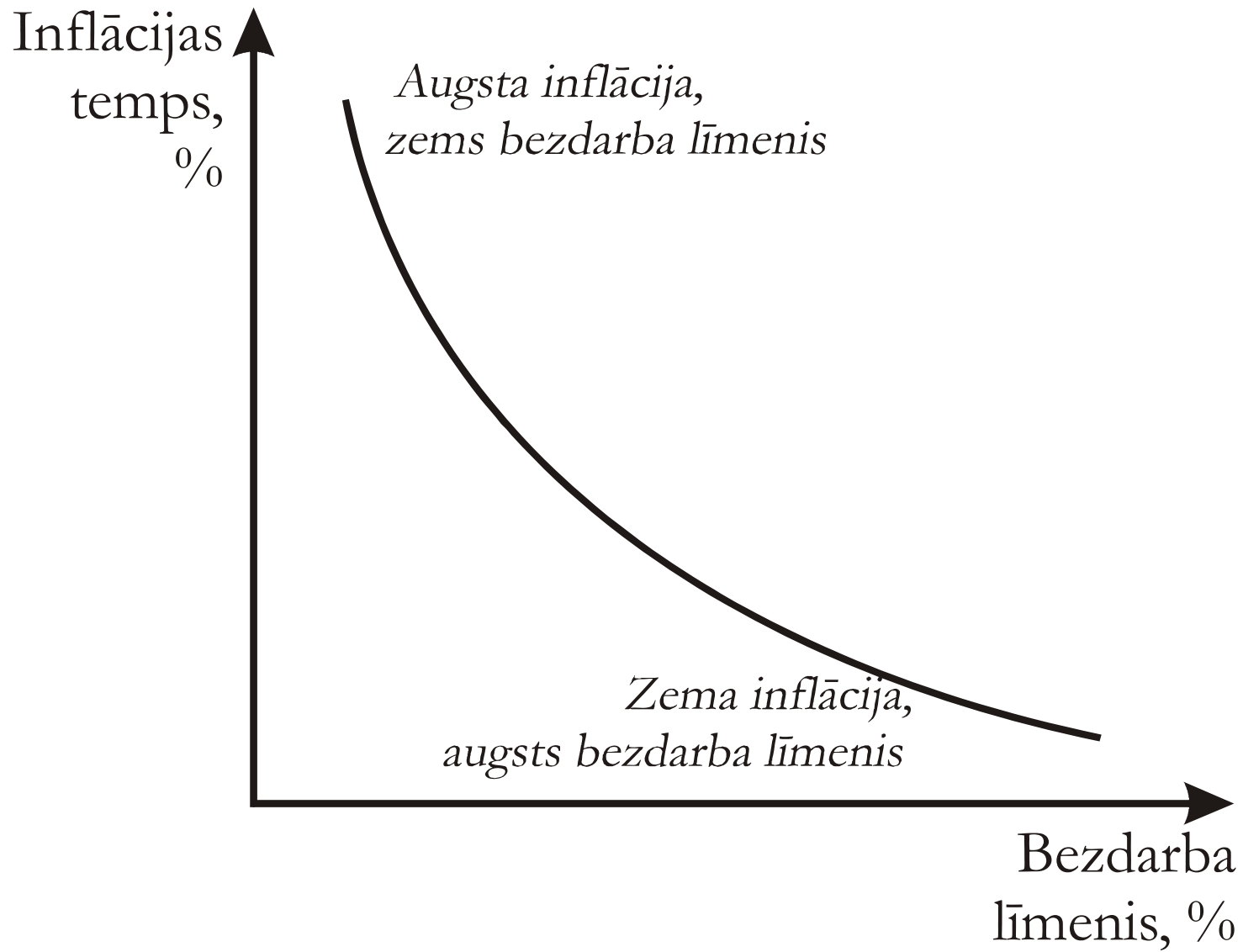

Sabiedrībai jāizvēlas

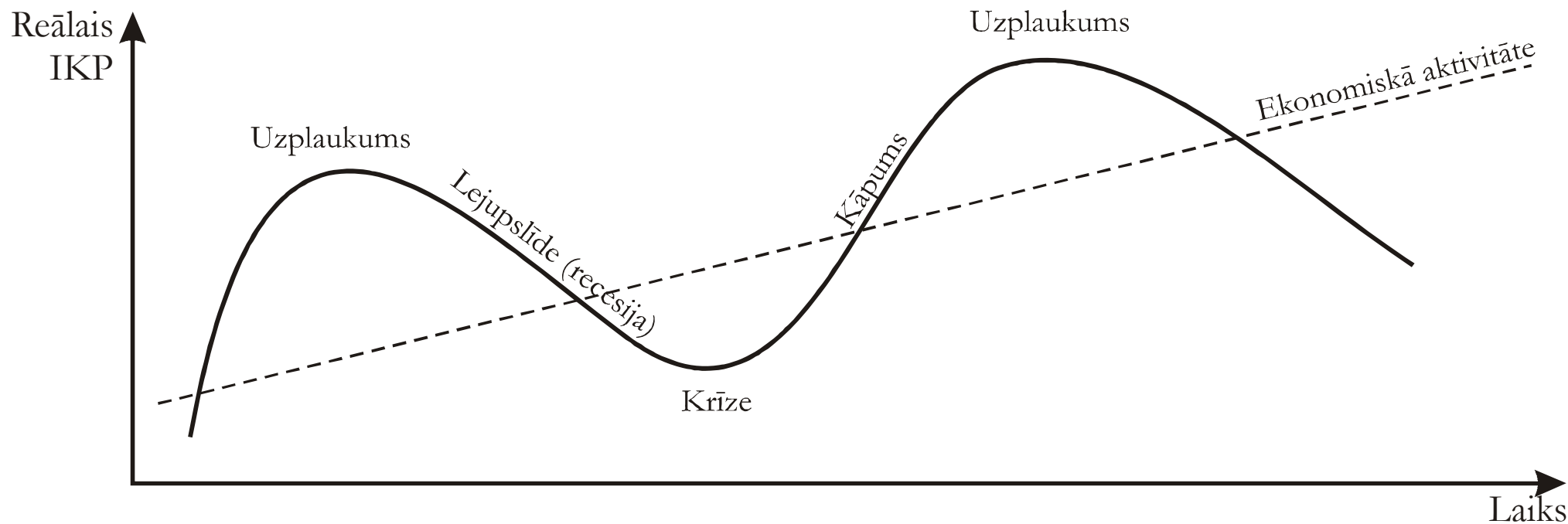
VIENLĪDZĪBA,
bet neefektīva
ekonomika

EFEKTIVITĀTE,
bet ienākumu
nevienlīdzība

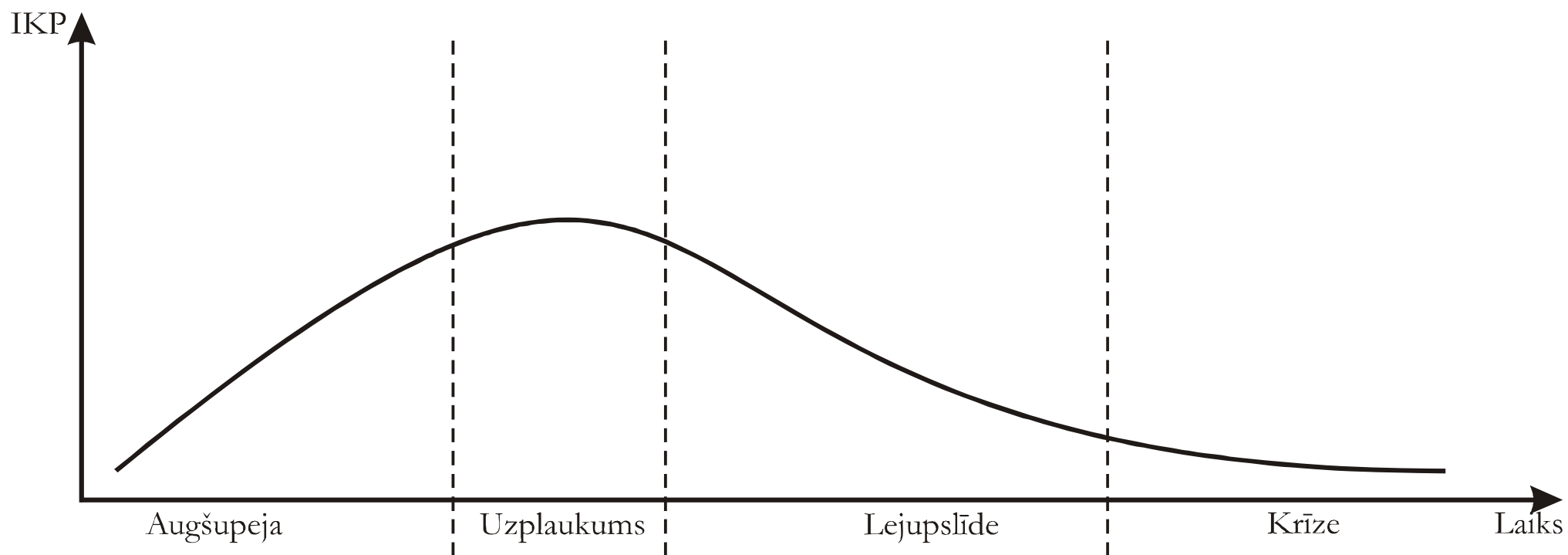
10.3. attēls. Sabiedrības izvēle

10.4. attēls. Filipsa līkne

10.5. attēls. Ekonomiskās aktivitātes cikli

10.6. attēls. Ekonomiskās aktivitātes fāzes

EKONOMISKĀS AKTIVITĀTES CĒLOŅI

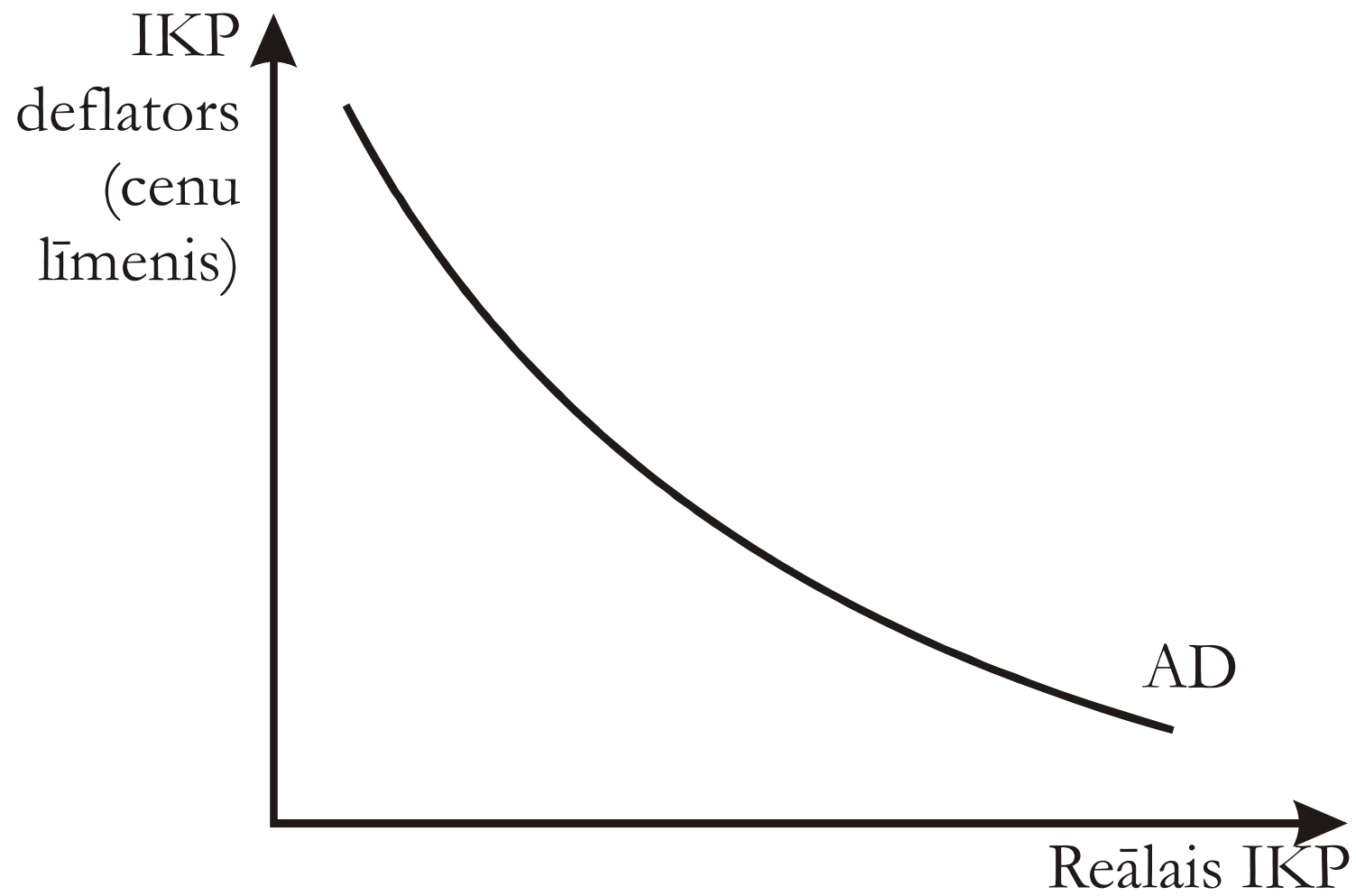
Ārējie faktori

- Iedzīvotāju skaita izmaiņas
- Izgudrojumi un jaunievedumi
- Kari un citi politiskie notikumi
- Dabas apstākļi

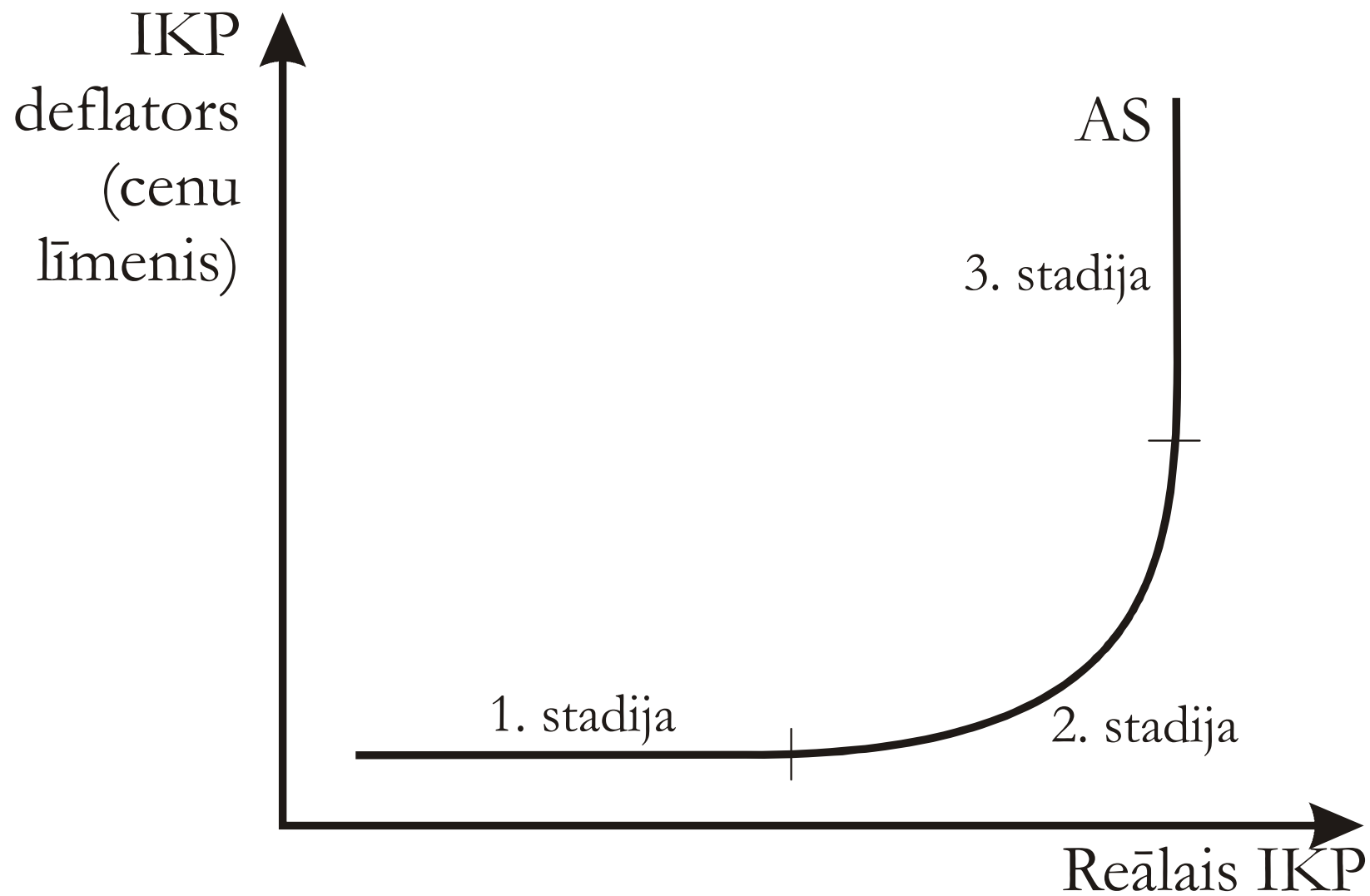
Iekšējie faktori

- Patēriņš
- Uzņēmēju ieguldījumi
- Valdības darbības

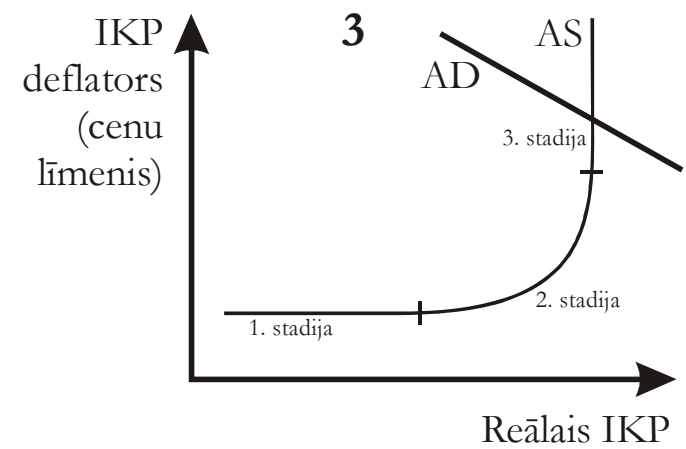
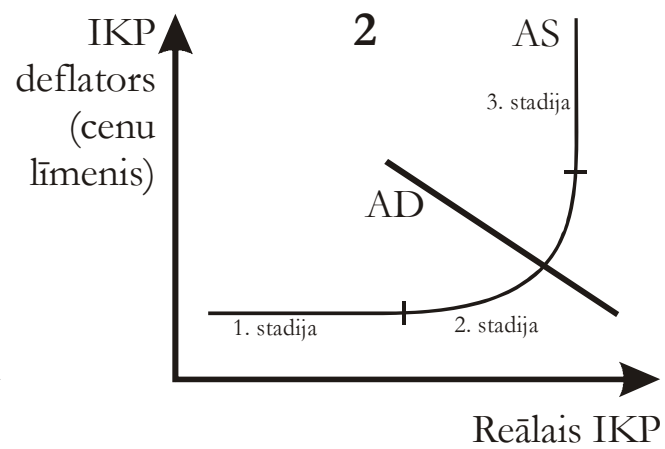
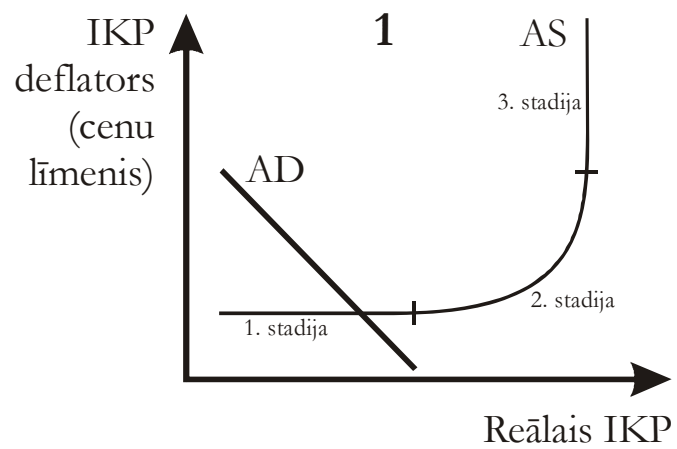
10.7. attēls. Ekonomiskās aktivitātes cēloņi

10.8. attēls. Kopējais pieprasījums

10.9. attēls. Kopējais piedāvājums

10.10. attēls. Makroekonomiskais līdzsvars

FISKĀLĀ POLITIKA

Stimulējošā

Problēma:

- valstī lejupslīde;
- maza ekonomikas izaugsme.

Valdība stimulē ekonomisko aktivitāti:

- palielina izdevumus;
- samazina nodokļus.

Rezultāts pieļauj budžeta deficītu

Ierobežojošā

Problēma:

- liela inflācija (uzlaplaukuma fāze)

Valdība ierobežo ekonomisko aktivitāti:

- palielina nodokļus;
- samazina izdevumus.

Rezultātā veidojas budžeta pārpalikums

10.11. attēls. Fiskālās politikas veidi

MONETĀRĀ POLITIKA

Stimulējošā jeb lētas naudas politika

Problēma:

- bezdarbs;
- ekonomiskā lejupslīde.

LB pasākumi:

- pērk valsts vērtspapīrus;
- pazemina procentu likmi vai obligātās rezerves.

Rezultāts:

- aug naudas piedāvājums;
- samazinās procentu likme;
- pieaug investīcijas;
- pieaug ražošana, samazinās bezdarbs.

Ierobežojošā jeb dārgas naudas politika

Problēma:

- augsta inflācija

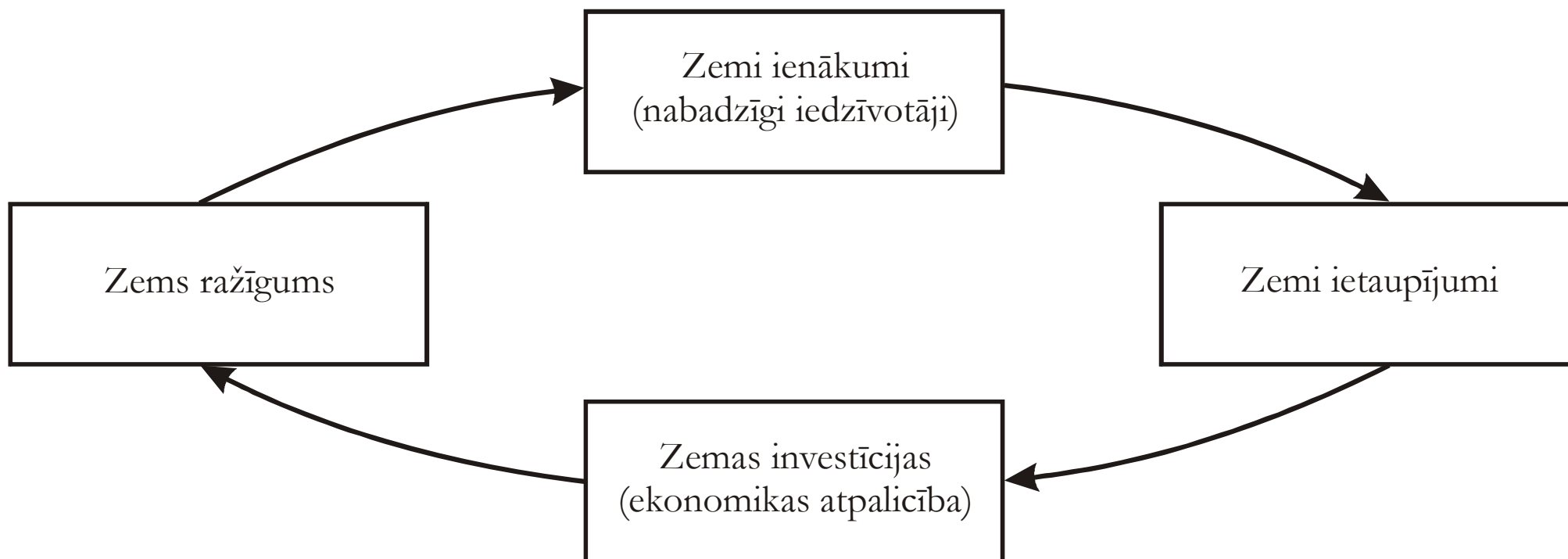
LB pasākumi:

- pārdod valsts vērtspapīrus;
- paaugstina procentu likmi vai obligātās rezerves.

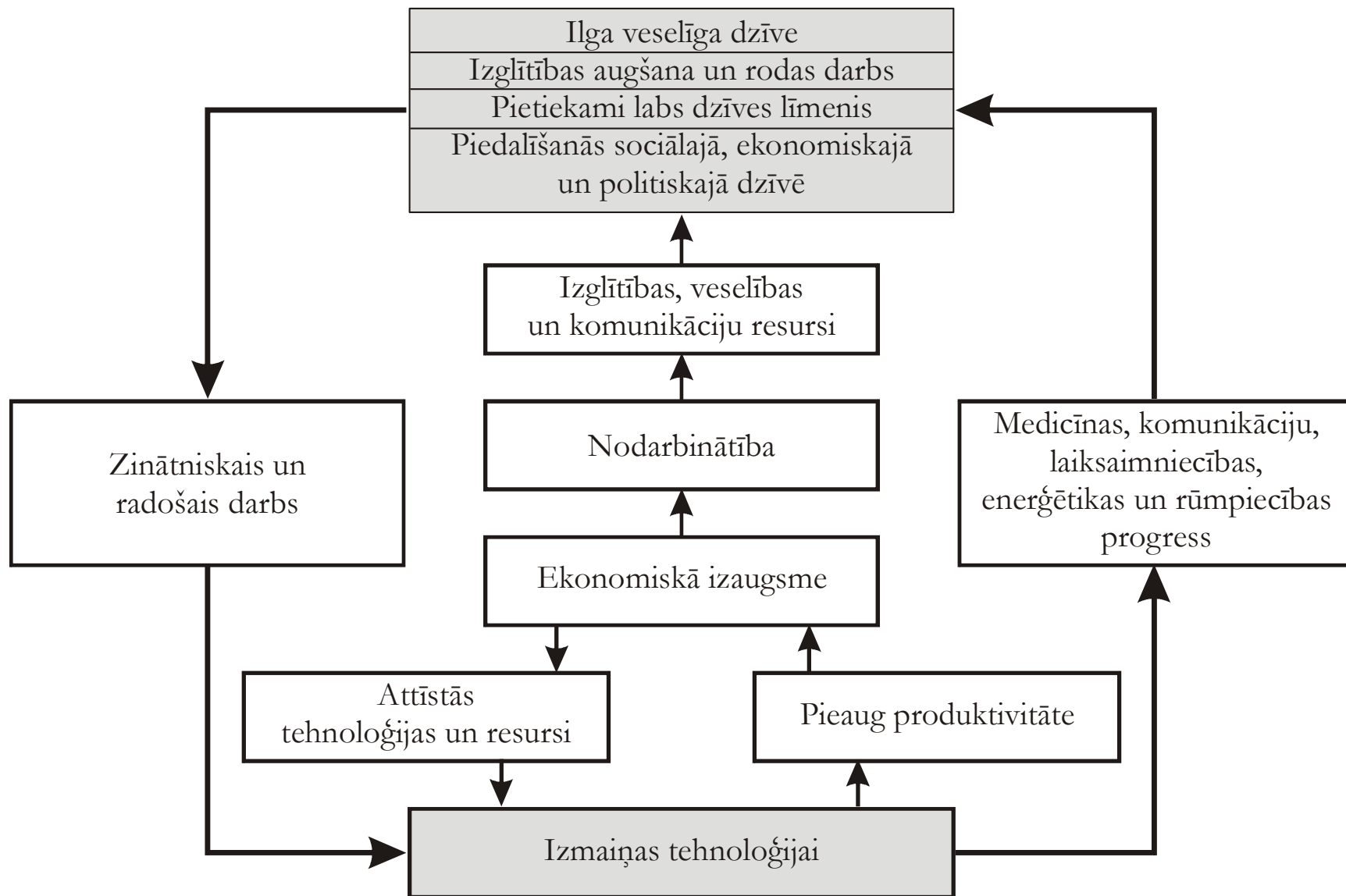
Rezultāts:

- samazinās naudas piedāvājums;
- aug procentu likme;
- mazinās investīcijas;
- mazinās inflācija.

10.12. attēls. Monetārās politikas veidi

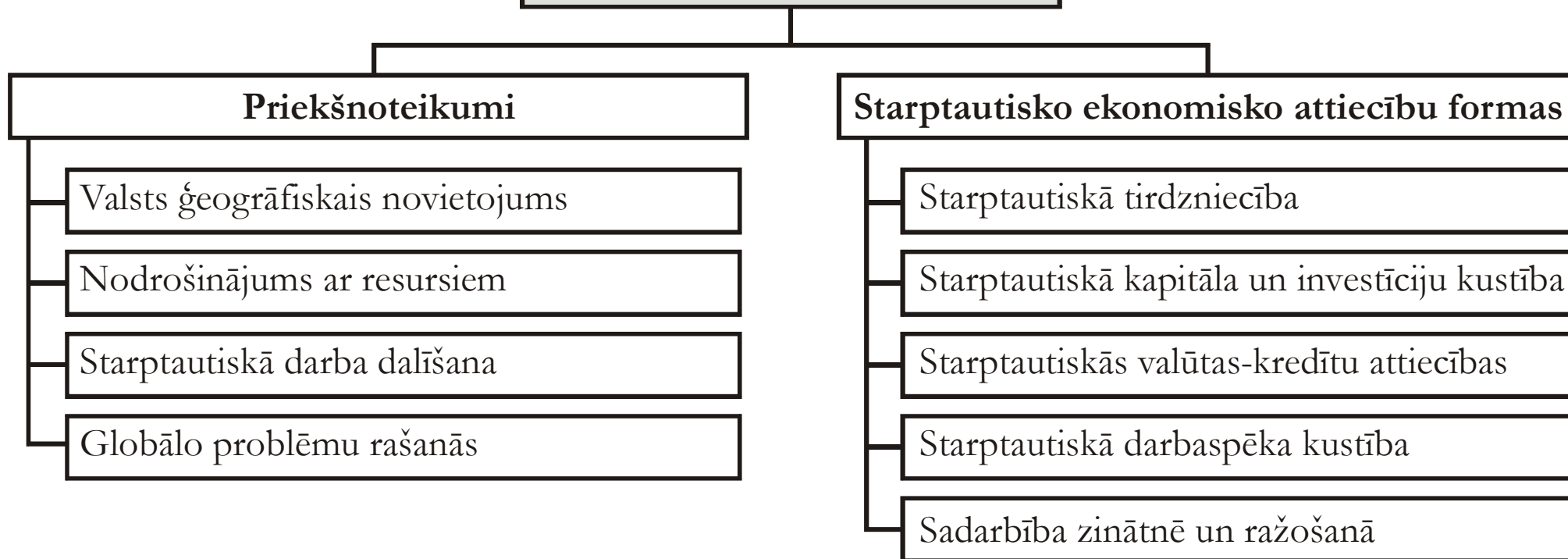

10.13. attēls. Nabadzības apburtais loks

10.14. attēls. Tehnoloģiju un tautas attīstības savstarpējā saistība

PASAULES SAIMNIECĪBA

11.1. attēls. Pasaules saimniecība

	Valūtas situācija	
Valstis un firmas, kuras piedalās starptautiskajā tirdzniecībā	Grib pirkt	Ir
Japānas firmas, kas eksportē produkciju uz ASV	Jēnas ↑	Dolāri ↑
ASV firmas, kas eksportē produkciju uz Japānu	Dolāri ↓	Jēnas ↓

11.2. attēls. Valūtu tirgus rašanās mehānisms